

**Súhrnná výročná správa
Slovenskej republiky
za rok 2023**

Október 2024

Obsah

Úvod	2
Zhrnutie	4
1. Hospodárenie verejnej správy v metodike ESA 2010	5
1.1. Rozdiely medzi októbrovou a aprílovou notifikáciou údajov	5
1.2. Saldo verejnej správy	8
1.3. Dlh verejnej správy	10
1.4. Čistý dlh verejnej správy	12
1.5. Porovnanie salda a dlhu verejnej správy v rámci Európskej únie	13
1.6. Benchmarková revízia národných účtov v roku 2024	14
2. Hospodárenie verejnej správy – požiadavky ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti	16
2.1. Bilancia rozpočtu verejnej správy	16
2.1.1. Príjmy verejnej správy	16
2.1.2. Výdavky verejnej správy	25
2.2. Štrukturálne saldo, cyklická zložka a jednorazové vplyvy	33
2.3. Vyhodnotenie plnenia cieľov stratégie riadenia štátneho dlhu	34
2.3.1. Vyhodnotenie plnenia cieľov stratégie riadenia štátneho dlhu	35
2.3.2. Riadenie štátneho dlhu v roku 2023	35
2.4. Limit verejných výdavkov v roku 2023	36
3. Čisté bohatstvo	37
3.1. Odhad čistého bohatstva za rok 2023	37
3.1.1. Vlastné imanie súhrnného celku verejnej správy	38
3.1.2. Vlastné imanie podnikov štátnej správy	39
3.1.3. Implicitné záväzky	43
3.1.4. Podmienené záväzky	46
3.1.5. Iné aktíva ako súčasť čistého bohatstva	52
Zoznam skratiek	55

Prílohy:

Príloha č. 1 Prehľad hospodárenia podnikov štátnej správy

Príloha č. 2 Vlastné imanie podnikov štátnej správy

Príloha č. 3 Súhrnná účtovná závierka verejnej správy SR za rok 2023

Úvod

Súhrnná výročná správa Slovenskej republiky sumarizuje celkové hospodárenie s verejnými financiami krajiny za predchádzajúci rozpočtový rok, ponúka pohľad na medziročné porovnanie najdôležitejších veličín a reportuje údaje, ktoré sú vyžadované z pohľadu ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti. Správu od roku 2012 verejnosti prináša Ministerstvo financií SR a spolu s ďalšími strategickými dokumentami tak dotvára komplexným spôsobom obraz o prerozdeľovaní verejných prostriedkov.

Správa je svojím obsahom zameraná na vyhodnocovanie medziročnej zmeny salda a dlhu verejnej správy, celkových príjmov a celkových výdavkov verejnej správy, a obsahuje aj ďalšie hodnotenia z pohľadu čistého bohatstva štátu a dlhodobej udržateľnosti verejných financií. Súhrnná účtovná závierka ako štandardná príloha k akejkoľvek výročnej správe v podnikateľskom prostredí, prezentuje zase čisto účtovné dáta za vyše 8 300 subjektov, koncentrované do pomyselnéj závierky štátu.

Správa obsahuje aj údaje o veľkej benchmarkovej revízii národných účtov, ktorá sa realizuje pravidelne, avšak s časovým odstupom piatich rokov, pričom sa dotýka celého časového radu najdôležitejších ukazovateľov o ekonomike. Revízia politiky Eurostatu je uplatňovaná pre všetky členské štáty EÚ, jej zámerom je reagovať na meniace sa potreby používateľov a legislatívne zmeny, pričom údaje sa spresňujú na základe nových zdrojov údajov, dopĺňujúcich vstupných informácií a zmien v metodických postupov.

Na verejné financie aj v uplynulom roku vplývalo množstvo vnútorných, ako aj externých faktorov. Negatívne sa na výdavky vlády (verejnej správy) v plnej miere odzrkadlil inflačný šok podporený hlavne rastom cien energií, ale prispeli k nim aj ďalšie trvalé opatrenia. Na schémy kompenzácií nákladov rastúcich cien energií domácnostiam, firmám a subjektom verejnej správy sa v minulom roku vynaložilo viac ako 3 mld. eur. Časť z týchto výdavkov bola krytá prostriedkami z nevyčerpaných operačných programov fondov EÚ a časť z príjmov z nadmerných ziskov a odvodov vybraných spoločností.

V roku 2023 si prešlo Slovensko nielen zložitou finančnou, ale aj politickou situáciou. V rámci jedného rozpočtového roka boli vymenované tri vlády, pričom prvýkrát bola vymenovaná aj úradnícka vláda. Politická nestabilita vyústila do predčasných parlamentných volieb, ktoré sa konali 30. septembra 2023. Nová vláda bola vymenovaná 25. októbra 2023.

Deficit verejnej správy medziročne vzrástol z 1,7 % HDP na úroveň 5,2 % HDP, čo predstavuje -6,4 mld. eur. Verejný dlh vzrástol za rok úhrnom o 5,4 mld. eur. Hodnota štrukturálneho salda dosiahla -3,1 % HDP a medziročne sa zhoršilo o 1,9 p. b. v pomere k HDP. Porovnanie výsledkov hospodárenia s verejnými financiami Slovenska s ostatnými členmi Európskej únie potvrdzuje negatívny trend v dlhodobej udržateľnosti verejných financií.

Pozitívom vo vývoji hospodárstva bol pokles rastu inflácie meranej indexom spotrebiteľských cien z priemernej hodnoty 12,8 % za rok 2022 na hodnotu 10,5 % v roku 2023. HDP vyjadrený v stálych cenách vzrástol o 1,4 %, pričom na ekonomiku malo pozitívny vplyv najmä dočerpávanie eurofondov z tretieho programového obdobia. Príjmy z eurofondov a z plánu obnovy sa medziročne zvýšili o 2,1 mld. eur. Od roku 2004 Slovenská republika prijala z rozpočtu EÚ 2,5 násobok prostriedkov, ktoré do rozpočtu únie odviedla. Prostriedky z fondov EÚ a Plánu obnovy a odolnosti sú jedinečnou a neopakovateľnou príležitosťou realizovať potrebné reformy a investície v krajine, pri výrazne nižšom zaťažení verejných financií, akoby tomu bolo pri financovaní len na úkor štátneho rozpočtu. Vláda SR bude maximalizovať svoje úsilie pri vytváraní podmienok pre efektívne čerpanie týchto prostriedkov, aj napriek ťažkým časom, ktoré Slovensko čakajú z dôvodu nutnej konsolidácie verejných financií.

Štruktúra dokumentu:

Súhrnná výročná správa podáva informácie o stave a vývoji verejných financií na základe troch prelínajúcich sa zákonných noriem:

- zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (§ 29a),
- ústavný zákon č. 493/2011 Z. z. o rozpočtovej zodpovednosti, ktorý okrem údajov podľa zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy ustanovuje aj ďalšie údaje, ktoré má súhrnná výročná správa obsahovať (čl. 9 ods. 5),
- zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov, ktorý okrem iného ustanovuje pre Ministerstvo financií SR povinnosť zostaviť konsolidovanú účtovnú závierku ústrednej správy a súhrnnú účtovnú závierku verejnej správy (§ 22a).

Na základe uvedeného je štruktúra správy koncipovaná do troch hlavných kapitol:

- Prvá kapitola prezentuje verejné financie z pohľadu sektorového členenia verejnej správy podľa metodiky ESA 2010¹. Dôraz sa kladie na príspevok jednotlivých (skupín) subjektov verejnej správy k výsledku rozpočtového hospodárenia verejnej správy a k jeho medziročnej zmene. Hlavnými údajmi tejto časti sú saldo a dlh verejnej správy podľa maastrichtských kritérií. Údaje zohľadňujú závery z pravidelnej jesennej notifikácie údajov za predchádzajúci rok zo strany Eurostatu, ako aj prípadné revízie predchádzajúcich období.
- Druhá kapitola nadväzuje na prvú v hodnotení verejných financií z pohľadu sektora verejnej správy. Pokiaľ sa však prvá kapitola zameriava striktne na údaje v metodike ESA 2010 a na medziročné porovnanie dosiahnutej skutočnosti, druhá kapitola hodnotí vývoj verejnej správy najmä z pohľadu údajov, ktoré má obsahovať súhrnná správa na základe ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti. Tieto údaje prehľbujú analytický pohľad na hospodárenie verejnej správy.
- Tretia kapitola rozširuje pohľad na verejné financie z verejnej správy na verejný sektor a jeho hlavný ukazovateľ čisté bohatstvo. V tejto časti je popísaná štruktúra a medziročné zmeny čistého bohatstva, v súlade s ústavným zákonom o rozpočtovej zodpovednosti je dôraz kladený na mimobilančné položky ako sú implicitné záväzky, podmienené záväzky, iné aktíva.
- Príloha č. 1 má tabuľkovú podobu a viaže sa k tretej kapitole. Obsahuje zoznam podnikov štátnej správy s údajmi o ich výsledku hospodárenia, výške vlastného imania za posledné tri roky a o výške vlastníckeho podielu štátu v podnikoch.
- Príloha č. 2 má tabuľkovú podobu, obsahuje údaje o vlastnom imaní všetkých podnikov štátnej správy s vyčíslením najdôležitejších zmien vo vlastnom imaní.
- Príloha č. 3 predstavuje súhrnnú účtovnú závierku verejnej správy Slovenskej republiky za príslušný rok, ktorá je povinnou súčasťou tejto správy v súlade so zákonom o rozpočtových pravidlách.

K správe je priložená aj *elektronická príloha*, ktorá sa viaže k prvej kapitole a je zverejnená len na internetovej stránke MF SR spolu s hlavným dokumentom. Elektronická príloha obsahuje štruktúru schodku verejnej správy a jeho financovanie v roku 2023 podľa jednotlivých skupín subjektov (prechod od hotovostného schodku ku schodku na aktuálnej báze).

Pri výpočte podielových ukazovateľov² verejných financií boli použité údaje o HDP v bežných cenách, ktoré boli notifikované v rámci októbrovej notifikácie: 2023: 122 918 887 tis. eur, 2022: 110 088 567 tis. eur, 2021: 101 960 012 tis. eur. Oproti minuloročnej správe sa v rámci benchmarkovej revízie revidovali hodnoty HDP v celom časovom rade za roky 1995 - 2020, čo mohlo mať dopad na zmenu veľkosti podielových ukazovateľov na HDP v týchto rokoch.

Prípadné rozdiely v tabuľkách v súčtoch a medzisúčtoch môžu byť spôsobené zaokrúhľovaním.

¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 549/2013 z 21. mája 2013 o európskom systéme národných a regionálnych účtov v Európskej únii (Ú. v. v. platnom znení EÚ L 174, 26. 06. 2013).

² Podrobná štatistika je zverejňovaná a aktualizovaná na stránke ŠÚ SR <http://datacube.statistics.sk/>

Zhrnutie

- **Schodok verejnej správy** Slovenskej republiky vykázaný v jednotnej metodike (ESA 2010) pre členské krajiny EÚ dosiahol v roku 2023 úroveň **5,2 % HDP (-6 399 439 tis. eur)**. Oproti predbežným výsledkom z jarnej notifikácie prezentovaným v Štátnom záverečnom účte, sa schodok zvýšil o 0,3 p. b. resp. o 389 626 tis. eur. Medziročná zmena deficitu dosiahla -3,5 p. b., čo predstavuje nárast schodku o 4 561 764 tis. eur.

Celkové príjmy verejnej správy za rok 2023 dosiahli 52 172 138 tis. eur (43,3 % HDP) a celkové výdavky verejnej správy dosiahli 59 571 577 tis. eur (48,5% HDP) pri vyčíslenom HDP 122 918 887 tis. eur.
- **Hrubý dlh verejnej správy** podľa metodiky ESA 2010 k 31.12.2023 dosiahol **68 897 804 tis. eur (56,1 % HDP)**. Oproti jarnej notifikácii došlo k jeho revízii smerom nahor o 67 413 tis. eur, pričom v percentuálnom vyjadrení voči HDP sa dlh zvýšil len o 0,1 p. b. Medziročne sa dlh znížil o 1,6 p. b., v nominálnom vyjadrení však vzrástol o 5 398 834 tis. eur.
- **V rámci Európskej únie (27 krajín)** v roku 2023 dosiahlo 5 krajín vyšší schodok a 13 krajín dosiahlo vyšší dlh verejnej správy ako Slovenská republika. **Priemerný schodok EÚ27 bol 3,5 % HDP a priemerný dlh verejnej správy EÚ27 bol 80,8 % HDP v roku 2023.** V priemere sa schodok EÚ27 medziročne zhoršil o 0,3 p. b. (deficit SR vzrástol o 3,5 p. b.) a hrubý dlh EÚ27 sa medziročne znížil o 1,7 p. b. (dlh SR poklesol o 1,6 p. b.).
- **Štrukturálne saldo dosiahlo** v roku 2023 hodnotu -3,1 % HDP a medziročne sa zhoršilo o 1,9 p. b. v pomere k HDP. V roku 2023 boli identifikované jednorazové vplyvy o 1,3 p. b. voči HDP vyššie ako v roku 2022. Jednorazové vplyvy súviseli najmä s podporou platenia vysokých cien energií (očistené o príjmy z fondov EÚ) približne za 2 166 600 tis. eur. Cyklický vývoj mal v roku 2023 mierne pozitívny vplyv na štrukturálne saldo verejnej správy vo výške 0,2 % HDP. V roku 2023 sa ekonomika oproti predošlému roku dostala mierne pod svoj potenciál.
- **Čisté bohatstvo verejného sektora dosiahlo k 31.12.2023 zápornú hodnotu 184,4 % HDP.** Oproti predchádzajúcemu roku sa hodnota čistého bohatstva zlepšila o 196 475 tis. eur, najmä nižšou hodnotou odhadovaných implicitných záväzkov súvisiacich s dôchodkovým systémom a zdravotnou či dlhodobou starostlivosťou. K medziročnému zníženiu implicitných záväzkov v roku 2023 prispeli najmä zmeny ovplyvňujúce záväzky zo starnutia populácie, ktoré poklesli o takmer 204,6 p. b.
- **Hodnota aktív ako aj pasív súhrnného celku verejnej správy k 31.12.2023 bola 89 831 258 tis. eur (73,1 % HDP)** a medziročne sa zvýšili o 4 245 979 tis. eur. Z položiek aktív rástla najmä hodnota hmotného majetku o 3 970 394 tis. eur, ktorá je ovplyvnená minimálnou mierou vnútornej konsolidácie. Z hmotného majetku vzrástla účtovná hodnota stavieb o 1 191 530 tis. eur, obstarania majetku o 1 334 915 tis. eur, samostatných hnutelných vecí o 654 703 tis. eur a poskytnutých preddavkov na hmotný majetok o 483 620 tis. eur. Dlhodobý finančný majetok vzrástol o 1 417 383 tis. eur najmä vďaka lepšiemu hospodáreniu štátnych podnikov a ich podielov v obchodných spoločnostiach z oblasti energetiky, čím sa spoločnosti stávali hodnotnejšími. Naopak, pokles zaznamenali zásoby o 877 234 tis. eur, z dôvodu poklesu hodnoty zásob energií a krátkodobé pohľadávky poklesli o 676 810 tis. eur. Z pasív sa vlastné imanie znížilo o 361 409 tis. eur najmä vplyvom výsledku hospodárenia, účtovné rezervy ako záväzky poklesli o 2 350 449 tis. eur, a časové rozlíšenie naopak vzrástlo o 1 487 515 tis. eur.
- **Účtovný výsledok hospodárenia, ako porovnanie nákladov a výnosov za rok 2023 dosiahol -2 605 213 tis. eur.** Celkové účtovné náklady z výkazu ziskov a strát súhrnného celku dosiahli 74 660 086 tis. eur a celkové účtovné výnosy dosiahli 72 057 616 tis. eur.

1. Hospodárenie verejnej správy v metodike ESA 2010

Kapitola obsahuje údaje, ktoré boli predmetom hodnotenia zo strany Európskeho štatistického úradu (Eurostatu) v rámci októbrovej notifikácie. Okrem výsledného salda príjmov a výdavkov a hodnoty hrubého dlhu verejnej správy sa uvádza príspevok jednotlivých zložiek verejnej správy k saldu a pri analýze dlhu príspevok faktorov, ktoré vysvetľujú jeho medziročnú zmenu. Pre úplnosť je uvedené aj vysvetlenie rozdielov medzi jarnou a jesennou notifikáciou a porovnanie notifikovaných údajov o salde a dlhu verejnej správy za všetky členské krajiny Európskej únie. Súčasťou tejto správy sú aj informácie Štatistického úradu SR z benchmarkovej revízie³ národných účtov za roky 1995 až 2020, ktorá sa pravidelne realizuje každých päť rokov a dotýka sa celého časového radu najdôležitejších ukazovateľov o ekonomike.

Z dôvodu prehľadnosti opisu hospodárenia verejnej správy za rok 2023 ako aj z dôvodu vykonanej rutínnej revízie predchádzajúcich rokov, sú v nasledovnom texte porovnávané už len revidované hodnoty (saldo, dlh) za roky 2022 a 2021. Dôraz sa kladie na porovnávanie dosiahnutej skutočnosti za rok 2023 oproti roku 2022.

1.1. Rozdiely medzi októbrovou a aprílovou notifikáciou údajov

Nariadenie Rady (ES) o uplatňovaní Protokolu o postupe pri nadmernom schodku⁴ stanovuje podrobné pravidlá pre organizovanie rýchleho a pravidelného vykazovania plánovaných a skutočných výsledkov hospodárenia s financiami verejnej správy. Podľa tohto nariadenia sa Európskej komisii (Eurostatu) predkladajú výsledky hospodárenia verejnej správy za uplynulé obdobie dvakrát ročne, prvýkrát do 1. apríla bežného roka (tzv. aprílová notifikácia alebo aj prvé kolo notifikácie) a aktualizované údaje druhýkrát do 1. októbra bežného roka (tzv. októbrová notifikácia alebo aj druhé kolo notifikácie).

Predbežný schodok hospodárenia, ktorý bol notifikovaný na základe jarnej notifikácie (4,9 % HDP) sa zvýšil v rámci jesennej notifikácie o 0,31 p. b. voči revidovanému HDP, ktoré sa zmenilo o 106 092 tis. eur. Najvýznamnejšie dôvody tejto revízie schodku poskytujú nasledovná tabuľka.

Tabuľka 1 - Zmena schodku VS za rok 2023 pri jesennej notifikácii v metodike ESA 2010

Upravené položky	tis. eur	% HDP	Zdôvodnenie úprav
Schodok VS - apríl 2024¹⁾	-6 009 813	-4,89	
Akruálne príjmy z daní	-198 038	-0,161	Aktualizácia na základe daňových priznaní, Solidárny príspevok z činností v odvetviach ropy, zemného plynu, uhlia a rafinérií bol v marci odhadnutý a zarátaný do daňových príjmov vo výške 416 020 tis. eur. Spoločnosť Slovnaft na koniec príspevok neuhradila, lebo nedosiahla predpokladaný zisk.
Platené daňové kredity	-121 777	-0,099	Aktualizácia daňových príjmov na základe nových údajov za rok 2023 (daňové priznania a hlásenia).
Ostatné záväzky ŠR	-69 127	-0,056	Imputácia záväzku z nevyplatenej energopomoci. Ide o časový posun časti dotácií na energopomoc, ktorá akruálne patrí do roku 2023, ale hotovostne bola vyplatená až v roku 2024. Záväzok bol imputovaný v súlade s potvrdeným zaznamenaním celkovej energopomoci do roku 2023.

³ www.statistics.sk

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK>

Upravené položky	tis. eur	% HDP	Zdôvodnenie úprav
Ostatné pohľadávky a záväzky	-40 440	-0,033	Revízia aprílových údajov na základe riadnych účtovných závierok vybraných subjektov VS, najväčší vplyv malo vykázanie záväzkov - výdavkov budúcich období Valaliky Industrial Park, s.r. o, o 45 mil. eur, súvisiacich s predajom pozemku Volvo Cars Slovakia, s.r. o.
Zníženie pohľadávky EÚ z dôvodu nadkontrahovania programu „Integrovaný regionálny operačný program“ (IROP) nad rámec alokácie	31 201	0,025	Posun časti nadkontrahovania do roku 2024. Podľa aktualizovaných údajov bola časť nadkontrahovania vo výške 31 201 tis. eur z celkovej sumy 190 000 tis. eur vyplatená až v roku 2024.
Preradenie SZRB do sektora verejnej správy	8 541	0,007	Vplyv prebytku SZRB na schodok verejnej správy.
Ostatné nevýznamné zmeny	14	0,000	Aktualizácia superdividend, pohľadávok voči EÚ a akruálnych príjmov z odvodov.
Zmena celkom	-389 626		
Schodok VS - október 2024	-6 399 439	-5,21	

¹⁾ Percento schodku z aprílovej notifikácie je vyčíslené v pomere k HDP notifikovanom v apríli 2024. Ostatné percentá sa vyčísľujú v pomere k HDP notifikovanom v októbri 2024.

Zdroj: MF SR

Úprava hodnoty schodku verejnej správy vyčísleného v apríli v Štátnom záverečnom účte bola pri jesennej notifikácii ovplyvnená aktualizáciami a metodickými zmenami⁵. Aktualizácie sú každoročne sa opakujúce spresnenia zdrojových dát (napríklad príjem z daní a odvodov) alebo jednorazovo sa vyskytujúce úpravy v danom roku na základe zistenia nových skutočností. Metodickými zmenami sa rozumejú úpravy napríklad na základe rozhodnutia Eurostatu o posúdení zaznamenania predmetnej transakcie alebo na základe záverov dialógovej misie Eurostatu.

Aktualizácie schodku verejnej správy pri jesennej notifikácii

- **Aktualizácia údajov o výške akruálnych daní** na základe daňových priznaní za rok 2023. Celkový vplyv aktualizácie príjmov z daní bol negatívny v hodnote 198 038 tis. eur, z toho najväčší vplyv mal Solidárny príspevok (pokles o 416 020 tis. eur). Jediná spoločnosť, ktorá mala byť predmetom tejto dane, ju nezaplatila, pretože nespĺňala kritériá (solidárny príspevok sa vzťahuje na spoločnosti pôsobiace v ropnom sektore, kde minimálne 75 % ich obratu pochádza z ekonomických činností v oblasti rafinácie ropy).⁶ Na druhej strane pozitívne vplývali na schodok príjmy z DPPO (nárast o 101 721 tis. eur) a DPH (nárast o 48 066 tis. eur), ktoré sa aktualizovali na základe podaných odložených daňových priznaní.
- **Aktualizácia ostatných záväzkov ŠR** o 69 127 tis. eur v dôsledku zaznamenania časti energopomoci do roku 2023. Ide o časový posun časti dotácií na energopomoc, ktorá akruálne patrí do výdavkov roku 2023, ale hotovostne bola vyplatená až v roku 2024.
- **Aktualizácia výšky platených daňových kreditov** ovplyvnila negatívne schodok v sume 121 777 tis. eur. Oproti jarnej notifikácii bola upravená výška daňových kreditov. Odhad v jarnej notifikácii bol na základe údajov z roku 2022, v septembrovej notifikácii boli údaje aktualizované. V rovnakej miere, ako sa zvýšili výdavky na daňové kredity, boli upravené aj akruálne daňové príjmy na DPFO zo závislej činnosti a z podnikania. Zároveň pri DPFO z podnikania prišlo k zníženiu

⁵ **Aktualizácie** spresňujú už vyčíslené hodnoty príjmov, výdavkov alebo pohľadávok a záväzkov na základe údajov, ktoré v čase jarnej notifikácie objektívne nemohli byť k dispozícii. Ide napríklad o daňové priznania, výsledok zúčtovania sociálnych a zdravotných odvodov a ďalšie.

Imputácie predstavujú takisto aktualizáciu údajov o hodnoty, ktoré ešte neboli predmetom štatistického vykazovania. Napríklad nový záväzok, nová pohľadávka, o ktorých sa podľa národnej metodiky neúčtuje ale podľa metodiky ESA 2010 je nutné ich zohľadniť do obdobia, s ktorým časovo a vecne súvisia.

⁶ <https://www.aspi.sk/products/lawText/1/99837/1/2/zakon-c-519-2022>

výnosu z dôvodu väčšieho negatívneho vyrovnanie dane. Na saldo verejnej správy teda zmena daňových kreditov nemá vplyv.

- **Aktualizácia pohľadávok a záväzkov subjektov verejnej správy** o 40 440 tis. eur na základe predložených účtovných závierok po termíne jarnej notifikácie schodku a dlhu.
- **Preradenie Slovenskej záručnej a rozvojovej banky (SZRB)** do sektora verejnej správy. Prebytok SZRB vo výške 8 541 tis. eur mal pozitívny vplyv na výšku schodku verejnej správy.
- **Zníženie pohľadávky EÚ** z dôvodu nadčerpania programov nad rámec alokácie o 31 201 tis. eur (posun vplyvu nadčerpania o hotovostné platby nadkontrahovania do roku 2024). Nadkontrahovanie je nutné zaznamenať v čase, kedy sa uskutočnili výdavky „navyš“, nie v čase administratívneho vytvorenia rámca, alebo iného obdobného rozhodnutia o možnosti nadkontrahovať prostriedky z EÚ. Podľa aktualizovaných údajov bola časť nadkontrahovania vo výške 31 201 tis. eur z celkovej sumy 190 000 tis. eur vyplatená až v roku 2024.

Dlh verejnej správy ktorý bol vykázaný v rámci jarnej notifikácie (56,0 % HDP) pri jesennej notifikácii vzrástol o 67 413 tis. eur na 56,1 % HDP. Jednotlivé revízie vysvetľuje nasledovná tabuľka.

Tabuľka 2 - Úpravy maastrichtského dlhu VS za rok 2023 pri jesennej notifikácii v metodike ESA 2010

Upravené položky	tis. €	% HDP	Zdôvodnenie úprav
Maastrichtský dlh VS - apríl 2024¹⁾	68 830 391	56,0	
Úpravy dlhu oproti aprílu 2024			
štátny dlh	132 106	0,107	Zmena metodiky vykazovania dlhu vyplývajúceho z EFSF. Na základe usmernenia Eurostatu bol dlh z EFSF zvýšený o sumu odložených kapitalizovaných úrokov z pôžičiek.
preradené jednotky	-74 554	-0,061	Zaradenie SZRB do sektora VS.
Úpravy z dôvodu podania definitívnych výkazov			
obce a ich rozpočtové organizácie	-13 300	-0,011	Vyššia miera konsolidácie pôžičiek v rámci sektora VS.
ostatné malé jednotky miestne	12 908	0,011	Každoročná aktualizácia na základe súvah k 31.12.
zdravotnícke zariadenia ústrednej správy	11 327	0,009	Aktualizácia údajov o záväzkoch po zmene veriteľa, ktoré vstupujú do dlhu VS.
Ostatné nevýznamné zmeny	-1 074	-0,001	Aktualizácia na základe definitívnych finančných a účtovných výkazov.
Zmena celkom	67 413		
Maastrichtský dlh VS - október 2024	68 897 804	56,1	

¹⁾ Percento dlhu z aprílovej notifikácie je vyčíslené v pomere k HDP notifikovanom v apríli 2024. Ostatné percentá sa vyčísľujú v pomere k HDP notifikovanom v októbri 2024.

Zdroj: MF SR

Metodické zmeny výpočtu dlhu verejnej správy pri jesennej notifikácii

- **Zvýšenie dlhu z EFSF** z dôvodu pripočítania odložených kapitalizovaných úrokov vo výške 132 106 tis. eur k sume istiny pripadajúcej na SR. Z dôvodu veľkého nesúladu medzi aktuálnymi úrokmi a úrokmi uhrádzanými zo strany prijímateľských krajín bolo na pracovnej skupine (European Data Protection Supervision Working Group) v júni 2024 prijaté rozhodnutie o zmene metodiky vykazovania dlhu vyplývajúceho z EFSF. Na základe následných záverov a metodického usmernenia⁷ o štatistickom zaznamenaní odložených úrokov z pôžičiek EFSF poskytnutých Grécku bol dlh členských krajín z EFSF zvýšený v intenciách tohto usmernenia. Táto metodická

⁷ <https://s-circabc.europa.eu/ui/group>

zmena mala vplyv na výšku štátneho dlhu v celom časovom rade počnúc rokom 2012. Vplyv na saldo budú členské krajiny zaznamenávať v rámci jarnej notifikácie výsledkov za rok 2024.

- **Preradenie SZRB** do sektora verejnej správy. Dlh SZRB vo výške 241 768 tis. eur negatívne ovplyvnil výšku dlhu verejnej správy. Avšak vzhľadom na existenciu pôžičiek subjektom verejnej správy a naopak, existenciu vkladov iných subjektov verejnej správy v SZRB, tieto položky podliehajú konsolidácii v rámci celej verejnej správy (v sumárnej výške 316 322 tis. eur). Výsledný vplyv zaradenia SZRB do sektora na dlh VS je preto pozitívny (pokles dlhu), v hodnote 74 554 tis. eur.

Aktualizácie dlhu verejnej správy pri jesennej notifikácii

- **Aktualizácia údajov za obce a ich rozpočtové organizácie (RO).** Na základe informácií o poskytnutých pôžičkách z National Development Fund II., a. s. (NDF II) bola skonsolidovaná pôžička Magistrátu hlavného mesta Bratislava vo výške 13 300 tis. eur, ktorá bola vo výkazoch použitých pri jarnej notifikácii vykázaná medzi bankovými úvermi.
- **Aktualizácia dlhu za ostatné malé jednotky miestne** na základe účtovných závierok k 31.12.2023.
- **Aktualizácia dlhu za zdravotnícke zariadenia ústrednej správy** na základe definitívnych výkazov. Dlh sa zvýšil o záväzky po zmene veriteľa vo výške 11 327 tis. eur, ktoré boli v pôvodných výkazoch vykázané medzi záväzkami, ktoré neovplyvňujú dlh.
- **Aktualizácia výšky dlhu na základe výkazov z tzv. 5. zberu finančných výkazov.** Dlh spoločnosti JAVYS klesol o 433 tis. eur z dôvodu zníženia výšky záväzkov z obchodného styku a dlh MH Invest-u sa znížil o 251 tis. eur z dôvodu zníženia výšky zábezpek.

Tabuľka 3 - Vývoj schodku a dlhu sektora verejnej správy v období 10 rokov

		Rok / Skutočnosť									
Ukazovateľ		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
ESA schodok	mil. EUR	-2 485	-2 236	-2 117	-837	-908	-1 139	-4 995	-5 187	-1 838	-6 399
	%HDP	-3,2	-2,8	-2,6	-1,0	-1,0	-1,2	-5,3	-5,1	-1,7	-5,2
Maastrichtský dlh	mil. EUR	40 878	41 474	42 554	43 654	44 479	45 392	55 091	61 346	63 499	68 898
	%HDP	53,4	51,6	52,1	51,4	49,3	48,0	58,4	60,2	57,7	56,1
HDP v b. c.	mil. EUR	76 562	80 376	81 622	84 960	90 276	94 547	94 321	101 960	110 089	122 919
HDP v s.c. ¹⁾	%	2,7	5,2	1,9	2,9	4,1	2,3	-2,6	5,7	0,4	1,4

¹⁾ Údaje sú v stálych cenách vypočítaných reťazením objemov s použitím referenčného roka 2020.

Zdroj: Eurostat, ŠÚ SR

1.2. Saldo verejnej správy

Verejná správa SR na základe výsledkov jesennej notifikácie hospodárila v roku 2023 so schodkom 6 399 439 tis. eur (5,2 % HDP). Schodok v pomere k HDP za rok 2023 vzrástol oproti roku 2022 o 3,5 p. b.

Tabuľka 4 - Saldo verejnej správy podľa subsektorov (ESA 2010)

	ESA kód	% HDP 2021 S	% HDP 2022 S	% HDP 2023 S	tis. eur 2023 S
1. Verejná správa	S.13	-5,1	-1,7	-5,2	-6 399 439
2. Ústredná štátna správa	S.1311	-5,3	-1,5	-5,5	-6 756 930
3. Miestna samospráva	S.1313	0,0	-0,4	0,1	81 255
4. Fondy sociálneho zabezpečenia	S.1314	0,3	0,2	0,2	276 236

Hodnoty v tabuľke sú zaokrúhlené na jedno desatinné miesto.

Miestna samospráva je totožná v národnej legislatíve s pojmom územná samospráva.

Zdroj: Eurostat, ŠÚSR

Z pohľadu sektorového členenia sa na schodku na nekonsolidovanej báze najviac podieľala ústredná správa a v rámci nej štátny rozpočet so schodkom 6 985 753 tis. eur, čo predstavuje oproti roku 2022 zhoršenie o 4 563 611 tis. eur, napriek tomu, že oproti rozpočtu bol výsledok lepší o 519 333 tis. eur. Deficit ŠR bol negatívne ovplyvnený nárastom čerpania výdavkov určených na financovanie dočasných opatrení spojených s konfliktom na Ukrajine, s kompenzáciou vysokého rastu cien energií, oneskorenou valorizáciou sociálnych výdavkov a miezd z titulu inflácie v roku 2022, dvakrát⁸ vyplatených 13. dôchodkov, zavedeného rodičovského príspevku a medziročného rastu úrokových nákladov. Tieto negatívne vplyvy boli čiastočne kompenzované vyššími daňovými príjmami.

So schodkom hospodárili aj ďalšie subjekty verejnej správy napríklad zdravotnícke zariadenia ústrednej správy a územnej samosprávy spolu vo výške 290 262 tis. eur, vyššie územné celky a ich rozpočtové organizácie (VÚC a ich RO) vo výške 89 995 tis. eur, Železnice Slovenskej republiky (ŽSR) vo výške 32 137 tis. eur a ostatné subjekty územnej samosprávy vo výške 24 817 tis. eur.

Najvyššie prebytky v roku 2023 dosiahli fondy sociálneho zabezpečenia 276 236 tis. eur (z toho verejné zdravotné poistenie tvorilo prebytok vo výške 224 675 tis. eur), štátne fondy vo výške 263 121 tis. eur, obce a ich RO vo výške 124 779 tis. eur, ostatné subjekty ústrednej správy vo výške 101 717 tis. eur a SIH (vrátane investičných fondov SIH-u) vo výške 89 458 tis. eur.

Tabuľka 5 - Schodok verejnej správy podľa jednotlivých subjektov/ zložiek v tis. eur

	2021 S	2022 S	2023 S	2023 R	Medziročný rozdiel	Rozdiel S-R
	1	2	3	4	5=3-2	6=3-4
Ústredná správa, z toho	-5 452 058	-1 618 902	-6 756 930	-7 366 827	-5 138 028	609 897
Štátny rozpočet ¹⁾	-6 174 800	-2 422 142	-6 985 753	-7 505 086	-4 563 611	519 333
Príspevkové organizácie ústrednej správy	-838	44 011	-2 013	-4 439	-46 024	2 426
Štátne fondy	252 755	239 386	263 121	254 253	23 735	8 868
Obchodné spoločnosti štátu	333 569	110 414	114 507	-29 588	4 093	144 095
z toho:						
Železničná spoločnosť Slovensko, a. s.	187 769	-4 029	-10 787	13 544	-6 758	-24 331
MH Invest, s. r. o.	128 464	-3 138	-3 868	-25 255	-730	21 387
SIH a investičné fondy SIH-u	32 682	40 982	89 458	0	48 476	89 458
Slovenská záručná a rozvojová banka, a. s.	0	0	8 541	0	8 541	8 541
Exportno-importná banka SR	13 078	2 961	11 882	6 530	8 921	5 352
JAVYS	2 973	1 974	8 694	-30 981	6 720	39 675
MH Invest II, s. r. o.	1 292	838	-983	-331	-1 821	-652
Slovenská konsolidácia, a. s.	-2 780	3 495	354	-3 602	-3 141	3 956
Národná diaľničná spoločnosť, a. s.	-11 721	-45 578	53 615	0	99 193	53 615
Železnice Slovenskej republiky	-18 146	106 668	-32 137	12 981	-138 805	-45 118
Verejné vysoké školy	40 394	-1 806	25 357	308	27 163	25 049
Verejné výskumné inštitúcie	0	2 314	3 281	250	967	3 031
Zdravotnícke zariadenia ústrednej správy	-45 957	249 475	-277 147	5 755	-526 622	-282 902
Ostatné subjekty ústrednej správy ²⁾	142 819	159 446	101 717	-88 280	-57 729	189 997
Územná samospráva, z toho	-20 440	-410 664	81 255	-322 610	491 919	403 865
Obce a ich rozpočtové organizácie	2 371	-287 784	124 779	-255 679	412 563	380 458
VÚC a ich rozpočtové organizácie	-26 748	-141 839	-89 995	-50 167	51 844	-39 828
Príspevkové organizácie obcí	44	-1 694	1 213	6 163	2 907	-4 950
Príspevkové organizácie VÚC	13 940	-1 050	11 419	9 287	12 469	2 132
Dopravné podniky	-9 641	-9 411	71 771	-32 507	81 182	104 278
Zdravotnícke zariadenia územnej samosprávy	-8 710	29 023	-13 115	293	-42 138	-13 408
Ostatné subjekty územnej samosprávy	8 304	2 091	-24 817	0	-26 908	-24 817
Fondy sociálneho zabezpečenia	285 342	191 891	276 236	-181 759	84 345	457 995
Sociálna poisťovňa	327 853	191 339	51 561	-226 004	-139 778	277 565

⁸ Prvýkrát vyplatený v polovici roka podľa výšky dôchodku (od 50 do 300 eur), druhýkrát vyplatený na konci roka vo výške 300 eur.

	2021 S	2022 S	2023 S	2023 R	Medziročný rozdiel	Rozdiel S-R
	1	2	3	4	5=3-2	6=3-4
Verejné zdravotné poistenie	-42 511	552	224 675	44 245	224 123	180 430
Schodok verejnej správy spolu	-5 187 156	-1 837 675	-6 399 439	-7 871 196	-4 561 764	1 471 757
% z HDP	-5,1	-1,7	-5,2	-6,4	3,5	1,2

¹⁾ Vrátane štátnych finančných aktív, mimorozpočtových účtov a salda účtu štátneho dlhu

Zdroj: MF SR

²⁾ Ostatné subjekty ústrednej správy zahŕňajú: Rozhlas a televíziu Slovenska, Slovenský pozemkový fond, Agentúru pre núdzové zásoby ropy a ropných výrobkov, neziskové organizácie ústrednej správy a ostatné ústredné podniky.

1.3. Dlh verejnej správy

Hrubý dlh verejnej správy (maastrichtský dlh) dosiahol k 31.12.2023 výšku 68 897 804 tis. eur (56,1% HDP) a medziročne sa jeho pomer k HDP znížil o 1,6 p. b.

V nominálnom vyjadrení dlh verejnej správy, očistený o vzájomné výpožičky v rámci verejnej správy, medziročne vzrástol o 5 398 834 tis. eur. Medziročný rast nominálneho HDP, ktorý bol silne ovplyvnený rastom cenovej hladiny, spôsobil zníženiu podielu hodnoty dlhu voči HDP o 6,5 p. b.

Pri porovnaní medziročného vývoja dlhu za jednotlivé zložky, vzrástol tradične hlavne štátny dlh, a to o 5 217 871 tis. eur, emitovaním štátnych dlhopisov na priebežné krytie schodku roku 2023 ako aj na splátky dlhopisov emitovaných v predchádzajúcich rokoch.

V rámci dôvodov zmeny stavu dlhu sa prezentujú aj údaje z benchmarkovej revízie (uvedené v kapitole 1.6.).

Tabuľka 6 - Maastrichtský dlh verejnej správy podľa jednotlivých subjektov

v tis. eur

	2021 S	2022 S	2023 S	Medziročný rozdiel
	1	2	3	4=(3-2)
Ústredná správa	60 608 252	62 470 793	67 897 547	5 426 754
z toho:				
Štátny dlh ¹⁾	59 351 940	61 323 071	66 540 942	5 217 871
Príspevkové organizácie ústrednej správy	4 726	3 687	618	-3 069
Exportno-importná banka SR	174 305	188 740	188 156	-584
Slovenská záručná a rozvojová banka, a. s.			241 768	241 768
Obchodné spoločnosti štátu	565 533	480 613	491 495	10 882
z toho:				
Železničná spoločnosť Slovensko, a. s.	386 704	335 407	339 672	4 265
Železnice Slovenskej republiky	114 887	114 322	118 831	4 509
Národná diaľničná spoločnosť, a. s.	54 326	24 884	24 614	-270
JAVYS	6 806	5 048	4 464	-584
SIH a investičné fondy SIH-u	0	0	3 314	3 314
MH Invest II., s. r. o.	2 730	610	600	-10
MH Manažment, a. s.	80	342	0	-342
MH Invest, s. r. o.	0	0	0	0
Verejné vysoké školy	7 888	12 060	10 936	-1 124
Verejné výskumné inštitúcie		2 563	2 424	-139
Zdravotnícke zariadenia ústrednej správy	212 235	193 531	187 057	-6 474
Agentúra pre núdzové zásoby ropy a ropných výrobkov	281 551	241 357	220 348	-21 009
Ostatné subjekty ústrednej správy	10 074	25 171	13 803	-11 368
Územná samospráva	2 230 522	2 439 708	2 660 340	220 632
Obce a ich rozpočtové organizácie	1 644 707	1 751 497	1 833 794	82 297
Vyššie územné celky a ich rozpočtové organizácie	507 705	565 287	701 518	136 231
Dopravné podniky	2 270	1 722	2 849	1 127
Príspevkové organizácie obcí	1 009	1 246	1 345	99

	2021 S	2022 S	2023 S	Medziročný rozdiel
	1	2	3	4=(3-2)
Príspevkové organizácie VÚC	65 327	106 800	97 120	-9 680
Zdravotnícke zariadenia miestnej samosprávy	3 321	3 362	3 147	-215
Ostatné subjekty miestnej samosprávy	6 183	9 794	20 567	10 773
Fondy sociálneho zabezpečenia	1 012	931	546	-385
Sociálna poisťovňa	790	586	466	-120
Verejné zdravotné poistenie	222	345	80	-265
Verejná správa spolu	62 839 786	64 911 432	70 558 433	5 647 001
<i>Konsolidácia</i>	1 493 456	1 412 462	1 660 629	248 167
Verejná správa spolu konsolidovaná	61 346 330	63 498 970	68 897 804	5 398 834
% z HDP	60,2	57,7	56,1	-1,6

¹⁾ Bez tzv. refinančného systému a záväzkov z vkladov subjektov verejnej správy v Štátnej pokladnici

Zdroj: MF SR

Na zvýšení maastrichtského dlhu v roku 2023 mali vplyv najmä tieto skutočnosti:

- schodok štátneho rozpočtu na hotovostnej báze a ďalšie požiadavky na cudzie zdroje vyplývajúce z riadenia dlhu a likvidity, ktoré vyvolali potrebu emitovať štátne dlhopisy v menovitej hodnote 10 442 100 tis. eur,
- čerpanie štvrtej tranže úverov od Rozvojovej banky Rady Európy vo výške 20 000 tis. eur v rámci štátneho dlhu,
- nárast štátneho dlhu z dôvodu zmeny metodiky vykazovania úrokov k istine záväzkov z EFSF o 132 106 tis. eur,
- zvýšenie úrovne zábezpek v štátnom dlhu o 53 702 tis. eur,
- nárast konsolidovaného dlhu vyšších územných celkov o 97 715 tis. eur a obcí o 93 703 tis. eur,
- zvýšenie zadlženosti Železničnej spoločnosti Slovensko, a. s. (ZSSK) o 4 265 tis. eur.

Naopak, zníženie maastrichtského dlhu v roku 2023 spôsobili najmä tieto skutočnosti:

- splátky záväzkov zo štátnych dlhopisov v menovitej hodnote 4 967 550 tis. eur,
- pokles úrovne vkladov dobrovoľných klientov nepatriacich do sektora verejnej správy v Štátnej pokladnici o 148 780 tis. eur,
- vyššia hodnota inkasovanej TPS, čo umožnilo umorenie dlhu z tzv. zelenej energie za predchádzajúce roky v hodnote 119 000 tis. eur,
- splátky úverov v štátnom dlhu v hodnote 8 550 tis. eur,
- zníženie konsolidovaného dlhu z dôvodu zaradenia SZRB do sektora verejnej správy o 74 554 tis. eur,
- zníženie konsolidovaného dlhu ŽSR o 12 796 tis. eur,
- zníženie zadlženosti dopravných podnikov miestnej samosprávy o 9 680 tis. eur,
- pokles konsolidovaného dlhu zdravotníckych zariadení spadajúcich pod ústrednú správu o 5 956 tis. eur.

Štátny dlh vo výške 66 540 942 tis. eur tvorí 96,6 % konsolidovaného dlhu verejnej správy. Z tejto hodnoty tvoria štátne dlhopisy 60 285 843 tis. eur, zahraničné úvery od finančných inštitúcií, ktorých beneficiantom je Ministerstvo financií SR 4 024 090 tis. eur. Podiel Slovenska na pôžičkách Európskeho nástroja finančnej stability (EFSF) sa zvýšil o 132 126 tis. eur na úroveň 1 972 930 tis. eur.

Štruktúra dlhu verejnej správy k 31.12.2023 bola nasledovná:

- Z hľadiska zdrojov financovania bol dlh financovaný predovšetkým cennými papiermi (87,4 %) a bankovými úvermi a inými záväzkami (12,5 %), z ktorých 22,9 % predstavuje záväzok Slovenska z EFSF a 0,9 % tvoria dlhodobé záväzky z obchodného styku a prijaté preddavky. Zostávajúcich 0,1 % tvorili majoritne záväzky, ktoré vyplývajú z vkladov peňažných prostriedkov v Štátnej pokladnici tých klientov, ktorí nie sú súčasťou verejnej správy.
- Z hľadiska meny bol dlh verejnej správy v roku 2023 tvorený z 99,4 % dlhom v eurách. Len 0,6 % dlhu pripadá na iné meny, najmä v prípade štátnych dlhopisov (americké doláre, nórské koruny a japonské jeny).

- Z hľadiska pôvodnej splatnosti je dlh verejnej správy takmer výlučne dlhodobý. Z celkovej výšky dlhu tvorí dlh so splatnosťou dlhšou ako jeden rok 99,4 %. Z toho 2,7 % dlhu je splatných v rozpätí 1 až 5 rokov, 11,0 % dlhu je splatných od 5 do 10 rokov, 39,7 % dlhu je splatných v intervale od 10 do 15 rokov a splatnosť 46,0 % dlhu je vyššia ako 15 rokov. Do jedného roka je pôvodne splatných 0,6 % dlhu verejnej správy.
- Z hľadiska teritoriálnej štruktúry pripadalo na tuzemských veriteľov 47,9 % a na zahraničných veriteľov 52,1 % z celkového dlhu. Tuzemskými veriteľmi sú predovšetkým finančné korporácie, ktoré majú v držbe 47,4 % dlhu verejnej správy.

Ďalšie informácie k zahraničným úverom v správe Ministerstva financií SR ako aj k úverom rozhodujúcich subjektov verejnej správy sú uvedené v prílohe č. 3 tejto správy, v súhrnnej účtovnej závierke.

1.4. Čistý dlh verejnej správy

Pokým hrubý dlh dosiahol k 31.12.2023 hodnotu 56,1 % HDP a medziročne klesol o 1,6 p. b., **čistý dlh dosiahol k 31.12.2023 výšku 59 388 984 tis. eur (48,3 % HDP) a oproti roku 2022 vzrástol o 0,8 p. b.** Čistý dlh verejnej správy je analyticky vhodnejší ukazovateľ ako hrubý dlh pri pohľade na medziročnú dynamiku dlhu, pretože na rozdiel od ukazovateľa hrubého dlhu eliminuje rozdiely vzniknuté nárastom alebo poklesom finančných aktív a tým vernejšie zobrazuje skutočný vývoj zadlženosti štátu.

Čistý dlh ukazuje schopnosť štátu splatiť svoj hrubý dlh na základe speňaženia svojich najlikvidnejších finančných aktív. **Pokiaľ hrubý dlh verejnej správy prezentovaný v prvej kapitole je presne vymedzený v metodike ESA 2010, metodiku čistého dlhu zatiaľ upravuje len definícia v usmernení Európskej komisie.** Podľa tejto definície čistý dlh verejnej správy predstavuje rozdiel medzi hrubým maastrichtským dlhom a súčtom menového zlata a špeciálnych práv čerpania (SDR), hotovosti, cenných papierov v trhovej hodnote (okrem akcií) a kótovaných akcií v trhovej hodnote.

Tabuľka 7 - Čistý a hrubý dlh verejnej správy

		v tis. eur			% HDP		
		2021 S	2022 S	2023 S	2021 S	2022 S	2023 S
Hrubý dlh verejnej správy	(1)	61 346 330	63 498 970	68 897 804	60,2	57,7	56,1
Likvidné finančné aktíva:	(2)	11 479 383	11 141 810	9 508 820	11,3	10,1	7,7
- menové zlato a SDR		0	0	0	0,0	0,0	0,0
- hotovosť na účtoch VS		11 474 503	11 136 971	9 503 994	11,3	10,1	7,7
- cenné papiere		4 880	4 839	4 826	0,0	0,0	0,0
- kótované akcie		0	0	0	0,0	0,0	0,0
Čistý dlh verejnej správy	(1-2)	49 866 947	52 357 160	59 388 984	48,9	47,6	48,3

Zdroj: ŠÚ SR

V prípade verejnej správy je súčasťou likvidných aktív najmä hotovosť na účtoch subjektov verejnej správy a v menšej miere cenné papiere. **V roku 2023 oproti roku 2022 úroveň vkladov a obeživa poklesla o vyše 1 632 977 tis. eur,** najmä u rozpočtových organizácií štátu. Hotovostná rezerva štátu k 31. 12. 2023 dosiahla 6 612 910 tis. eur a jej úroveň sa oproti predchádzajúcemu roku znížila o 1 944 000 tis. eur. Ďalšie výrazné medziročné poklesy zaznamenali Sociálna poisťovňa a ŠFRB. Naopak najväčší medziročný nárast hotovosti zaznamenali Environmentálny fond (o 277 002 tis. eur, najmä z príjmov z predaja emisných kvót), zdravotné poisťovne (o 176 037 tis. eur). Mierny pokles obeživa a vkladov v roku 2023 spôsobila najmä konsolidácia súvisiaca so zaradením SZRB do sektora verejnej správy. Oproti jarnej notifikácii prišlo k aktualizácii údajov, pričom vplyv na rast obeživa a vkladov za sledované obdobie 2021 – 2022 mala reklasifikácia miestnych akčných skupín (ďalej len MAS).

Cenné papiere v aktívach predstavujú najmä cenné papiere obcí. I keď do sektora bola reklasifikovaná SZRB, ktorá mala na aktívach cenné papiere za 50 110 tis. eur, vďaka konsolidácii sa celkový stav cenných papierov medziročne takmer vôbec nezmenil.

1.5. Porovnanie salda a dlhu verejnej správy v rámci Európskej únie

V rámci Európskej únie (27 krajín) v roku 2023 dosiahlo 5 krajín vyšší schodok a 13 krajín dosiahlo vyšší dlh verejnej správy ako Slovenská republika. **Priemerný schodok EÚ27 bol 3,5 % HDP (Slovensko schodok 5,2 % HDP) a priemerný dlh verejnej správy EÚ27 bol 80,8 % HDP (Slovensko 56,1 % HDP) v roku 2023.**

V rámci krajín EÚ27 došlo medziročne k nárastu HDP o 1 050 026 mil. eur (o 6,1 %) a nárastu dlhu o 581 906 mil. eur (o 4,2 %). Slovenská republika dosiahla v porovnaní s priemerom krajín EÚ aj Eurozóny horšie hodnoty deficitu a lepšie hodnoty dlhu. Medziročne v porovnaní s ostatnými EÚ krajinami dosiahla Slovenská republika najvyššie medziročné zhoršenie deficitu oproti roku 2022 a na druhej strane sa len mierne znížil podiel verejného dlhu, najmä vďaka rastúcej báze HDP.

V Eurozóne (20 krajín) podiel deficitu k HDP vzrástol z 3,5 % v roku 2022 na 3,6 % HDP v roku 2023 (t. j. zhoršenie o 0,1 p. b.) a v rámci EÚ z 3,2 % HDP na 3,5 % HDP (t. j. zhoršenie o 0,3 p. b.). V Eurozóne podiel vládneho dlhu klesol z 89,5 % ku koncu roka 2022 na 87,4 % HDP (t. j. zlepšenie o 2,1 p. b.) ku koncu roka 2023 a v rámci EÚ z 82,5 % na 80,8 % HDP (t. j. zlepšenie o 1,7 p. b.).

Najvyššie schodky verejnej správy v rámci EÚ 27 v roku 2023 vykázali krajiny ako Taliansko 7,2%, Maďarsko 6,7 %, Rumunsko 6,5 %, Francúzsko 5,5 %, Poľsko 5,3 %, Slovensko 5,2 %, Malta 4,5 % a Belgicko 4,2 %. Medziročné zlepšenie dosiahlo Lotyšsko o 2,5 p. b., Portugalsko o 1,5 p. b., Grécko o 1,2 p. b., Španielsko o 1,1 p. b. a Bulharsko a Taliansko o 0,9 p. b. Medziročné zhoršenie dosiahli, okrem Slovenska o 3,5 p. b., aj krajiny ako Fínsko o 2,8 p. b., Poľsko o 1,9 p. b., Estónsko o 1,7 p. b. a Švédsko o 1,6 p. b.

Medzi krajinami s najvyšším dlhom sa nachádzajú krajiny s dlhodobou vysokými dlhmi ako Grécko, Taliansko a Španielsko. Päť krajín dosiahlo úroveň zadlženosti nad 100,0 % HDP. Najvyšší dlh verejnej správy v roku 2023 opäť vykázalo Grécko 163,9 % HDP, Taliansko 134,8 % HDP, Francúzsko 109,9 %, Španielsko 105,1 % HDP, Belgicko 103,1 % a Portugalsko 97,9 % HDP. Medziročný nárast dlhu dosiahlo desať krajín, a to najmä Fínsko o 3,1 p. b., Estónsko o 1,1 p. b., Rumunsko o 1,0 p. b. a Luxembursko a Poľsko o 0,9 p. b. K najvýraznejšiemu medziročnému zníženiu zadlženia došlo v krajinách ako Portugalsko o 13,3 p. b., Grécko o 13,1 p. b., Cyprus o 7,4 p. b., Chorvátsko o 6,7 p. b., Španielsko o 4,4 p. b. a Taliansko o 3,5 p. b. Najnižší dlh vykázalo opäť Estónsko vo výške 20,2 % HDP, Bulharsko 22,9 % HDP, Luxembursko 25,5 % HDP a Švédsko 31,5 % HDP.

Tabuľka 8 - Saldo a dlh verejnej správy v EÚ27

v % HDP⁹⁾

Saldo verejnej správy					Hrubý dlh verejnej správy				
	2021	2022	2023	Δ 2023 -2022		2021	2022	2023	Δ 2023 -2022
EÚ (27 krajín)	-4,6	-3,2	-3,5	-0,3	EÚ (27 krajín)	86,7	82,5	80,8	-1,7
Eurozóna (20)	-5,1	-3,5	-3,6	-0,1	Eurozóna (20)	93,8	89,5	87,4	-2,1
Taliansko	-8,9	-8,1	-7,2	0,9	Grécko	197,3	177,0	163,9	-13,1
Maďarsko	-7,1	-6,2	-6,7	-0,5	Taliansko	145,7	138,3	134,8	-3,5
Rumunsko	-7,1	-6,4	-6,5	-0,1	Francúzsko	112,7	111,2	109,9	-1,3
Francúzsko	-6,6	-4,7	-5,5	-0,8	Španielsko	115,7	109,5	105,1	-4,4
Poľsko	-1,7	-3,4	-5,3	-1,9	Belgicko	108,4	102,6	103,1	0,5
Slovensko	-5,1	-1,7	-5,2	-3,5	Portugalsko	123,9	111,2	97,9	-13,3
Malta	-7,0	-5,2	-4,5	0,7	Rakúsko	82,4	78,4	78,6	0,2
Belgicko	-5,4	-3,6	-4,2	-0,6	Fínsko	73,2	74,0	77,1	3,1
Česká republika	-5,0	-3,1	-3,8	-0,7	Cyprus	96,5	81,0	73,6	-7,4
Španielsko	-6,7	-4,6	-3,5	1,1	Maďarsko	76,2	73,8	73,4	-0,4
Fínsko	-2,7	-0,2	-3,0	-2,8	Slovinsko	74,8	72,7	68,4	-4,3
Estónsko	-2,6	-1,1	-2,8	-1,7	Nemecko	68,1	65,0	62,9	-2,1
Nemecko	-3,2	-2,1	-2,6	-0,5	Chorvátsko	78,2	68,5	61,8	-6,7
Rakúsko	-5,7	-3,3	-2,6	0,7	Slovensko	60,2	57,7	56,1	-1,6
Slovinsko	-4,6	-3,0	-2,6	0,4	Poľsko	53,0	48,8	49,7	0,9
Lotyšsko	-7,2	-4,9	-2,4	2,5	Rumunsko	48,3	47,9	48,9	1,0
Bulharsko	-3,9	-2,9	-2,0	0,9	Malta	49,6	49,4	47,4	-2,0
Grécko	-6,9	-2,5	-1,3	1,2	Holandsko	50,4	48,3	45,1	-3,2
Chorvátsko	-2,6	0,1	-0,9	-1,0	Lotyšsko	45,9	44,4	45,0	0,6
Litva	-1,1	-0,7	-0,7	0,0	Írsko	52,6	43,1	43,3	0,2
Luxembursko	1,0	0,2	-0,7	-0,9	Česká republika	40,7	42,5	42,4	-0,1
Švédsko	-0,1	1,0	-0,6	-1,6	Litva	43,3	38,1	37,3	-0,8
Holandsko	-2,2	0,0	-0,4	-0,4	Dánsko	40,5	34,1	33,6	-0,5
Portugalsko	-2,8	-0,3	1,2	1,5	Švédsko	36,7	33,6	31,5	-2,1
Írsko	-1,4	1,7	1,5	-0,2	Luxembursko	24,4	24,6	25,5	0,9
Cyprus	-1,6	2,6	2,0	-0,6	Bulharsko	23,8	22,5	22,9	0,4
Dánsko	4,1	3,4	3,3	-0,1	Estónsko	18,4	19,1	20,2	1,1

Zdroj: Eurostat

⁹⁾ Predchádzajúce obdobia sú zrevidované podľa aktuálneho press release zo dňa 22.10.2024. Usporiadanie krajín je podľa poradia salda/dlhu v poslednom sledovanom období. Zelenou farbou je označené medziročné zlepšenie, červenou farbou medziročné zhoršenie salda/dlhu.

1.6. Benchmarková revízia národných účtov v roku 2024

V rámci jesennej notifikácie uskutočnil Štatistický úrad SR pravidelnú bežnú spätnú revíziu národných účtov za roky 2020, 2021, 2022 a spresnil údaje za rok 2023 z apríla 2024. Okrem tejto rutinnej revízie, Štatistický úrad SR vykonal v mesiacoch júl až september tohto roka veľkú benchmarkovú revíziu údajov⁹⁾ v systéme národných účtov¹⁰⁾. Benchmarková revízia je revízia definitívnych údajov z dôvodu významných metodických zmien vyplývajúcich z revidovania metodík, zo zmeny postupov štatisticko – matematických metód výpočtov alebo opráv údajov. Ide o pravidelnú revíziu, ktorá sa vykonáva v periodicite 5 až 10 rokov

⁹⁾ Revízie ovplyvnili roky 1995 až 2019.

¹⁰⁾ https://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/products/informationmessages/inf_sprava_detail

a v súlade s revíznou politikou Eurostatu¹¹ by sa mala vykonávať za referenčné roky končiace „0“ a „5“, s implementačnými rokmi končiacimi „4“ a „9“. Takáto revízia by mala generovať celé časové rady alebo podľa princípu „čo najďalej dozadu“. Preto v rámci veľkej revízie 2024 boli revidované nie len roky 2020 až 2023, ale aj staršie roky od roku 1995.

Revidované ročné sektorové a národné účty boli do Eurostatu zaslané v pravidelnom septembrovom termíne, a to k 30. septembru 2024. Následne v krátkom časovom odstupe Štatistický úrad SR zreviduje aj štvrtročné národné a sektorové účty. Poslednou resp. predchádzajúcou veľkou revíziou prešli národné účty v roku 2019.

Najvýznamnejšie zmeny v rámci benchmarkovej revízie, ktoré ovplyvnili hodnoty salda verejnej správy, s určením obdobia dotknutých údajov:

- Revízia transakcií Exportno-importnej banky SR (Eximbanka SR) v rokoch 2014 - 2016 v dôsledku prepracovania operácií súvisiacich s poistením. Deficit v rokoch 2014 - 2016 neodrážal zmeny v poisťno-technických rezervách a bol revidovaný a zosúladený s rokmi 2017 - 2023.
- Revízia zaradenia MAS do sektora verejnej správy. Revidovali sa údaje v rokoch 2018 a 2019.
- Preklasifikovanie Slovenského vodohospodárskeho podniku, š. p. (SVP) do sektora verejnej správy v rokoch 2018-2023, malo vplyv aj na zmenu klasifikácie v rokoch 1998-2017, teda od vzniku podniku.

Najvýznamnejšie zmeny v rámci benchmarkovej revízie, ktoré ovplyvnili výšku dlhu verejnej správy s určením obdobia dotknutých údajov:

- Preklasifikovanie SVP do sektora verejnej správy v rokoch 2018-2023, malo vplyv aj na zmenu klasifikácie v rokoch 1998-2017, teda od vzniku podniku.
- Revízia zaradenia MAS do sektora verejnej správy. Revidovali sa údaje v rokoch 2018 a 2019.
- Vzhľadom na významný nesúlad medzi akruálnymi úrokmi a úrokmi uhrádzanými zo strany dlžníckych krajín z pôžičiek z EFSF bolo prijaté rozhodnutie o zmene metodiky vykazovania dlhu vyplývajúceho z EFSF. Na základe usmernenia Eurostatu bol dlh z EFSF zvýšený o sumu odložených kapitalizovaných úrokov z pôžičiek počnúc rokom 2012.

Benchmarková revízia sa týkala aj revízie časového radu HDP, pričom vplyv revízie HDP ukazuje tabuľka nižšie:

Tabuľka 9 - Porovnanie údajov salda a dlhu verejnej správy, HDP a rastu ekonomiky pred a po benchmarkovej revízii

Ukazovateľ		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Saldo VS pred	%	-3,1	-2,7	-2,6	-1,0	-1,0	-1,2	-5,3	-5,2	-1,7	-4,9
Saldo VS po	%	-3,2	-2,8	-2,6	-1,0	-1,0	-1,2	-5,3	-5,1	-1,7	-5,2
Dlh VS pred	%	53,5	51,7	52,3	51,5	49,4	48,0	58,8	61,1	57,7	56,0
Dlh VS po	%	53,4	51,6	52,1	51,4	49,3	48,0	58,4	60,2	57,7	56,1
HDP pred	mld. eur	76,4	80,1	81,3	84,7	89,9	94,4	93,4	100,2	109,8	122,8
HDP po	mld. eur	76,6	80,4	81,6	85,0	90,3	94,5	94,3	102,0	110,1	122,9
Rast HDP pred v s. c.	%	2,7	5,2	1,9	2,9	4,0	2,5	-3,3	4,8	1,9	1,6
Rast HDP po v s. c.	%	2,7	5,2	1,9	2,9	4,1	2,3	-2,6	5,7	0,4	1,4

Zdroj: MF SR, ŠÚ SR

¹¹ <https://ec.europa.eu/eurostat/data/data-revision-policy>

2. Hospodárenie verejnej správy – požiadavky ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti

Kapitola hodnotí vývoj hospodárenia verejnej správy najmä z pohľadu informácií, ktoré má obsahovať súhrnná výročná správa na základe ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti (bilancia rozpočtu verejnej správy, jednorazové vplyvy a vyhodnotenie stratégie riadenia štátneho dlhu). Špecifikom týchto údajov a informácií je fakt, že z väčšej časti nie sú založené na štandardnej metodike ESA 2010 a v niektorých prípadoch sú postavené na odhadoch a metodike Ministerstva financií SR (jednorazové vplyvy, cyklická zložka, štrukturálne saldo), rozširujú však analytický pohľad na hospodárenie verejnej správy nad rámec salda a dlhu podľa maastrichtských kritérií.

2.1. Bilancia rozpočtu verejnej správy

Bilancia rozpočtu verejnej správy poskytuje analytický pohľad na vývoj hlavných príjmových a výdavkových položiek verejnej správy ako celku za daný rok. Štruktúra prezentovanej bilancie pozostáva z kombinácie kódov ESA 2010 a ekonomickej klasifikácie rozpočtovej klasifikácie. Kombinácia metodík má za cieľ umožniť prezentáciu analytických a zároveň medzinárodne porovnateľných údajov. Ekonomická klasifikácia poskytuje vecný pohľad na jednotlivé kategórie príjmov a výdavkov a metodika ESA 2010 umožňuje medzinárodné porovnania a je konzistentná s makroekonomickými kategóriami národných účtov (ako napr. HDP, spotreba verejnej správy).

Niektoré príjmy a výdavky podliehajú konsolidácii v rámci celej verejnej správy, preto sa ich vplyv na schodok verejnej správy eliminuje a transakcie medzi jednotlivými subjektmi verejnej správy sú vylúčené. Zároveň príjmy a výdavky z EU zdrojov majú neutrálny vplyv na ESA schodok verejnej správy.

2.1.1. Príjmy verejnej správy

Celkové príjmy rozpočtu verejnej správy v metodike ESA 2010 dosiahli v roku 2023 výšku 53 172 138 tis. eur (43,3 % HDP) a medziročne vzrástli voči HDP o viac ako 1,9 p. b., resp. o 7 677 236 tis. eur.

Nárast dosiahli takmer všetky druhy príjmov, najvýraznejší nárast zaznamenali úroky o 138,5 %, kapitálové transfery o 133,3 %, platby za ostatnú netrhovú produkciu o 39,8 %, daň vyberaná zrážkou o 36,8 %, ostatné bežné transfery o 27,6 %. Na druhej strane v roku 2023 došlo k poklesu príjmov z daní z príjmov fyzických osôb – z podnikania a inej samostatne zárobkovej činnosti o 19,4 %, ostatných daní z produkcie a dovozu o 44,9 % a ostatných bežných daní z dôchodkov a majetku o 26,1 %.

Tabuľka 10 - Príjmy verejnej správy (ESA 2010)

v tis. eur

	2021 S	2022 S	2023 S	2023 R	2023/2022 v %
Daňové príjmy	19 884 138	22 082 948	24 455 459	23 893 690	10,7
Dane z produkcie a dovozu	12 056 528	13 476 479	14 754 530	14 457 145	9,5
- Daň z pridanej hodnoty	7 494 069	8 440 844	9 847 830	9 883 679	16,7
- Spotrebné dane	2 958 344	2 797 344	3 020 848	2 806 542	8,0
- Daň z nehnuteľnosti a iné	428 351	431 799	469 705	455 025	8,8
- Odvod z hazardných hier	233 004	263 974	312 294	265 448	18,3
- Daň z motorových vozidiel	129 534	133 684	136 635	131 000	2,2
- Emisné kvóty – príjem z predaja	241 826	275 889	342 522	329 953	24,2
- Ostatné	571 400	1 132 945	624 696	585 498	-44,9
Bežné dane z dôchodkov, majetku	7 827 610	8 606 469	9 700 929	9 436 545	12,7
- Daň z príjmov fyzických osôb	3 759 707	4 125 886	4 662 350	4 837 552	13,0
- zo závislej činnosti (akruál)	3 630 348	3 967 713	4 534 852	4 677 851	14,3
- z podnikania a inej samostatnej činnosti (akruál)	129 358	158 175	127 497	159 701	-19,4
- Daň z príjmov právnických osôb	3 632 636	4 012 156	4 481 880	4 018 593	11,7
z toho: Osobitný odvod z podnikania v regul. odvetviach	101 683	93 459	116 909	98 552	25,1
- Daň z príjmov vyberaná zrážkou	289 754	314 764	430 574	368 670	36,8

	2021 S	2022 S	2023 S	2023 R	2023/2022 v %
- Dane z majetku a iné	37 390	36 978	39 950	50 702	8,0
- Ostatné	108 123	116 685	86 175	161 028	-26,1
Príspevky na sociálne zabezpečenie	15 684 841	16 598 183	18 945 701	18 424 157	14,1
Skutočné príspevky na sociálne zabezpečenie	15 290 671	16 196 748	18 523 359	18 165 412	14,4
- Príspevky zamestnávateľov	9 142 485	9 666 579	10 718 613	10 037 923	10,9
- Príspevky od domácností	6 148 186	6 530 169	7 804 746	8 127 489	19,5
Imputované príspevky na sociálne zabezpečenie	394 170	401 435	422 342	258 745	5,2
Nedaňové príjmy	3 339 901	3 702 192	4 629 471	3 637 360	25,0
Tržby	2 582 681	2 952 658	3 418 544	2 921 828	15,8
- Produkcia trhová + pre vlastné konečné použitie	2 307 696	2 570 911	2 884 856	2 665 316	12,2
- Platby za ostatnú netrhovú produkciu	274 985	381 747	533 688	256 512	39,8
Dôchodky z majetku, z toho	757 220	749 534	1 210 927	715 532	61,6
- Dividendy**	435 075	342 436	404 200	543 085	18,0
- Úroky	202 195	285 627	681 332	61 703	138,5
Granty a transfery	1 670 690	3 111 579	5 141 507	5 139 286	65,2
z toho: z EÚ*	1 196 147	1 731 618	3 879 821	3 996 785	124,1
Ostatné bežné transfery	884 264	2 004 282	2 558 141	4 992 083	27,6
Kapitálové transfery	786 426	1 107 297	2 583 366	147 203	133,3
Príjmy spolu	40 579 570	45 494 902	53 172 138	51 094 493	16,9
% z HDP	39,8	41,3	43,3	41,8	1,9

* Vykázané na hotovostnej báze z analytických dôvodov.

Zdroj: ŠÚ SR, MF SR

** V metodike ESA sa uvádzajú iba riadne dividendy

Daňové a odvodové príjmy

Daňové a odvodové príjmy v roku 2023 tvorili 82,0 % všetkých príjmov verejnej správy a oproti roku 2022 vzrástli o 12,2 %. Väčšina daňových príjmov zaznamenala medziročný nárast. Rast daní je výsledkom vysokých medziročných rastov nominálnych makroekonomických ukazovateľov. V roku 2023 narástol nominálny hrubý domáci produkt o 11,7 % (podľa jesennej notifikácie)¹², reálny o 1,4 %. Rast nominálnych miezd na úrovni 9,7 % zvýšil príjmy DPFO zo závislej činnosti, sociálnych a zdravotných odvodov. Nárast spotreby domácností o 6,9 % sa pretavil do výrazne vyššieho výberu daní z pridanej hodnoty. Silný rast ekonomiky sa neprejavil v plnej miere do rastu daňových príjmov, čo spôsobilo pokles niektorých efektívnych sadzieb. Najvýraznejšie sa to prejavilo u firemnej daní, DPH či spotrebných daniach.

Tabuľka 11 - Daňové a odvodové príjmy (ESA 2010)

v tis. eur

	2021 S	2022 S	2023 S	2023/2022 v %
Daňové a odvodové príjmy VS	35 568 979	38 681 131	43 401 160	12,2
v % HDP (daňová kvóta 2 ¹³) (podľa jesennej notifikácie)	34,89	35,14	35,31	
Dane z produkcie a dovozu	12 056 528	13 476 479	14 754 530	9,5
- Daň z pridanej hodnoty	7 494 069	8 440 844	9 847 830	16,7
- Spotrebné dane	2 958 344	2 797 344	3 020 848	8,0
- Daň z nehnuteľností a iné	428 351	431 799	469 705	8,8
Bežné dane z dôchodkov, majetku	7 827 610	8 606 469	9 700 929	12,7
- Daň z príjmov fyzických osôb	3 759 707	4 125 886	4 662 350	13,0
- zo závislej činnosti	3 630 348	3 967 713	4 534 852	14,3

¹² Ďalej v dokumente sú použité makroekonomické predpoklady schválené Výborom pre makroekonomické prognózy v septembri 2024, nakoľko detailná štruktúra ukazovateľov po jesennej revízii nie je aktuálne k dispozícii. Rast nominálneho HDP bol podľa schválenej prognózy 11,9 %.

¹³ Daňová kvóta je ukazovateľ, ktorý vyjadruje celkové daňové zaťaženie krajiny. Daňová kvóta 2 je podiel daní a odvodov na HDP.

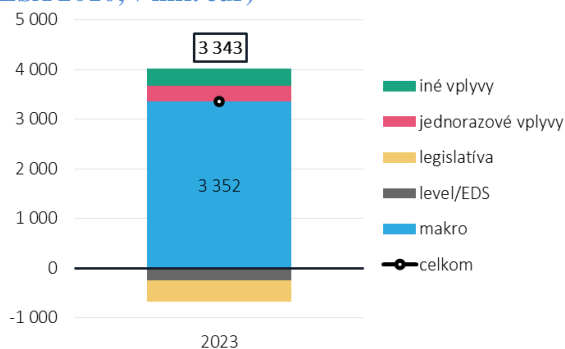
	2021 S	2022 S	2023 S	2023/2022 v %
- z podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti	129 358	158 175	127 497	-19,4
- Daň z príjmov právnických osôb (vrátane odvodu z regulovaných odvetví)	3 632 636	4 012 156	4 481 880	11,7
- Daň z príjmov vyberaná zrážkou	289 754	314 764	430 574	36,8
- Dane z majetku a iné	37 390	36 978	39 950	8,0
Dane z kapitálu	0	0	0	
Príspevky na sociálne zabezpečenie	15 684 841	16 598 183	18 945 701	14,1
- Skutočné príspevky na sociálne zabezpečenie	15 290 671	16 196 748	18 523 359	14,4
- z toho EAO + dlžné	13 079 645	14 174 045	15 340 057	8,2
- z toho ostatné*	2 211 026	2 022 703	3 183 302	57,4
- Imputované príspevky na sociálne zabezpečenie	394 170	401 435	422 342	5,2
Daňové a odvodové príjmy VS prognózované IFP podľa EKRK	31 736 509	35 237 494	38 580 565	9,5

*ostatné obsahuje štátom platené poisťné a poisťné za ozbrojené zločky

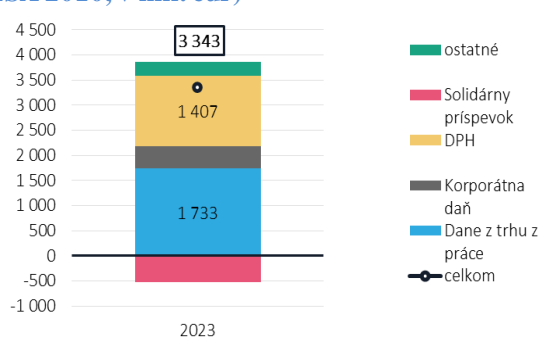
Zdroj: ŠÚ SR, IFP

Pozn.: Daňové a odvodové príjmy VS prognózované IFP podľa EKRK tvoria cca. 90,0 % celkových vykazovaných daňovo-odvodových príjmov (posledný riadok v tabuľke).

Graf 1 - Medziročný vývoj daňových a odvodových príjmov VS podľa jednotlivých faktorov (ESA 2010, v mil. eur)

Graf 2 - Medziročný vývoj daňových a odvodových príjmov VS podľa daní a odvodov (ESA 2010, v mil. eur)

Zdroj: IFP

Daň z pridanej hodnoty (DPH) medziročne stúpila o 1 406 986 tis. eur (16,7 %). Pod výrazné navýšenie výnosu DPH sa v roku 2023 podpísala najmä nominálna spotreba domácností, ale aj jednorazové efekty, predovšetkým v podobe poskytnutej energopomoci domácnostiam, v malej miere i čerpanie prostriedkov z Plánu obnovy a odolnosti. K vysokému rastu významne prispel aj faktor jednorazového dodatočného splatenia DPH jedným právnickým subjektom v rámci splátky za predošlé zdaňovacie obdobia. Ako jediná ťahala výnos DPH nadol medziročne zhoršená efektivita výberu.

Spotrebné dane (SD) vzrástli v roku 2023 o 8,0 % (223 504 tis. eur) (bez vplyvu SD za zelenú energiu medziročne vzrástli o 2,7 %)¹⁴. Výnos spotrebných daní je tvorený najmä SD z minerálneho oleja a SD z tabakových výrobkov. Výnos spotrebnej dane z minerálneho oleja medziročne vzrástol o 1,6 % (+20 909 tis. eur), čo bolo spôsobené najmä vyššou výkonnosťou ekonomiky. Medziročný nárast výnosu spotrebnej dane z tabakových výrobkov o 3,9 % (+35 354 tis. eur) tvorí predovšetkým vplyv zvýšenia sadzieb spotrebnej dane z jednotlivých tabakových výrobkov.

Výnos **dane z príjmu právnických osôb** medziročne vzrástol o 11,7 % (469 724 tis. eur). V tomto výnose podľa metodiky ESA 2010 je okrem dane z príjmu právnických osôb (DPPO) zahrnutý aj osobitný odvod z podnikania v regulovaných odvetviach. Výnos DPPO (bez osobitného odvodu z podnikania v regulovaných odvetviach) vzrástol oproti roku 2022 o 446 274 tis. eur, čo predstavuje medziročný rast

¹⁴ Súčasťou spotrebných daní je aj výnos zo zelenej energie. Pri podpore zelenej energie vzniká časový nesúlad medzi „subvenciami“, ktoré poskytujú distribútori výrobcov pri nákupe energie a poplatkami, ktoré následne vyberú od konečných spotrebiteľov. Tento časový nesúlad má za následok aj rozdiel v cene elektrickej energie, pričom tento nesúlad by sa mal podľa metodiky ESA 2010 započítavať do deficitu. Zmena zvyšuje zároveň úroveň daňových príjmov aj subvencií. Výbor pre daňové prognózy tento vplyv nezahŕňal.

11,4 %. Napriek tomu, že výnos dane bol silný, spomalil za vývojom makrobázy, ktorá v roku 2023 rástla 12,9 %, čo sa prejavilo na poklese efektívnej daňovej sadzby. Výnos z osobitného odvodu z podnikania v regulovaných odvetviach vzrástol medziročne o 25,1 % (+23 450 tis. eur). Podobne ako pri DPPO, je za vyšším výnosom najmä vyššia ziskovosť firiem podliehajúcich plateniu tohto odvodu.

Solidárny príspevok z činností v odvetviach ropy, zemného plynu, uhlia a rafinérií vznikol implementáciou nariadenia Rady (EÚ) 2022/1854 zo 6. októbra 2022. Účinnosť bola pôvodne nastavená len na rok 2023 (ale ekonomicky sa príspevok týkal obdobia za rok 2022), následne bol predĺžený aj na rok 2024 (akruálne za rok 2023) so zvýšenou sadbou z 55,0 % na 70,0 %. Avšak podľa informácií z jesennej notifikácie významný subjekt túto daň nezaplatí, nakoľko sa nenaplnili legislatívne predpoklady na odvedenie dane.

Daň z príjmov fyzických osôb (DPFO) zo závislej činnosti zaznamenala medziročné tempo rastu 14,3 % (567 139 tis. eur). Za vysokým rastom je najmä vysoký rast miezd (+9,7 %), ktorý je umocnený vplyvom tichého zdanenia. Tento jav je spôsobený naviazaním nezdaniteľnej časti základu dane a iných parametrov systému dane z príjmov na sumu životného minima, ktorá v roku 2023 rástla pomalšie než mzdy. Výnos DPFO z podnikania medziročne klesol o 19,4 %. Hlavným dôvodom je nepretavenie makroekonomických predpokladov do zvýšenej ziskovosti živnostníkov. Pokles je spôsobený aj vyšším negatívnym vyrovnaním dohodárov.

Príspevky na sociálne zabezpečenie (sociálne aj zdravotné odvody platené ekonomicky aktívnym obyvateľstvom (vrátane dlžného poistného)) medziročne vzrástli o 8,2 %. K nárastu prispel rast makroekonomických indikátorov, primárne mzdy a čiastočne aj zamestnanosti. Na výber zdravotných odvodov pozitívne vplývalo zavedenie minimálneho poistného¹⁵. Sociálne odvody boli pod vplyvom viacerých novo-zavedených legislatívnych opatrení. Negatívne na výber vplývalo zavedenie odvodovo-odpočítateľnej položky pre sezónnych pracovníkov a odpustenie odvodov v sektore potravinárstva. Zmeny v II. pilieri jednak zvyšovali výber do I. piliera zmrazením výšky príspevku do II. piliera, a na druhej strane výber znižovali po zavedení automatického vstupu do II. piliera.

Daň vyberaná zrážkou vzrástla medziročne o 115 810 tis. eur (36,8 %). Za nárastom je výrazný nárast úrokových sadzieb a taktiež vyšší rast príjmov z dividend, licenčných a ostatných poplatkov. Úrokové sadzby v roku 2023 výrazne rástli. Priemerná úroková miera z roku 2022 vo výške 0,1 % vzrástla v roku 2023 na úroveň 0,7 % (medziročný rast 448,0 %). Na výnos zo zdanenia úrokov z vkladov sa to však neprejavilo ešte v plnej miere, keďže úroky a výnosy z nich rástli len postupne. Daň z úrokov z vkladov medziročne vzrástla o 53 079 tis. eur (155,0 %). Výnosy z dividend a ostatných platieb sú vyššie vplyvom pozitívneho vývoja ekonomiky. Vyššia daň z dividend zaplatili tak pravidelní platcovia ako aj prvoplatitelia (t. j. firmy, ktoré daň z dividend zaplatili prvýkrát od roku 2018 až v roku 2023).

Nedaňové príjmy

V rámci nedaňových príjmov v roku 2023 vzrástli **výnosy z tržieb** za produkciu verejnej správy o 15,8 % (nárast o 465 886 tis. eur). Najvýraznejšie vzrástli platby za ostatnú netrhovú produkciu o 39,8 % (nárast o 151 941 tis. eur). Išlo najmä o zvýšené príjmy týchto subjektov/zložiek verejnej správy:

- **SVP o 46 643 tis. eur** - zaznamenal medziročne vyššie príjmy najmä za hydroenergetický potenciál vody, výrobu elektriny, nájom a služby pre Vodohospodársku výstavbu, š. p. o 8 183 tis. eur. Zvyšný nárast príjmov súvisel s medziročným nárastom pohľadávok prevažne z obchodného styku (o 15 017 tis. eur) hlavne u dvoch obchodných partnerov a daňových pohľadávok o 7 641 tis. eur.
- **ZSSK o 25 077 tis. eur** - zaznamenala v roku 2023 rekordné tržby z prepravy cestujúcich na úrovni 94 000 tis. eur, čím prekonal aj obdobie pred zavedením bezplatnej prepravy pre deti, študentov a dôchodcov. O sumu 24 458 tis. eur medziročne vzrástli príjmy za predaj výrobkov, tovarov a služieb, z toho o 15 000 tis. eur narástli tržby z prepravy cestujúcich. Ostatné prekročenia boli generované nárastom príjmov z aktivít do externého prostredia (tržby za kovový a iný odpad, vyššie dopravné výkony, zameniteľné poštové služby a iné služby). Medziročný nárast iných nedaňových príjmov o 5 130 tis. eur tvoria dobropisy od ŽSR za trakčnú elektrickú energiu, úhrady

¹⁵ V zmysle [zákona č. 580/2004](#) o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

poistných plnení od poisťovní a vinníkov za škodové udalosti a príjmy z medzinárodného zúčtovania.

- **Obce a ich RO o 15 198 tis. eur** – došlo k nárastu príjmov za poplatky vyberané formou školného v školských kluboch detí, v materských školách, v základných umeleckých školách a v centrách voľného času, ktoré sú stanovené vo všeobecne záväzných nariadeniach miest a obcí. Medziročne narástli aj príjmy z poplatkov v domovoch dôchodcov a v kultúrnych zariadeniach.

Platby za trhovou produkciu zaznamenali nárast oproti roku 2022 o 12,2 % (nárast o 313 945 tis. eur), išlo predovšetkým o zvýšené príjmy týchto zložiek verejnej správy:

- **Obce a ich RO o 98 850 tis. eur** - medziročný nárast príjmu z poplatku za komunálny odpad¹⁶ a drobný stavebný odpad u fyzických a právnických osôb v dôsledku zvýšených sadzieb od roku 2023. Príjmy z poplatku za komunálne odpady ako u fyzických osôb, tak pri množstevnom zbere, nepostačujú v plnej miere kryť výdavky vynaložené na zber, prepravu, separáciu a likvidáciu odpadov a čistenia na území mesta. Tieto rozdiely z väčšej časti uhrádzajú obce a mestá z ostatných vlastných príjmov. Taktiež vzrástli príjmy za predaj propagačných materiálov, kníh, poplatky za parkovné, za služby pultu centralizovanej ochrany, za služby poskytované v súvislosti organizáciou kultúrnych a športových podujatí (poskytnutie reklamného priestoru, poplatky bytového a nebytového hospodárstva, za poskytovanie sociálnych služieb (sociálny taxík) a ďalšie.
- **Valaliky Industrial Park, s. r. o. o 41 046 tis. eur** – pohľadávka voči spoločnosti Volvo Cars Slovakia, s. r. o., ktorá vznikla uzatvorením kúpnej zmluvy na pozemky pod závod budúceho investora.
- **RTVS o 32 080 tis. eur** – ide najmä o medziročný nárast pri uplatnení metodiky ESA zo strany ŠÚ SR, ktorou sa imputuje vyčíslenie hodnoty originálov zábavných, literárnych alebo umeleckých diel ako sú napríklad filmy, televízne a rozhlasové vysielanie, ktoré vo vlastnej réžii produkuje RTVS.
- **OSVS o 29 356 tis. eur** - príjmy z predaja tovaru, materiálu a služieb, z prebytočného drobného majetku.
- **JAVYS o 26 968 tis. eur** – najmä príjmy súvisiace s vyradovaním jadrových zariadení z prevádzky.
- **Verejné vysoké školy o 26 070 tis. eur** – medziročný nárast súvisí najmä s vyššími príjmami za školné a ubytovanie študentov. Taktiež došlo k nárastu príjmov za ubytovanie cudzích osôb a za prenájom nebytových priestorov v rámci podnikateľskej činnosti.
- **SZRB o 24 420 tis. eur** - príjem z poplatkov za poskytnutie finančnej záruky a za poplatky spojené s úverovou činnosťou.
- **Národná diaľničná spoločnosť, a. s. o 22 309 tis. eur** - medziročný nárast bol spôsobený najmä vplyvom vyšších príjmov za predaj elektronickej diaľničnej známky (eDZ) o 20 591 tis. eur a to z dôvodu vyššej predajnej ceny eDZ od roku 2023, kedy došlo k zvýšeniu cien diaľničných známok o 20,0 %. Nárast príjmov súvisiacich s tržbami za predaj ETC bol 15 915 tis. eur. Nárast príjmov bol eliminovaný poklesom pohľadávok z dôvodu prijatia platieb za mýto ku koncu roka 2023 a taktiež poklesom pohľadávky za predaj staveniska voči zhotoviteľovi SKANSKA SK, ktorá sa počas roka 2023 postupne započítavala.
- **Príspevkové organizácie VÚC o 19 942 tis. eur** - ide o príjmy na zabezpečenie činnosti v oblasti kultúry (organizovanie výstav, edičná činnosť múzeí, reštaurovanie), školstva, životného prostredia, pôdohospodárstva, výskumu, služieb a informatiky. PO VUC zabezpečujú najmä činnosti údržby a opravy ciest II. a III. triedy pre samosprávne kraje.
- **Príspevkové organizácie štátne o 18 139 tis. eur** – zvýšenie príjmov za predaj výrobkov, tovarov a služieb bol zaznamenaný najmä pri subjekte Slovenské národné divadlo za predaj vlastných služieb (najmä z odohratých predstavení) a z tržieb za predaj tovarov, Centrum účelových

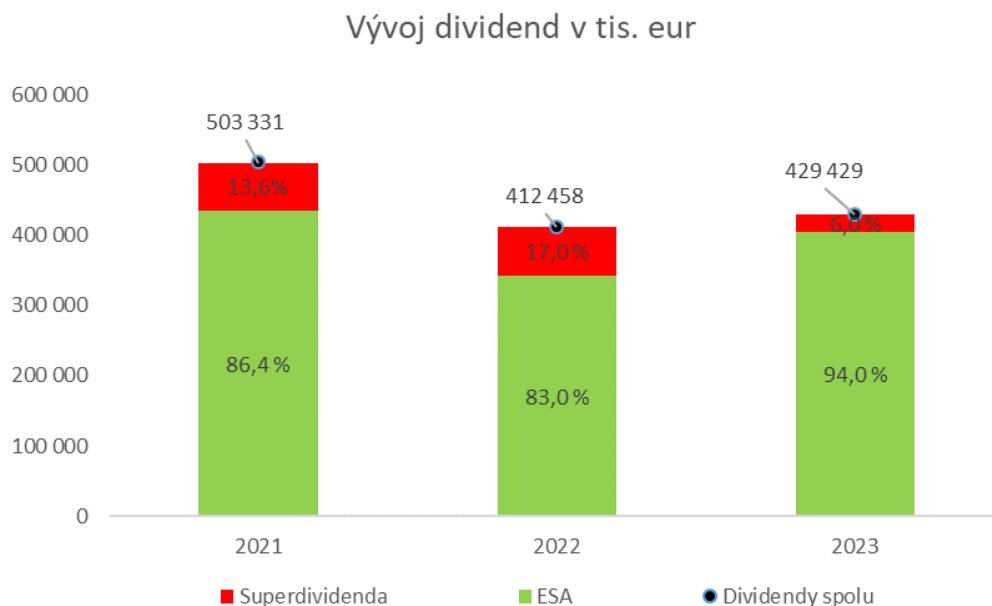
¹⁶ Podľa metodiky ESA 2010 platby za tovary a služby predávané za ekonomicky signifikantné ceny sa zaznamenávajú ako tržby.

zariadení za služby ubytovania a stravovania z dôvodu vyššieho využitia ubytovacích kapacít, Správa Národného parku Muránska planina so sídlom v Revúcej za ťažbu a predaj dreva a súvisiacich tovarov a služieb, keďže vznikli 31.3.2022 a počas predchádzajúceho roku neboli v plnej prevádzke, Slovenské národné múzeum za tržby zo vstupného, ktoré boli ovplyvnené nárastom návštevníkov o viac ako 20,0 %, zvýšenou cenou vstupného a realizáciou nových podujatí.

- **VÚC a ich RO o 15 404 tis. eur** - zvýšené príjmy z poplatkov a platieb za poskytovanie služieb v školských jedálňach, zariadeniach sociálnych služieb, z úhrad za ubytovanie žiakov v školských internátoch, za predaj knižných publikácií, prebytočného hnutel'ného majetku.
- **príspevkové organizácie obcí o 11 880 tis. eur** - poplatky za prijaté služby, ktoré platia klienti v zariadeniach pre seniorov (ubytovanie, odborné a obslužné činnosti), za terénnu a domovú opatrovateľskú službu, za réžiu zo stravného.

Dividendy verejnej správy a odvody zo zisku ako hlavný zdroj nedaňových príjmov štátneho rozpočtu nezaznamenali za sledované obdobie stabilný vývoj (Graf 3). Dôvodom tejto nestability bol hlavne vývojový trend v energetickom odvetví národného hospodárstva, v ktorom sa generuje majoritný podiel dividend (v priemere 86,0 %). Za nezanedbateľné pozitívum, ktoré možno sledovať na vývoji ESA príjmov z dividend je rast podielu ESA dividend vo vzťahu k celkovým príjmom z dividend (z 83,0 % v roku 2022 na 94,0 % v roku 2023), ktoré sú tiež výsledkom štruktúry vyplatených dividend energetickými podnikmi.

Graf 3 - Vývoj dividend v metodike ESA 2010

Medziročná zmena objemu prijatých dividend štátom a MH Manažmentom, a. s. (rast o 17 313 tis. eur) pozostávala predovšetkým z rastu ESA dividend o 18,0 % (61 764 tis. eur) a zároveň z poklesu hodnoty superdividend o 63,5 % (44 451 tis. eur). Pozitívna medziročná zmena v objeme ESA dividend v roku 2023 bola výsledkom podniku Vodohospodárska výstavba, š. p., ktorý v roku 2023 priznal celkový odvod zo zisku vo výške 152 000 tis. eur, pričom za ESA príjem bol uznaný v plnej výške. Súčasne aj priznané dividendy spoločnosťou Slovenská elektrizačná prenosová sústava, a. s., vo výške 79 338 tis. eur, boli v plnej výške uznané za ESA dividendy. Celkový rast ESA dividend čiastočne zmiernila absencia ESA dividend od SPP.

Medziročný pokles zaznamenaný na položke superdividend bol vo výške 44 451 tis. eur, pričom podiel superdividend na celkovom objeme prijatých dividend sa znížil (zo 17,0 % v roku 2022 na 6,0 % v roku 2023). Medziročný pokles superdividend bol zaznamenaný pri SPP, ktoré v roku 2023 nepriznalo žiadne dividendy. Celkový pokles superdividend čiastočne zmiernil rast superdividend priznaných Tipos, a. s. (vo výške 24 297 tis. eur), z dôvodu priznanej dividendy aj z nerozdeleného zisku minulých období.

Tabuľka 12 - Prehľad významných príjmov z dividend

v tis. eur

Kapitola štátneho rozpočtu / spoločnosť	Typ	2021 S	2022 S	2023 S	Δ(2023-2022)
Ministerstvo hospodárstva SR					
	Spolu	254 400	220 000	0	-220 000
Slovenský plynárenský priemysel, a. s.	ESA	249 510	160 817	0	-160 817
	Super	4 890	59 183	0	-59 183
	Spolu	45 697	44 839	37 091	-7 748
Západoslovenská energetika, a. s.	ESA	45 697	44 839	36 898	-7 941
	Super	0	0	193	193
	Spolu	113 071	74 777	38 784	-35 993
Stredoslovenská energetika Holding, a. s.	ESA	62 037	74 777	38 784	-35 993
	Super	51 034	0	0	0
	Spolu	33 677	29 070	10 710	-18 360
Východoslovenská energetika Holding, a. s.	ESA	25 220	23 231	9 666	-13 565
	Super	8 457	5 839	1 044	-4 795
	Spolu	2 000	1 500	1 500	0
Transpetrol, a. s.	ESA	2 000	1 500	1 500	0
	Super	0	0	0	0
	Spolu	3 000	3 000	490	-2 510
Jadrová a vyradovacia spoločnosť, a. s.	ESA	0	0	490	490
	Super	3 000	3 000	0	-3 000
Ministerstvo financií SR					
	Spolu	0	0	400	400
Slovenská záručná a rozvojová banka, a. s.	ESA	0	0	400	400
	Super	0	0	0	0
	Spolu	575	2 000	3 274	1 274
Slovenská konsolidačná, a. s.	ESA	575	0	3 274	3 274
	Super	0	2 000	0	-2 000
	Spolu	29 335	0	79 338	79 338
Slovenská elektrizačná prenosová sústava, a. s.	ESA	29 335	0	79 338	79 338
	Super	0	0	0	0
Ministerstvo cestovného ruchu a športu SR					
	Spolu	2 500	5 000	50 000	45 000
Tipos, národná lotériová spoločnosť, a. s.	ESA	2 500	5 000	25 703	20 703
	Super	0	0	24 297	24 297
Ministerstvo dopravy a výstavby SR					
	Spolu	0	0	346	346
Letisko Košice - Airport Košice, a. s.	ESA	0	0	346	346
	Super	0	0	0	0
Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR					
	Spolu	250	240	260	20
Správa služieb diplomatického zboru, a. s.	ESA	250	240	260	20
	Super	0	0	0	0

Zdroj: MF SR

Úroky

Výrazný nárast úrokov sme zaznamenali z prijatých úrokov na samostatných účtoch organizácii ústrednej správy a zo zhodnocovania zdrojov držaných na likviditnej rezerve a pri riadení likvidity štátu, ktorú riadi ARDAL. K výraznému zvýšeniu príjmov z úrokov o 138,5 % (nárast o 395 705 tis. eur) oproti predchádzajúcemu roku v podstatnej miere prispel nárast jednodňovej sterilizačnej sadzby NBS z 2,0 % na konci roka 2022 na 4,0 % v septembri 2023, čo zapríčinilo aj nárast krátkodobých úrokových sadzieb.

Granty a transfery

Medziročne zaznamenali granty a transfery nárast o 65,2 % (nárast o 2 029 928 tis. eur). Najvýznamnejší nárast predstavovali kapitálové transfery o 133,3 % (nárast o 1 476 069 tis. eur) a bežné transfery zaznamenali nárast o 27,6 % (nárast o 553 859 tis. eur). Výrazný nárast zaznamenalo aj čerpania eurofondov vrátane prostriedkov z Plánu obnovy a odolnosti o 124,1 % (nárast o 2 148 203 tis. eur). Transfery (bežné aj kapitálové), ktoré sa realizujú v rámci verejnej správy sa v sektore konsolidujú.

V rámci bežných transferov medziročne vzrástli najmä transfery:

- **Sociálnej poisťovni** medziročne vzrástol transfer zo štátneho rozpočtu o 1 056 512 tis. eur, išlo o vykrytie výdavkov predovšetkým na dôchodkové dávky.
- Výnosu dane z príjmov DPFO a zo zdrojov z príjmov z DPPO poukázaných **územnej samospráve** o 270 868 tis. eur (z toho obciam a ich RO o 195 675 tis. eur a VÚC a ich RO o 75 193 tis. eur), čo bolo spôsobené zvýšením celkového výberu dane z príjmov. V roku 2023 boli z výnosu DPPO obciam a VÚC prevedené finančné prostriedky v objeme 325 798 tis. eur vzhľadom ku kompenzácií nižšieho prevodu z výnosu DPFO zo závislej činnosti a z podnikania.
- Vzrástli aj príjmy **zdravotníckych zariadení** za lekárske výkony a poskytnutú zdravotnú starostlivosť od zdravotných poisťovní o 506 691 tis. eur.
- **ŽSR** medziročne narástli hotovostné tuzemské bežné transfery v rámci VS o 38 314 tis. eur. V roku 2023 došlo k zvýšeniu poskytnutia najmä transferu v zmysle Čiastkovej zmluvy na prevádzkovanie železničnej infraštruktúry a servisných zariadení vrátane dodatkov. Čiastková zmluva bola navýšená o 36 860 tis. eur, z toho transfer 11 988 tis. eur bol viazaný na kompenzáciu finančných dopadov súvisiacich s nárastom cien energií. Na navýšenie ostatných transferov mala vplyv prijatá dotácia z Ministerstva hospodárstva SR na kompenzáciu strát z distribúcie elektriny.
- **ZSSK** – zaznamenala medziročný nárast tuzemských bežných transferov v rámci VS o 32 227 tis. eur. V roku 2023 bola spoločnosti v súlade s Čiastkovou zmluvou pre rok 2023 k ZoDSVZ, v znení dodatkov poskytnutá úhrada za dopravné služby vo verejnom záujme a zároveň boli zo ŠR finančne vysporiadané doplatky zo Zmluvy o dopravných službách vo verejnom záujme za rok 2022 (nadkompenzácia vrátená vo výške 2 339 tis. eur pre MD SR).

Bežné transfery zo zahraničia medziročne vzrástli o 887 206 tis. eur, čo bolo spôsobené nárastom príjmov z EÚ fondov o 2 321 572 tis. eur. Podľa metodiky ESA sa príjmy a výdavky z EÚ fondov, kde konečný príjemca je mimo sektora verejnej správy vylučujú. Preto tento medziročný nárast bol čiastočne kompenzovaný vyšším vylúčením príjmových transferov z EÚ smerujúcich mimo sektor verejnej správy o 642 315 tis. eur.

Nárast výšky bežných transferov čiastočne eliminovalo zaznamenanie refundácií programu Fast – Care¹⁷ (podpora krajín, ktoré prichýlili vysídlené osoby z Ukrajiny). Refundácia, ktorá sa hotovostne realizovala v roku 2023 sa posunula aktuálne do roku 2022 (vo výške 260 238 tis. eur), kedy sa uskutočnili súvisiace výdavky. Z tohto dôvodu sa medziročne znížili ESA príjmy z refundácií.

V rámci bežných transferov bol zaznamenaný aj vplyv oddlžovania Sociálnej poisťovne za pohľadávky voči zdravotníckym zariadeniam, medziročne došlo k poklesu o 100 415 tis. eur (nakoľko v roku 2023 sa nerealizovalo oddlžovanie Sociálnej poisťovne za pohľadávky voči zdravotníckym zariadeniam).

¹⁷ Fast care - (program Flexible Assistance for Territories – Flexibilná pomoc územiam) – CARE, podpora krajín a regiónov, ktoré prichýlili vysídlené osoby z Ukrajiny, ako aj o riešenie niektorých nepriaznivých hospodárskych vplyvov ruskej agresie.

V rámci prijatých kapitálových transferov medziročne vzrástli hotovostné príjmy v týchto zložkách:

- **ŽSR** vzrástli prijaté kapitálové transfery v rámci VS o 67 669 tis. eur. V roku 2023 bolo nižšie poskytnutie kapitálového transferu zo štátneho rozpočtu o 28 499 tis. eur v zmysle čiastkovej zmluvy na modernizáciu a rozvoj ŽI, ktoré však boli na druhej strane eliminované poskytnutím vyššieho objemu prostriedkov z OPII o 96 564 tis. eur (aj z dôvodu ukončenia OPII).
- **ZSSK** - v roku 2023 došlo k výraznému nárastu prijatých kapitálových transferov zo štrukturálnych fondov EÚ a ŠR o 168 066 tis. eur, čo značne posilnilo finančnú stabilitu a umožnilo realizáciu strategických investícií. Tieto transfery, určené na podporu rozvojových projektov, modernizáciu infraštruktúry a inovácie, vytvorili predpoklad pre zlepšenie kvality služieb a efektívnejšie využívanie zdrojov. Zvýšené kapitálové transfery pomohli financovať zásadné modernizačné projekty, vrátane obnovy technológií a vozového parku, čo prispelo k dlhodobej udržateľnosti a zvýšeniu konkurencieschopnosti na trhu. Tento nárast transferov tiež znamenal lepšie finančné plánovanie a väčšiu flexibilitu pri realizácii dôležitých investičných zámerov, ktoré zabezpečia dlhodobý rast a rozvoj.
- Medziročne vzrástli kapitálové transfery *príspevkovým organizáciám štátu* o 240 875 tis. eur. Podstatnú časť z tejto sumy predstavuje transfer Slovenskej agentúre životného prostredia pod kódom zdroja Plán obnovy a odolnosti v objeme 180 346 tis. eur na opatrenia na podporu čiastkovej obnovy domácností „Obnov dom“.
- **Verejné vysoké školy** prijali medziročne o 95 573 tis. eur viac finančných prostriedkov určených predovšetkým na rekonštrukcie a modernizácie budov vysokých škôl a na realizáciu projektov z oblasti vedy a výskumu.

Uznesením vlády Slovenskej republiky č. 459 z 13. septembra 2023¹⁸ bolo schválené zníženie štátnych finančných aktív v sume 151 823 tis. eur, ktoré boli poskytnuté ako návratná finančná výpomoc obciam a vyšším územným celkom v roku 2020 na kompenzáciu výpadku DPFO v dôsledku pandémie COVID-19. Toto odpustenie sa v zmysle metodike ESA 2010 zaznamenalo ako imputácia prijatého kapitálového transferu za obce vo výške 99 749 tis. eur a za VÚC vo výške 52 074 tis. eur, čo výrazne pozitívne ovplyvnilo ich prebytok v metodike ESA¹⁹.

Nárast prijatých kapitálových transferov verejnej správy bol eliminovaný znížením príjmových kapitálových transferov zdravotníckych zariadení vplyvom nižšej hodnoty oddlžovania ako v roku 2022.

Pokles bol zaznamenaný aj v hodnote preklasifikovaných príjmových kapitálových transferov. V roku 2023 sa preklasifikovali vklady do základného imania (najmä zo štátnych finančných aktív) spolu vo výške 204 319 tis. eur, čo v porovnaní s predchádzajúcim rokom predstavovalo pokles o 205 594 tis. eur, z toho najvýznamnejšie predstavoval:

- pokles vkladu do Všeobecnej zdravotnej poisťovne o 160 000 tis. eur,
- pokles vkladu do spoločnosti Valaliky Industrial Park, s. r. o 125 488 tis. eur,
- a nárast vkladu o 83 000 tis. eur do spoločnosti DMD Group, a. s.

¹⁸ Uznesenie vlády k návrhu na zníženie štátnych finančných aktív v správe Ministerstva financií Slovenskej republiky (ďalej ako „uznesenie č. 459/2023“).

¹⁹ Celkový vplyv odpustenia návratných výpomocí na verejnú správu je nulový.

2.1.2. Výdavky verejnej správy

Celkové výdavky verejnej správy v roku 2023 v metodike ESA 2010 dosiahli 59 571 577 tis. eur (48,5 % HDP). Medziročne sa celkové výdavky voči HDP zvýšili o 25,9 %, resp. o 12 239 000 tis. eur.

Tabuľka 13 - Výdavky verejnej správy (ESA 2010)

v tis. eur

	2021 S	2022 S	2023 S	2023 R	2023/2022 v %
Bežné výdavky	41 970 878	43 041 862	52 911 204	53 390 285	22,9
Kompenzácie zamestnancov	11 408 561	11 935 777	13 618 928	12 151 508	14,1
- Mzdy a platy	8 150 121	8 540 694	9 812 345	8 866 707	14,9
- Sociálne príspevky zamestnávateľov	3 258 440	3 395 083	3 806 583	3 284 801	12,1
Medzispotreba	5 716 781	6 597 778	6 646 884	11 832 941	0,7
Dane	173 797	133 146	102 815	124 914	-22,8
- Iné dane z produkcie	147 816	120 564	96 591	124 914	-19,9
- Bežné dane z majetku, atď.	25 981	12 582	6 224	0	-50,5
Subvencie	1 369 152	1 196 408	4 147 372	981 172	246,7
- Dotácie do poľnohospodárstva	108 738	169 264	143 575	196 621	-15,2
- Dotácie do dopravy	287 528	322 759	329 286	280 000	2,0
- železničná doprava	0	0	880	0	0,0
- cestná doprava	270 548	310 076	321 911	274 000	3,8
- Ostatné	972 886	704 385	3 674 511	504 551	421,7
Dôchodky z majetku (Úrokové náklady)	1 099 066	1 138 939	1 428 013	1 278 237	25,4
Celkové sociálne transfery	18 455 992	19 699 456	24 420 431	22 084 772	24,0
- Sociálne dávky okrem naturálnych soc. transf.	14 971 753	15 883 949	20 129 866	17 568 384	26,7
- Aktívne opatrenia trhu práce	40 367	60 981	79 136	46 390	29,8
- Nemocenské dávky	1 131 284	1 034 378	1 039 039	1 152 959	0,5
- Dôchodkové dávky zo starob. a inv. poistenia	8 465 028	8 750 582	10 856 159	9 813 573	24,1
- Dávky v nezamestnanosti	289 840	239 211	267 491	264 155	11,8
- Štátne sociálne dávky a podpora	3 350 586	2 751 097	3 167 319	2 445 447	15,1
- na prídavok na dieťa	343 222	372 588	778 585	529 252	109,0
- pri narodení dieťaťa a prisp. rodičom	42 548	44 053	36 985	44 574	-16,0
- na rodičovský príspevok	649 854	605 724	657 272	649 018	8,5
- na dávku v hmotnej núdzi	104 554	106 746	118 038	114 876	10,6
- na peňažné príspevky na kompenzáciu	1 696 183	811 002	610 040	564 616	-24,8
- ostatné	514 225	810 984	966 399	543 111	19,2
- Platené poistné za skupiny osôb ust. zákonom	1 764 601	1 785 149	2 612 124	2 153 554	46,3
- sociálne poistenie	472 477	496 180	530 724	460 810	7,0
- zdravotné poistenie	1 292 124	1 288 969	2 081 400	1 618 069	61,5
- Naturálne sociálne transfery (zdr. zariadenia)	3 484 239	3 815 507	4 290 565	4 516 388	12,5
Ostatné bežné transfery, z toho:	3 747 529	2 340 358	2 546 761	4 936 741	8,8
- Odvody do rozpočtu EÚ	964 922	916 494	945 834	1 027 581	3,2
- Transfery NO, cirkvi, súkr. školám a pod.	601 556	637 789	773 751	636 121	21,3
- 2% z daní na verejnoprospesný účel	87 190	87 993	100 870	89 286	14,6

	2021 S	2022 S	2023 S	2023 R	2023/2022 v %
Kapitálové výdavky	3 795 848	4 290 715	6 660 373	5 575 404	55,2
Kapitálové investície	3 150 958	3 440 542	4 575 574	5 098 566	33,0
- Tvorba hrubého fixného kapitálu	3 065 363	3 374 658	4 375 182	4 917 076	29,6
- Zmena st. zásob + Nadobudnutie - Úbytok cenností	99 463	38 840	149 490	235 715	284,9
- Nadobud. mínus úbytok nef. neproduk. aktív	-13 868	27 044	50 902	-54 225	88,2
Kapitálové transfery	644 890	850 173	2 084 799	476 838	145,2
Výdavky spolu	45 766 726	47 332 577	59 571 577	58 965 689	25,9
% z HDP	44,9	43,0	48,5	48,2	5,5

*Položky vyznačené kurzívou sú vykázané na hotovostnej báze z analytických dôvodov.

Zdroj: ŠÚSR, MF SR

Kompenzácie zamestnancov

V roku 2023 vzrástli kompenzácie zamestnancov o 14,1 % (nárast o 1 683 151 tis. eur). Medziročný nárast výdavkov na mzdy, platy, služobné príjmy a ostatné osobné vyrovnania ovplyvnilo predovšetkým zvýšenie plátov štátnych zamestnancov (v štátnozamestnaneckom aj služobnom pomere) a zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme o 7,0 % s účinnosťou od 1. januára 2023 a od 1. septembra 2023 o ďalších 10,0 %. Pedagogickým a odborným zamestnancom sa zvýšili platy o 10,0 % s účinnosťou od 1. januára 2023 a od 1. septembra 2023 o ďalších 12,0 %. Išlo o historicky najvyššiu valorizáciu plátov zamestnancov štátnej správy v jednom roku.

Kompenzácie zamestnancov v roku 2023 ovplyvnili aj poskytnuté tzv. stabilizačné príspevky²⁰ pre zamestnancov (t. j. zdravotníckych pracovníkov v rámci ústavnej zdravotnej starostlivosti a ambulancií záchrannnej zdravotnej služby) zdravotníckych zariadení v pomernej výške 39 158 tis. eur. Stabilizačné príspevky boli totiž hotovostne vyplatené v roku 2022 z kapitoly Ministerstva zdravotníctva SR vo výške 169 269 tis. eur zamestnancom zdravotníckych zariadení (z toho vo verejnej správe 118 254 tis. eur). Stabilizačný príspevok bol stanovený vo výške 5 000 eur (resp. v jeho pomernej časti podľa podmienok stanových usmernení Ministerstva zdravotníctva SR). Zdravotnícke zariadenia následne vyplatili do konca roka 2022 preddavok zdravotníckym pracovníkom (t. j. zdravotníckym pracovníkom v rámci ústavnej zdravotnej starostlivosti a ambulancií záchrannnej zdravotnej služby) vo výške 2 500 eur (resp. v jeho pomernej časti) a druhá časť stabilizačného príspevku bola vyplatená v decembrových mzdách s výplatným termínom v mesiaci január 2023. V zmysle dohody o poskytnutí stabilizačného príspevku sa zamestnanec zaviazal, že zotrvá v pracovnom pomere nepretržite počas troch rokov, preto výdavok zdravotníckych zariadení v sektore verejnej správy bude rozložený na obdobie rokov 2023, 2024 a 2025 v pomernej časti.

Celkovo mzdy a platy zamestnancov vo verejnej správe vzrástli oproti predchádzajúcemu roku o 1 271 651 tis. eur (o 14,9 %) a sociálne príspevky zamestnávateľov vzrástli o 411 500 tis. eur (o 12,1 %). Išlo predovšetkým o nárast výdavkov na mzdy a platy na aktuálnej báze v týchto zložkách verejnej správy (adekvátne k tomu rástli aj sociálne príspevky):

- štátne rozpočtové organizácie o 416 111 tis. eur,
- zdravotnícke zariadenia ústrednej správy o 282 120 tis. eur,
- obce a ich RO o 272 088 tis. eur,
- VÚC a ich RO o 58 719 tis. eur,
- zdravotnícke zariadenia územnej samosprávy o 37 891 tis. eur,
- verejné vysoké školy o 34 097 tis. eur,
- príspevkové organizácie VÚC o 25 744 tis. eur.

²⁰ Vláda SR uznesením č. 762/2022 schválila „Návrh na schválenie finančných prostriedkov určených na stabilizáciu zdravotníckych pracovníkov v rámci ústavnej zdravotnej starostlivosti a ambulancií záchrannnej zdravotnej služby prostredníctvom stabilizačného príspevku.“

K nárastu kompenzácií zamestnancov za štátne rozpočtové organizácie prispel aj nárast naturálnych miezd vo výške 72 614 tis. eur. Ide o výdavky na ošatenie, potraviny, ktoré poskytuje zamestnávateľ zamestnancovi vo forme naturálnej mzdy, príspevkov na stravovanie, cestovné náhrady, ubytovanie, používanie vlastného ošatenia, rekondičné pobyty, disciplinárne odmeny profesionálnym vojakom (vo forme vecného daru) a pod.

Medzispotreba

Spotreba tovarov a služieb v rámci verejnej správy sa medziročne zvýšila len nepatrne o 0,7 % (nárast o 49 106 tis. eur), čo bolo spôsobené predovšetkým nárastom čerpania výdavkov na energie o 214 456 tis. eur (najvýraznejšie zvýšenie výdavkov na energie zaznamenali obce a ich RO, verejné vysoké školy, VÚC a ich RO, príspevkové organizácie VÚC a samozrejme kapitoly náročné na energie z pohľadu počtu organizácií a počtu budov, napríklad Ministerstvo vnútra SR, Ministerstvo spravodlivosti SR a Ministerstvo obrany SR). Rástli aj výdavky na potraviny o 101 433 tis. eur (predovšetkým v obciach a ich RO, štátnych rozpočtových organizáciách, rozpočtových a príspevkových organizáciách VÚC a zdravotníckych zariadeniach ústredných). Zvýšenie výdavkov na medzispotrebu bolo ovplyvnené aj preradením hodnoty DPH v roku 2023 z položky platených daní o 118 670 tis. eur na samostatnú podpoložku výdavkov.²¹ Ďalej vzrástli výdavky na štandardnú a rutinnú údržbu budov, objektov alebo ich častí o 62 053 tis. eur (najmä v Národnej diaľničnej spoločnosti, ŽSR, štátnych rozpočtových organizáciách), výdavky na všeobecné služby o 94 696 tis. eur (najmä v obciach, ŽSR, zdravotníckych zariadeniach ústredných a štátnych rozpočtových organizáciách) a výdavky na špeciálne služby o 24 773 tis. eur (najmä v obciach a v ZSSK).

Najvyšší nárast výdavkov na medzispotrebu vykázali tieto subjekty/zložky verejnej správy:

- **Obce a ich RO o 173 063 tis. eur** – najvyšší nárast bol spôsobený najmä medziročným nárastom výdavkov na energie o 106 293 tis. eur z dôvodu zvýšenia cien elektrickej energie a ukončenia zazmluvnených cien plynu mnohých miest a obcí. Vyššie náklady na elektrinu či plyn sa samospráva snažila kompenzovať obmedzením vedľajších výdavkov. Medziročne narástli aj výdavky na potraviny o 58 091 tis. eur. Zvýšil sa nákup potravín z dôvodu mimoriadnej situácie - hromadný prílev cudzincov súvisiaci s vojnovým konfliktom na Ukrajine, v MŠ a ZŠ došlo k nárastu počtu stravníkov, do 30.4.2023 bolo zrušené celoplošné poskytovanie dotácie na podporu stravovacích návykov pre žiakov I. a II. stupňa základných škôl a žiakov materských škôl. Oproti roku 2022 sa zvýšili všeobecné služby o 41 769 tis. eur a špeciálne služby o 13 310 tis. eur.
- **JAVYS o 35 150 tis. eur** – medziročný nárast medzispotreby bol spôsobený hlavne preradením hodnoty DPH do medzispotreby a vyššími výdavkami na energie, všeobecné a špeciálne služby.
- **Zdravotnícke zariadenia ústrednej správy o 29 182 tis. eur** – zaznamenali nárast výdavkov najmä na obstaranie všeobecného materiálu (predovšetkým na zdravotnícky materiál) a špeciálneho materiálu, potravín a výdavky na všeobecné služby. Najviac vzrástli výdavky v univerzitných a fakultných nemocniciach.
- **Verejné vysoké školy o 25 107 tis. eur** – medziročný nárast prevažne súvisí s vyšším čerpaním finančných prostriedkov na energie a všeobecný materiál.
- **Príspevkové organizácie štátne o 19 253 tis. eur** - nárast výdavkov na energie (elektrická energia, plyn, tepelná energia) 4 429 tis. eur, na služby realizované dodávateľským spôsobom 3 537 tis. eur, na poštové a kuriérske služby 3 110 tis. eur.
- **EOSA o 17 483 tis. eur** – najviac medziročne vzrástli výdavky na obmenu núdzových zásob ropy, ktoré boli čiastočne eliminované poklesom DPH (preradenie položky DPH do medzispotreby),

Medziročný nárast výdavkov na medzispotrebu bol eliminovaný poklesom výdavkov predovšetkým v týchto dvoch zložkách:

- **Štátne rozpočtové organizácie o 383 656 tis. eur** – pokles výdavkov na medzispotrebu zaznamenal štátny rozpočet najmä na položke všeobecný materiál u Ministerstva zdravotníctva SR

²¹ Na základe novozavedenej ekonomickej klasifikácie podpoložky 637 044 – DPH od 1.1.2023.

o 201 475 tis. eur. Pokles bol spôsobený najmä nižším čerpaním výdavkov na centrálny nákup vakcín a liekov a ostatné výdavky súvisiace s COVID-19.

- **Národná diaľničná spoločnosť, a. s. o 37 142 tis. eur** – nižšie výdavky na položke oprava a údržba z dôvodu absencie zazmluvnených servisných činností s dodávateľmi (opravy sa objednávali len na aktuálne platné zmluvy), a tiež z objektívnych príčin ako sú nepriaznivé klimatické podmienky, dlhé dodacie lehoty náhradných dielov.

Dane

V roku 2023 poklesli platené dane o 22,8 % (pokles o 30 331 tis. eur). Zníženie daní bolo spôsobené predovšetkým preradením položky DPH v roku 2023 z platených daní do výdavkov na medzispotrebu. Najväčší pokles bol zaznamenaný v zdravotníckych zariadeniach ústredných, v spoločnosti JAVYS a zdravotníckych zariadeniach územnej samosprávy.

Subvencie

Celkové subvencie²² vzrástli o 246,7 %, čo predstavovalo nárast o 2 950 964 tis. eur. Najvýznamnejší nárast v roku 2023 zaznamenali ostatné subvencie o 2 970 126 tis. eur v rámci ktorých zaznamenali nárast subvencie na energopomoc a subvencie na dotácie na výrobu zelenej energie.

V roku 2023 MH SR spolu s vládou pokračovali v riešení pomoci s vysokými cenami energií pre domácnosti, verejný sektor a podnikateľské subjekty. Finančné prostriedky boli v roku 2023 poskytnuté podľa zákona č. 71/2013 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti MH SR v znení neskorších predpisov a Schémy pomoci podľa oddielu 2.1 Dočasného krízového rámca pre opatrenia štátnej pomoci na podporu hospodárstva v dôsledku agresie Ruska proti Ukrajine, ako aj v zmysle nariadení vlády SR.

- č. 19/2023 Z. z. na kompenzáciu dodávateľom plynu, ktorí dodávajú plyn odberateľom plynu v domácnosti, ako aj dodávateľom elektriny/plynu, ktorí dodávajú elektrinu/plyn v súvislosti s dodávkou elektriny/plynu pre malých odberateľov a pre vybraných zraniteľných odberateľov elektriny/plynu realizovanou v roku 2023,
- č. 464/2022 Z. z. na kompenzáciu príjmov pre dodávateľov tepla,
- č. 465/2022 Z. z. na kompenzáciu vybraných taríf vybraným účastníkom trhu s elektrinou.

Pomoc vo forme tzv. energodotácií ministerstvo vyplácalo priamo odberateľom energií. O kompenzácie žiadali podniky, ale i verejný sektor, ako sú samosprávy, domovy sociálnych služieb či občianske združenia.

Štatistický úrad SR zaznamenal energopomoc na základe záverov z diskusie s Eurostatom, podľa ktorej energopomoc financovaná z prostriedkov EÚ má byť aktuálne zaznamenaná do roku 2023. Celkové ESA výdavky na schémy pomoci súvisiace s nárastom cien energií v roku 2023 predstavovali objem 3 064 203 tis. eur, t. j. hotovostné čerpanie vyplatené v roku 2023 bolo v sume 2 995 076 tis. eur a v zmysle metodiky ESA 2010 navyše do roka 2023 patria aj pomoci vyplatené v roku 2024, ktoré sa vecne vzťahujú na schémy z roku 2023 (69 127 tis. eur). Výdavky na energopomoc boli čiastočne financované zo zdrojov EÚ, t. j. z iniciatívy SAFE boli zaznamenané prostriedky v roku 2023 v celkovej sume 937 000 tis. eur.

Subvencie ovplyvnili aj výdavkové subvencie štátu na zelenú energiu, ktoré sa medziročne zvýšili o 64 856 tis. eur. Ide o podporu obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnej kombinovanej výroby elektriny a tepla.

Subvencie do poľnohospodárstva medziročne poklesli o 15,2 % (o 25 689 tis. eur), išlo predovšetkým o pokles platieb z Pôdohospodárskej platobnej agentúry nakoľko rozpočtové limity stanovené Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR boli nižšie ako v roku 2022. Skokový rozdiel je zapríčinený tým, že v roku 2023 nedošlo k rapídneho zhoršeniu pestovateľských podmienok v segmente prvovýroby, ako tomu bolo v roku 2022, z tohto dôvodu nebolo administrované krízové opatrenie na nápravu škôd spôsobených nepriaznivou poveternostnou udalosťou, ktorú možno prirovnať k prírodnej katastrofe (SUCHO 2022).

²² Subvencia predstavuje finančný príspevok vlády alebo verejno-právnej inštitúcie. Ide o platby vykonané na podporu obchodných aktivít príjemcov, ktorí nie sú zaradení v sektore verejnej správy.

Mierny nárast zaznamenali subvencie do dopravy t. j. o 2,0 % (nárast o 6 527 tis. eur), z čoho najväčšiu položku tvorila cestná doprava o 3,8 % (o 11 835 tis. eur). Nárast subvencií zaznamenali najmä VÚC o 25 372 tis. eur, z toho najmä banskobystrický o 16 410 tis. eur, nitriansky o 5 895 tis. eur, a košický samosprávny kraj o 4 812 tis. eur. Išlo najmä o transfery verejným dopravcom na vykrytie strát výkonov vo verejnom záujme pri zabezpečovaní prímestskej autobusovej dopravy a výdavky na integrovaný dopravný systém.

Úrokové náklady

V roku 2023 úrokové náklady verejného dlhu vzrástli o 25,4 %, čo predstavovalo nárast o 289 074 tis. eur oproti roku 2022. Hlavnou príčinou bol nárast krátkodobých úrokových sadzieb a nárast objemu vyemitovaných štátnych dlhopisov v roku 2023 o 5 226 900 tis. eur v nominálnej hodnote oproti roku 2022, pričom ich priemerný výnos do splatnosti (náklad) bol vyšší o približne 1,3 %.

Sociálne transfery

Sociálne transfery vzrástli o 24,0 %, čo predstavovalo nárast o 4 720 975 tis. eur. Nárast bežných transferov v Sociálnej poisťovni bol v hotovostných platbách z poistenia o 2 082 819 tis. eur vyšší, z toho:

- dôchodkové dávky zo starobného poistenia a z invalidného poistenia vzrástli o 2 049 096 tis. eur
- dávky v nezamestnanosti vzrástli o 28 280 tis. eur.
- nemocenské dávky vzrástli o 5 443 tis. eur.

Zo samostatných účtov silových zložiek bol nárast vyplatených dávok o 55 699 tis. eur, z toho:

- dôchodkové dávky zo starobného a z invalidného poistenia vzrástli o 56 481 tis. eur,
- nemocenské dávky poklesli o 782 tis. eur.

Celkovo dôchodkové dávky zo starobného a invalidného poistenia sa zvýšili o 24,1 % (nárast o 2 105 577 tis. eur), dávky v nezamestnanosti vzrástli o 11,8 % (nárast o 28 280 tis. eur) nemocenské dávky v roku 2023 vzrástli o 0,5 % (nárast o 4 661 tis. eur). Významný nárast dôchodkových dávok bol spôsobený mimoriadnou valorizáciou²³, kedy sa od 1. júla 2023 zvýšili všetky dôchodkové dávky o 10,6 % a zároveň došlo aj k zvýšeniu minimálnych dôchodkov.

Vyplácané štátne sociálne dávky medziročne vzrástli o 15,1 % (nárast o 416 222 tis. eur), z toho najvýraznejší vplyv mali dávky:

- suma prídavkov na dieťa sa zvýšila o 109,0 % (nárast o 405 997 tis. eur) predovšetkým z dôvodu zvýšenia mesačného prídavku od 1. januára 2023 zo sumy 30 eur na sumu 60 eur. A zároveň sa vyplácal aj jednorazový príspevok pre dieťa vo výške 110 eur (vyplatil sa za kalendárny mesiac, v ktorom nezaopatrené dieťa prvýkrát nastúpilo do prvého ročníka základnej školy),
- Suma vyplatených rodičovských príspevkov sa medziročne zvýšila o 8,5 % (nárast o 51 548 tis. eur), išlo predovšetkým o zvýšenie mesačného prídavku od 1. augusta 2023, a to zo sumy 301,00 eur na sumu 345,20 eur (ak oprávnená osoba nemala nárok na materské na dieťa, na ktoré si uplatnila nárok na rodičovský príspevok) a zo sumy 412,60 eur na sumu 473,30 eur (ak oprávnená osoba mala nárok na materské na dieťa, na ktoré si uplatnila nárok na rodičovský príspevok),
- peňažné príspevky na kompenzáciu zaznamenali medziročný pokles o 24,8 % (pokles o 200 962 tis. eur). Prostriedky sa realizovali najmä v kapitole Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR na podporu aktívnej politiky na trhu práce a podporu udržania zamestnanosti. Aj napriek zvýšeniu niektorých druhov príspevkov na kompenzáciu ŤZP od 1. augusta 2023²⁴ (napr. určenie maximálnej výšky príspevku na kúpu osobného motorového vozidla zo sumy 6 638,79 eur na 13 277,58 eur, príspevku na kúpu osobného motorového vozidla s automatickou prevodovkou zo sumy 8 298,48 eur na 16 596,96 eur a príspevku na úpravu bytu a rodinného domu

²³ V súvislosti s novelou zákona č. 43/2004 Z. z. o starobnom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

²⁴ S účinnosťou od 1. augusta 2023 boli v nadväznosti na zákon č. 295/2023 Z. z., ktorým bol novelizovaný zákon č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, upravené výšky niektorých peňažných príspevkov na kompenzáciu a niektoré podmienky poskytovania peňažných príspevkov na kompenzáciu.

zo sumy 6 638,79 eur na 13 277,58 eur a pod.) došlo medziročne k poklesu vyplatených príspevkov. Išlo o ukončenie čerpania národného projektu „Prvá pomoc“ (v rámci podprogramu 06G04: čerpaná suma sa týkala vyplatenia výdavkov kapitoly MPSVR SR na národný projekt „Prvá pomoc“, ktorý súvisel s opatreniami prijatými na zmiernenie negatívnych následkov ochorenia COVID-19),

- suma dávok v hmotnej núdzi sa zvýšila o 10,6 % (nárast o 11 292 tis. eur) predovšetkým z dôvodu, že od 1. januára 2023 došlo k zvýšeniu súm dávky v hmotnej núdzi. Zároveň z kapitoly Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR boli poskytnuté prostriedky na dofinancovanie dávky v hmotnej núdzi, dotácie na stravu dieťaťa v hmotnej núdzi, dotácie na školské potreby pre dieťa v hmotnej núdzi, príspevku na starostlivosť o dieťa a príspevkov na náhradnú starostlivosť pre odídencov z Ukrajiny,
- ostatné štátne sociálne dávky sa medziročne zvýšili o 19,2 % (nárast o 155 415 tis. eur) – išlo najmä o ostatné dávky poskytnuté štátom, išlo predovšetkým o dávky z kapitoly Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR a najväčší nárast zaznamenalo vyplatenie 13. dôchodkov, ktoré sa vyplácajú v zmysle zákona č. 296/2020 Z. z. o 13. dôchodku a o zmene a doplnení niektorých zákonov (v roku 2023 bol 13. dôchodok vyplatený dvakrát, napr. poberateľ dôchodku mal nárok na 13. dôchodok v roku 2023 druhýkrát v mesiaci december v jednotnej sume 300 eur).

Platené poistné za skupiny osôb ustanovené zákonom (napr. dôchodca, evidovaný uchádzač o zamestnanie, matka na materskej dovolenke, študent alebo nezaopatrené dieťa) vzrástli o 46,3 % (nárast o 826 975 tis. eur), z toho:

- výrazný medziročný nárast zaznamenala kapitola Ministerstva zdravotníctva SR o 792 431 tis. eur, išlo predovšetkým o dofinancovanie prostredníctvom poistného plateného štátom vyplývajúce z reálnych výdavkov zdravotnej starostlivosti a zároveň sa zabezpečila stabilizácia finančnej situácie Všeobecnej zdravotnej poisťovne, a. s. pre rok 2023 (z toho bolo z kapitoly Všeobecná pokladničná správa povolené prekročenie limitu výdavkov v sume 316 331 tis. eur),
- v kapitole Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR o 22 563 tis. eur a kapitole Ministerstva obrany SR o 11 338 tis. eur.

Naturálne sociálne transfery vzrástli o 12,5 % (nárast o 475 058 tis. eur), ide o platby poskytovateľom zdravotnej starostlivosti, lekárniam a voči optikám a výdajníam liekov a zdravotníckych potrieb vrátane úhrad poistencom²⁵ za lieky, zdravotnícke pomôcky, dietetické potraviny a taktiež úhrada nákladov pre Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou za poskytnutú zdravotnú starostlivosť poistencovi verejného zdravotného poistenia v iných členských štátoch Európskej únie.

Ostatné bežné transfery

Ostatné bežné transfery zaznamenali medziročný nárast o 8,8 % (nárast o 206 403 tis. eur). Rovnako ako v prípade príjmov, transfery, ktoré sa realizujú v rámci verejnej správy sa v sektore navzájom konsolidujú a rovnako sa vylučujú aj výdavky z EÚ zdrojov, kde konečný príjemca je mimo sektora verejnej správy.

Najvyšší nárast hotovostných výdavkov na bežné transfery v rámci verejnej správy vykázali tieto zložky verejnej správy:

- **Štátne rozpočtové organizácie o 592 964 tis. eur** – najvyšší nárast hotovostných výdavkov bol na položke transfery Sociálnej poisťovni a zdravotným poisťovniám v objeme 1 064 774 tis. eur, druhý najväčší nárast bol pri transferoch obciam v sume 560 641 tis. eur, tieto nárusty boli kompenzované medziročným poklesom transferu rozpočtovým organizáciám v objeme 866 648 tis. eur.
- **Obce a ich RO o 87 818 tis. eur** – najvyšší nárast zaznamenali transfery dopravným podnikom o 32 848 tis. eur, príspevkovým organizáciám o 29 803 tis. eur a obciam na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy o 16 337 tis. eur.

²⁵ Sa uvádzajú doplatky poistenca za lieky, zdravotnícke pomôcky a dietetické potraviny podľa § 6 ods. 1 písm. s) zákona č. 581/2004 Z. z. a podľa § 87a až 87d zákona č. 363/2011 Z. z.

- **Sociálna poisťovňa** – však zaznamenala medziročný pokles v poskytnutých bežných transferoch o 18 621 tis. eur, išlo o poskytovanie podpory a vrátenie časti podpory/podpory v čase skrátenej práce (tzv. trvalý kurzarbeit²⁶).
- **Všeobecná zdravotná poisťovňa, a. s.)** – vykázala taktiež pokles o 42 117 tis. eur, išlo predovšetkým o transfery, resp. príspevky poskytované na činnosť týchto úradov - Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, Národné centrum zdravotníckych informácií, Národný inštitút pre hodnotu a technológie v zdravotníctve a pre Operačné stredisko záchrannej zdravotnej služby SR. Z dôvodu legislatívnej zmeny, ktorou došlo k zmene termínu vyplácania každoročného príspevku na činnosť úradu od zdravotných poisťovní. Príspevok poukazovaný na účet úradu do 20. decembra kalendárneho roka na nasledujúci kalendárny rok sa zmenil na platbu do 20. januára daného roka počnúc rokom 2024.

Na bežných transferoch sa podľa metodiky ESA zaznamenávajú aj platby zdravotných poisťovní zdravotníckym zariadeniam za poskytovanie zdravotnej starostlivosti a lekárske výkony, ktoré medziročne vzrástli o 500 691 tis. eur.

Kapitálové výdavky

Oproti predchádzajúcemu roku vzrástli o 55,2 % (nárast o 2 369 658 tis. eur) najmä z dôvodu nárastu kapitálových transferov o 1 234 626 tis. eur. Za kapitálový transfer sa považuje aj darovanie vojenskej techniky OS SR na Ukrajinu v celkovej sume 1 084 434 tis. eur, pričom vplyv tohto výdavku na saldo verejnej správy bol eliminovaný pozitívnym vplyvom príjmu z „predaja kapitálových aktív“ v rovnakej výške, t. j. vplyv darovania vojenskej techniky mal neutrálny vplyv na saldo verejnej správy v metodike ESA.

Nárast kapitálových transferov bol čiastočne eliminovaný poklesom preklasifikovaných vkladov do základného imania. Zo štátnych finančných aktív sa v roku 2023 preklasifikovali výdavkové vklady do základného imania spolu vo výške 204 319 tis. eur, čo v porovnaní s predchádzajúcim rokom predstavovalo pokles o 205 594 tis. eur, z toho najvýznamnejšie vklady predstavovali:

- pokles vkladu do Všeobecnej zdravotnej poisťovne o 160 000 tis. eur,
- pokles vkladu do spoločnosti Valaliky Industrial Park, s. r. o 125 488 tis. eur,
- nárast vkladu o 83 000 tis. eur do spoločnosti DMD Group, a. s.

Na zníženie kapitálových transferov vplývala aj nižšia hodnota oddlžovania ako bola v roku 2022. Zo štátnych finančných aktív sa poskytlo spolu o 235 524 tis. eur menej na oddlžovanie záväzkov zdravotníckych zariadení voči Sociálnej poisťovni a záväzkov voči ostatným veriteľom ako v roku 2022 (nakoľko v roku 2023 došlo iba k oddlženiu ostatných veriteľov v sume 83 389 tis. eur).

V roku 2023 sa obciam a VÚC odpustila poskytnutá návratná finančná výpomoc spolu vo výške 151 823 tis. eur, ktorou sa kompenzoval výpadok DPFO v roku 2020 v dôsledku pandémie COVID-19. Toto odpustenie sa v zmysle metodiky ESA 2010 zaznamenalo v štátnych finančných aktívach ako imputácia poskytnutého kapitálového transferu (obciam vo výške 99 749 tis. eur a VÚC vo výške 52 074 tis. eur), čo výrazne negatívne ovplyvnilo ESA saldo v štátnych finančných aktívach. Tento negatívny vplyv bol eliminovaný v rovnakej výške zaznamenaním prijatého kapitálového transferu v územnej samospráve.

Najvyšší nárast hotovostných výdavkov na kapitálové transfery vykázali tieto zložky verejnej správy:

- **Štátne rozpočtové organizácie o 1 533 904 tis. eur** – najvyšší nárast hotovostných výdavkov zaznamenali transfery obciam v objeme 360 470 tis. eur, príspevkovým organizáciám 303 157 tis. eur, VÚC 271 981 tis. eur, dopravným podnikom 170 637 tis. eur a ŽSSK, a. s. 168 116 tis. eur.

²⁶ Od 1.1.2022 sa v zmysle zákona č. 215/2021 Z. z. o podpore v čase skrátenej práce a o zmene a doplnení niektorých zákonov začala poskytovať podpora, ktorá zabezpečuje pokrytie čiastočných nákladov zamestnávateľa na náhradu mzdy zamestnanca, ak došlo k obmedzeniu činnosti zamestnávateľa vplyvom vonkajšieho faktora. Vyplácanie tejto podpory sa realizuje prostredníctvom Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

- **Verejné vysoké školy – o 46 754 tis. eur** – medziročný nárast je spôsobený najmä transferom Slovenskej technickej univerzity Univerzite Komenského z dôvodu prerozdelenia finančných prostriedkov z projektu ACCORD, kde STU je hlavným riešiteľom projektu a Univerzita Komenského spoluriešiteľom.
- **Štátne fondy o 30 564 tis. eur** – medziročný nárast je spôsobený predovšetkým vyšším transferom Environmentálneho fondu obciam určeným na financovanie budovania verejných vodovodov, kanalizácií, čističiek odpadových vôd a zatepľovanie verejných budov. Taktiež došlo k vyššiemu transferu Národného jadrového fondu JAVYS-u v súvislosti s vyradovaním jadrovej elektrárne JE A1 a s nakladaním s rádioaktívnym odpadom.

Výdavky na obstaranie kapitálových aktív vzrástli oproti roku 2022 o 33,0 % (nárast o 1 135 032 tis. eur). Najvyšší nárast hotovostných výdavkov na nové investície vykázali tieto subjekty/zložky verejnej správy:

- **Obce a ich RO o 387 068 tis. eur** – najviac investičných výdavkov bolo alokovaných do realizácie nových stavieb, do rekonštrukcie a modernizácie, do obstarania prevádzkových strojov, prístrojov, nákladných vozidiel a dopravných pracovných strojov.
- **VÚC a ich RO o 372 738 tis. eur** – zvýšený objem kapitálových výdavkov smeroval najviac do rekonštrukcie mostov a ciest na cestách II. a III. triedy, rekonštrukcie stavebných objektov, škôl a školských zariadení, zariadení DSS, internátov, do výstavby cyklistických prístreškov a v menšom objeme do rekonštrukcie interiérov a exteriérov, debarierizácii priestorov, stavebných úprav vyplývajúcich z legislatívy, na odstraňovanie havarijných situácií, nákup softvéru a hardvéru a iné operatívne akcie.
- **Štátne rozpočtové organizácie o 250 139 tis. eur** – najväčší nárast bol zaznamenaný vo výdavkoch kapitoly Ministerstva obrany SR na špeciálne stroje – vojenské zariadenia a Ministerstva vnútra SR na špeciálne zariadenia. Medziročne narástli aj výdavky kapitoly Ministerstva dopravy SR o 123 877 tis. eur na rekonštrukciu a modernizáciu stavieb.
- **ZSSK o 213 824 tis. eur** – na medziročný nárast investícií mali výdavky na projekty modernizácie vozového parku - zmodernizované električky na TEŽ, ukončená dodávka sedemnástich nových a 35- ich modernizovaných vozňov pre stredné a východné Slovensko, obstaranie a dodanie deväť kusov elektrických jednotiek a troch nových poschodových elektrických jednotiek pre frekventované trate západného Slovenska a obstaranie pätnástich kusov HV v rámci projektu modernizácia železničných koľajových vozidiel. Ďalšie investície smerovali do ukončených projektov výstavby stredísk Technicko-hygienická údržba ŽKV Nové Zámky, Zvolen a Humenné a na rekonštrukciu koľajisk a trakčného vedenia.
- **ŽSR o 144 660 tis. eur** – vyššími investíciami boli modernizované komponenty železničnej infraštruktúry – železničné stanice, železničný spodok, železničný zvršok, trakčné vedenie, zabezpečovacie zariadenia, oporné múry a výstavba železničných mostov v rámci projektov modernizácie železničných tratí.
- **Dopravné podniky o 139 058 tis. eur** – investície v zvýšenej miere smerovali do rekonštrukcie, modernizácie a výstavby prístreškov verejnej osobnej dopravy, modernizácie údržbových základní (Krasňany a Jurajov dvor), modernizácie a výstavby trolejbusových tratí, modernizácia označovníkov na zastávkach, stavebných prác na Vajnorskej radiále, modernizácie informačných, komunikačných, tarifných a dispečerských systémov v rámci projektu "Informatizácia MHD Žilina" a do modernizácie a dobudovania existujúcej údržbovej základne trolejbusov (projekt DEPO). K nárastu výdavkov na obstaranie kapitálových aktív prispel aj nákup vodíkových a CNG autobusov, elektrobusev, trolejbusov a obstaranie dráhových vozidiel (električky).
- **Národná diaľničná spoločnosť o 136 699 tis. eur** – zaznamenala medziročný nárast o 136 659 tis. eur. Z toho nárast 71 290 tis. eur na projekte D1/0920 Hubová - Ivachnová, nárast 39 431 tis. eur na projekte R2/1665 Šaca - Košické Oľšany, II. úsek, nárast 24 813 tis. eur na projekte R2/1979 Kriváň - Lovinobaňa (Kriváň - Mýtna), nárast 9 070 tis. eur na projekte D3/1997 Žilina Brodno - Kysucké Nové Mesto, privádzač a naopak pokles 16 197 tis. eur na projekte D1/0166 Hričovské Podhradie - Lietavská Lúčka.

2.2.Štrukturálne saldo, cyklická zložka a jednorazové vplyvy

Štrukturálne saldo predstavuje analytický ukazovateľ, ktorým sa hodnotí fiškálna politika krajiny. Štrukturálne saldo analyticky očisťuje nominálne saldo o vplyv ekonomického cyklu a jednorazové a dočasné efekty. Vývoj štrukturálneho salda predstavuje jeden z kľúčových ukazovateľov pri hodnotení súladu s európskymi a národnými fiškálnymi pravidlami.²⁷

Štrukturálne saldo dosiahlo v roku 2023 hodnotu -3,1 % HDP. Medziročná zmena štrukturálneho salda oproti úrovni z roku 2022 zodpovedá výraznej expanzii na úrovni 1,9 p. b. HDP. Do tejto expanzie nevstupujú výrazné kompenzačné schémy spojené s energopomocou, keďže tie sa v rámci jednorazových a dočasných opatrení očisťujú. Rast štrukturálneho salda spôsobili rôzne opatrenia trvalého charakteru ako napríklad dvojité valorizácie miezd zamestnancov verejnej správy, navýšenie dôchodkov, podpora rodinnej politiky, či skokový rast miezd v zdravotníctve.

Tabuľka 14 - Výpočet štrukturálneho salda a konsolidačného úsilia (ESA 2010) v % HDP

	2021	2022	2023
1. Saldo verejnej správy podľa ESA 2010*	-5,1	-1,7	-5,2
2. Cyklická zložka	0,1	0,1	-0,2
3. Jednorazové a dočasné vplyvy	-3,1	-0,6	-1,9
4. Štrukturálne saldo verejnej správy (1-2-3)	-1,5	-1,2	-3,1
5. Konsolidačné úsilie (medziročná zmena 4)	1,0	0,3	-1,9

* V súlade s údajmi pre jesennú notifikáciu Eurostatu z októbra 2024.

Zdroj: MF SR

Výpočet štrukturálneho salda predpokladá očistenie nominálneho salda o dva základné komponenty – cyklickú zložku a jednorazové vplyvy. Cyklická zložka predstavuje vplyv ekonomického cyklu na štrukturálne saldo. Cieľom úpravy nominálneho salda je vyjadriť reakciu príjmov a výdavkov verejných financií na zmeny v produkčnej medzere. Veľkosť cyklickej zložky závisí od veľkosti produkčnej medzery a od elasticít vybraných príjmových a výdavkových kategórií, ktoré reagujú na výkyvy v ekonomickej aktivite. Prípadné prehrievanie alebo podchladenie ekonomiky tak môže zásadne vplývať na výsledné štrukturálne saldo verejnej správy. V roku 2023 ekonomika oproti predošlému roku sa dostala mierne pod svoj potenciál. Cyklický vývoj tak v roku 2023 mal mierne pozitívny vplyv na štrukturálne saldo verejnej správy vo výške 0,2 % HDP.

Druhý komponent, o ktorý sa očisťuje nominálne saldo, sú jednorazové a dočasné vplyvy. Táto položka predstavuje príjmy alebo výdavky verejnej správy bez trvalého alebo opakujúceho sa charakteru. Sledujú sa vzniknuté okolnosti s časovo obmedzeným vplyvom na saldo verejnej správy. Pre účely súhrnnej výročnej správy používa Ministerstvo financií SR princípy vychádzajúce predovšetkým z národnej metodiky MF SR.²⁸ Jednorazové opatrenia boli zaznamenané za rok 2021 až 2023. Najväčšia časť bola vyvolaná pandémiou COVID-19, a vysokými cenami energií, v menšej miere to boli výdavky spojené s vojnou na Ukrajine.

Tabuľka 15 - Jednorazové opatrenia (ESA 2010) v mil. eur

	2021	2022	2023
Čistý vplyv opatrení spojené s pandémiou COVID-19 (očistené o EU fondy)	-3 004	-698	-91
Čistý vplyv výdavkov vyvolaných vojnou na Ukrajine (znížený o preplatenie z EU fondov)		-107	-108
Čistý vplyv schém podpory súvisiacich z vysokými cenami energií (znížený o preplatenie z EU fondov)		-468	-2 167
Dočasné príjmy z nariadenia EÚ ohľadom nadmerných ziskov		412	-
Cenové stropy pre výrobcov elektrickej energie			30
Špeciálny odvod do EÚ - podhodnotený prelievanie tovaru z III. krajín	-277		
Platba DPH koncesionára stavby D4/R7	130		
Spolu	-3 152	-647	-2 336

Zdroj: MF SR

²⁷ Pre účely súhrnnej výročnej správy používa MFSR údaje z jesennej notifikácie Eurostatu. Odhad cyklickej zložky vychádza z produkčnej medzery na základe najaktuálnejšej prognózy MF SR schválenej výborom pre makroekonomické prognózy. Odhad jednorazových a dočasných opatrení vychádza primárne z národnej metodiky MF SR.

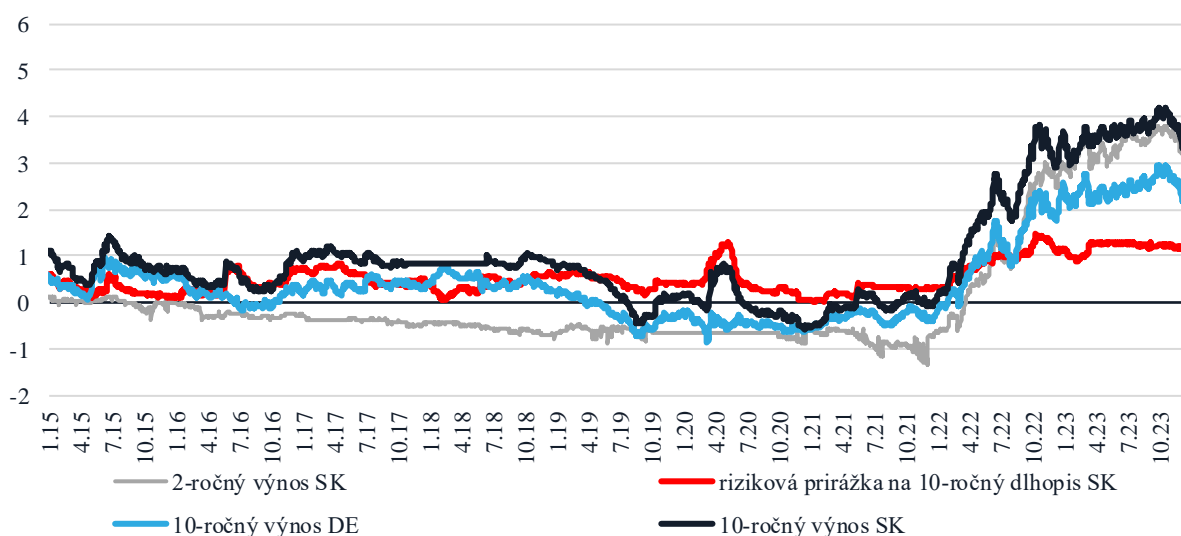
²⁸ Metodika na identifikáciu jednorazových a dočasných opatrení MF SR je dostupná tu: <https://www.mfsr.sk/sk/financie/institut-financnej-politiky/publikacie-ifp/manualy/jednorazove-vplyvy.html>

2.3. Vyhodnotenie plnenia cieľov stratégie riadenia štátneho dlhu

Vývoj svetovej ekonomiky a finančných trhov bol aj v roku 2023 ovplyvnený pokračujúcimi silnými ekonomickými a geopolitickými šokmi z predchádzajúcich období. Ekonomiky však pozitívne prekvapili svojou odolnosťou voči týmto šokom. Vojenská agresia Ruska proti Ukrajine a jej ekonomické dôsledky naďalej ovplyvňovali ceny energetických komodít a poľnohospodárskych plodín a vytvárali pokračujúce inflačné tlaky, ktoré sa prejavili najmä v Európe, ale aj v USA. Situácia sa v priebehu roka však začala postupne stabilizovať. Spoločné úsilie európskych krajín v diverzifikácii zdrojov energie a znižovaní závislosti od ruského plynu a ropy prispelo k zmierneniu energetického šoku a k poklesu cien komodít, pričom cena jednoročného future kontraktu obchodovaného na Amsterdamskej burze počas roku poklesla približne o polovicu. Napriek tomu však inflácia prekonávala historické štandardy a cieľ stanovený centrálnymi bankami. Sprísňovanie menovej politiky preto naďalej pokračovalo a základné úrokové sadzby prepisovali niekoľkoročné historické maximá na čele s americkým FEDom so sadzbou 5,3 % - 5,5 % s ECB v tesnom závесе so sadzbou pre hlavné refinančné operácie na úrovni 4,5 %. Jeden z najrýchlejších cyklov sprísňovania menovej politiky si však vyžiadal svoju daň v podobe odkrytia trhlín v stabilite finančného systému. Marcový kolaps americkej Silicon Valley Bank nasledovaný pádom švajčiarskej Credit Suisse vyvolal krátkodobú paniku na finančných trhoch. Ďalšie otrasy finančného systému sa však podarilo odvrátiť aj vďaka rýchlemu zásahu dohliadajúcich autorít, vďaka čomu sa podarilo obnoviť stabilitu na finančných trhoch. Tie sa v roku 2023 vrátili k solídnym dvojciferným rastom naprieč Európou aj v USA posilnené očakávaniami z nastupujúceho oživenia svetovej ekonomiky a poklesu úrokových sadzieb v nasledujúcom období.

Vývoj na dlhopisovom trhu na Slovensku zostal poznačený blízkosťou vojenského konfliktu v Ukrajine ako aj politickou nestabilitou a rastúcimi deficitmi verejných financií. Priemerný výnos 10-ročného slovenského dlhopisu sa pohyboval na úrovni približne 3,7 % p. a. s rizikovou prirážkou oproti nemeckému dlhopisu s rovnakou splatnosťou vo výške približne 120 základných bodov. Výnosom aj veľkosťou rizikovej prirážky sa Slovensko v závere roka začalo približovať ku krajinám investormi dlhodobo považovanými za rizikových dlžníkov ako Grécko či Cyprus. Pokračujúce sprísňovanie menovej politiky a sťahovanie prebytočnej likvidity centrálnymi bankami tak ukončili obdobie priaznivo nízkych nákladov dlhového financovania.

Graf 4 - Výnosy vybraných slovenských vládnych dlhopisov a riziková prirážka voči nemeckým 10-ročným štátnym dlhopisom (v % a p. b.)

Zdroj: Bloomberg

2.3.1. Vyhodnotenie plnenia cieľov stratégie riadenia štátneho dlhu

V rámci stratégie riadenia štátneho dlhu sú stanovené kvantitatívne limity pre refinančné a úrokové riziko. Cieľom riadenia dlhu je dosiahnutie tesného priblíženia sa k stanoveným hodnotám, resp. udržanie parametrov dlhu čo najbližšie k stanoveným hodnotám.

- Hodnota **refinančného rizika** kumulatívnej splatnosti aktív a pasív do jedného roka bola stanovená na úrovni 20,0 % kumulatívnej splatnosti aktív a pasív splatných **do jedného roka** ku celkovému kumulatívne saldu aktív a pasív. Hodnota tohto kritéria ku koncu roka 2023 medziročne narastla z hodnoty 18,1 % vykazanej ku koncu roka 2022 na úroveň 19,0 %. Hodnota refinančného rizika kumulatívnej splatnosti aktív a pasív **do piatich rokov** bola stanovená na úrovni 55,0 % kumulatívnej splatnosti aktív a pasív splatných do piatich rokov ku celkovému kumulatívne saldu aktív a pasív. Hodnota tohto kritéria bola približne 43,4 % na konci roka 2023. V porovnaní s rovnakým obdobím predošlého roka došlo k nárastu z hodnoty 46,0 %.
- Hodnota úrokového rizika kumulatívnej refixácie aktív a pasív do jedného roka bola stanovená na úrovni 25,0 % kumulatívnej splatnosti aktív a pasív refixovaných do jedného roka ku celkovému kumulatívne saldu aktív a pasív. Hodnota tohto kritéria bola na úrovni 19,0 % ku koncu roka 2023 (18,1 % ku koncu roka 2022). Hodnota úrokového rizika kumulatívnej refixácie aktív a pasív do piatich rokov bola stanovená na úrovni 55,0 % kumulatívnej splatnosti aktív a pasív refixovaných do piatich rokov ku celkovému kumulatívne saldu aktív a pasív. Hodnota tohto kritéria bola na úrovni 43,4 % ku koncu roka 2023 (46,0 % ku koncu roka 2022).
- V roku 2023 boli otvorené tri nové línie dlhopisov so splatnosťami 10, 12 a 20 rokov. Dlhopis so splatnosťou v roku 2033 bol predaný prostredníctvom syndikátu vybraných primárnych dealerov s kupónovým výnosom 3,625 % v menovitej hodnote 2,0 mld. eur, dlhopis so splatnosťou v roku 2035 bol predaný prostredníctvom syndikátu vybraných primárnych dealerov s kupónovým výnosom 3,750 % v menovitej hodnote 2,0 mld. eur a dlhopis so splatnosťou v roku 2043 bol predaný prostredníctvom syndikátu vybraných primárnych dealerov s kupónovým výnosom 4,000 % v menovitej hodnote 1,5 mld. euro. Všetky tieto dlhopisy boli tiež predávané formou aukčného predaja.
- K 31.12.2023 malo MF SR „živých“ celkovo 29 emisií (z toho 3 emisie registrované v zahraničí). Okrem meny EUR boli k ultimu roka 2023 emitované slovenské štátne dlhopisy aj v mene NOK.

2.3.2. Riadenie štátneho dlhu v roku 2023

Agentúra pre riadenie dlhu a likvidity emitovala v mene MF SR v roku 2023 dlhopisy v celkovej hodnote 10 442 100 tis. eur, pričom vydala dlhopisy denominované len v mene EUR s fixnou úrokovou sadzbou s priemernou splatnosťou 11,7 roka. V roku 2023 neboli vydané žiadne štátne pokladničné poukážky. Okrem cenných papierov boli na krytie dlhu prijaté úvery v nominálnej hodnote 20 000 tis. eur s priemernou váženou úrokovou sadzbou 3,34 % a s priemernou váženou splatnosťou 8,0 rokov.

Nasledujúca tabuľka prezentuje základné kvantitatívne parametre riadenia štátneho dlhu v roku 2023. Štruktúra tabuľky obsahuje priemernú úrokovú sadzbu a splatnosť pri novom vydanom (emitovanom) dlhu.

Tabuľka 16 - Štátny dlh realizovaný v roku 2023 v tis. eur

Typ cenného papiera	Nominálna hodnota	Priemerný úrok / prirážka (ŠD float)	Priemerná splatnosť (rok)	Typ kupónovej sadzby
ŠD fix	10 442 100	3,75%	11,7	fixná
ŠD float	0	-	-	-
ŠPP	0	-	-	-
Úvery	20 000	3,34%	8,0	fixná
Dlh spolu	10 462 100	-	-	-
ŠD spätný odkup (2023)	422 700	-	-	-
Dlh upravený o spätný odkup	10 039 400	-	-	-

Zdroj: IFP

Štruktúra prezentovaných priemerných úrokov (nákladov) a splatností zodpovedá jednotlivým druhom cenných papierov, ktoré boli v rámci svojej kategórie agregované. „ŠD fix“ označuje dlhopis s pevnou úrokovou sadzbou, „ŠD float“ dlhopis s plávajúcou úrokovou sadzbou, kde náklad tvorí meniacia sa sadzba

(6M EURIBOR) a prirážka. „ŠD spätný odkup“ označujú predčasné umorenie štátnych dlhopisov pôvodne splatných v neskoršom období. Tieto transakcie fakticky môžu znížiť dlh ku koncu roka 2023 resp. v priebehu roka 2023. Vážená priemerná úroková sadzba všetkých dlhopisov „živých“ ku koncu roka 2023 sa zvýšila približne o 0,32 p. b. oproti roku 2022, a to na úroveň 1,98 %.

2.4. Limit verejných výdavkov v roku 2023

Súčasťou súhrnnej výročnej správy podľa zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy majú byť aj údaje o plnení limitu verejných výdavkov. Limit verejných výdavkov je legislatívne ukotvený v zákone o rozpočtovej zodpovednosti, pričom postup pri určení limitu verejných výdavkov ustanovujú rozpočtové pravidlá pre verejnú správu.

Pre rok 2023 bol limit verejných výdavkov ustanovený v sume 41 321 154 tis. eur zákonom č. 526/2022 Z. z. o štátnom rozpočte na rok 2023, ktorý bol v Národnej rade SR schválený 22. decembra 2022. Zároveň bol limit verejných výdavkov určený Radou pre rozpočtovú zodpovednosť na rok 2023 v sume 41 321 154 tis. eur predložený 22. decembra 2022 do Národnej rady SR a schválený v Národnej rade SR 1. februára 2023.

V súlade s nariadením Rady (ES) č. 1467/97 bola aj pre rok 2023 na európskej úrovni aktivovaná všeobecná úniková doložka. Podľa § 30aa rozpočtových pravidiel, ak je aktivovaná všeobecná úniková doložka a rozpočet verejnej správy je predložený národnej rade a limit verejných výdavkov nie je národnou radou schválený, vláda informuje národnú radu o vzťahu schváleného limitu verejných výdavkov k rozpočtu verejnej správy do 30 dní po schválení limitu verejných výdavkov. Vláda 25. januára 2023 schválila informáciu o vzťahu schváleného limitu verejných výdavkov k rozpočtu verejnej správy na roky 2023 a 2025, pričom o uvedenom informovala Národnú radu SR.

Keďže pre rok 2023 bola aktivovaná všeobecná úniková doložka, vláda nebola povinná realizovať rozpočet verejnej správy v súlade s limitom verejných výdavkov. Z tohto dôvodu aj hodnotenie plnenia limitu verejných výdavkov za rok 2023, ktoré vykonala Rada pre rozpočtovú zodpovednosť (ďalej ako „rada“) podľa § 30aa zákona o rozpočtových pravidlách v júni 2024, má informatívny charakter o vplyve výdavkov spadajúcich pod limit na dlhodobú udržateľnosť verejných financií. Vláda SR schválila zdôvodnenie nesplnenia limitu výdavkov za rok 2023²⁹ v júli 2024 a zaslala ho Národnej rade SR.

Identifikované vyššie výdavky verejnej správy za rok 2023 v porovnaní so schváleným limitom výdavkov o 994 398 tis. eur boli spôsobené implementáciou opatrení vyplývajúcich z legislatívnych materiálov schválených Národnou radou SR. Rozhodujúce opatrenia, ktoré spôsobili odchýlenie výdavkov od limitu pre rok 2023 súviseli najmä s riešením sociálno-ekonomickej situácie dôchodcov a ďalších skupín obyvateľstva, ako aj s dofinancovaním sektora zdravotníctva.

V roku 2024 došlo k úprave legislatívy týkajúcej sa spôsobu výpočtu a uplatňovania limitu verejných výdavkov v rozpočtovom hospodárení subjektov verejnej správy. Zmeny boli vyvolané potrebou zosúladiť nové európske pravidlá³⁰ a požiadavky na riadenie fiškálneho rámca s národnými pravidlami. Podľa aktuálneho znenia § 30aa zákona o rozpočtových pravidlách sa limitom verejných výdavkov rozumie maximálna výška výdavkov vyjadrená sumou určená v súlade s povoleným medziročným rastom čistých výdavkov. Limit verejných výdavkov vypočítava ministerstvo financií v súlade s trajektóriou vývoja čistých výdavkov v národnom strednodobom fiškálno-štrukturálnom pláne.

²⁹ <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/29795/1>

³⁰ Ide o smernicu Rady (EÚ) 2024/1265 z 29. apríla 2024, ktorou sa mení smernica 2011/85/EÚ o požiadavkách na rozpočtové rámce členských štátov, nariadenie Rady (EÚ) 2024/1264, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 1467/97 o urýchľovaní a objasňovaní vykonania postupu pri nadmernom schodku a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1263 o účinnej koordinácii hospodárskych politík a mnohostrannom rozpočtovom dohľade a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 1466/97. Všetky sú súčasťou jedného balíka označovanom ako „reforma rámca správy hospodárskych záležitostí“ s cieľom posilniť udržateľnosť dlhovej služby a znížiť vysokú mieru zadlženosti a zároveň podporovať udržateľný a inkluzívny rast vo všetkých členských štátoch.

3. Čisté bohatstvo

Prvé dve kapitoly súhrnnej výročnej správy hodnotia hospodárenie verejných financií z pohľadu sektora verejnej správy tak, ako ho definuje metodika ESA 2010. Tento pohľad je v podmienkach krajín EÚ najviac zaužívaný kvôli tomu, že európske fiškálne pravidlá³¹ sú formulované pre verejnú správu a národné rozpočty väčšiny krajín sú zostavované tiež za okruh verejnej správy a v tejto metodike. **Koncept čistého bohatstva rozširuje pohľad na verejné financie z verejnej správy na verejný sektor**³² (napr. o subjekty štátu – obchodné spoločnosti, ktoré štatisticky nie sú zahrnuté do verejnej správy). Povinnosť prezentovať v súhrnnej výročnej správe čisté bohatstvo a tiež informácie o hospodárení podnikov štátnej správy vyplýva z ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti, pričom **dôraz je kladený na vysvetlenie medziročných zmien položiek čistého bohatstva.**

3.1. Odhad čistého bohatstva za rok 2023

Čisté bohatstvo popisuje stav hospodárenia verejného sektora ku koncu roka. Podľa ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti sa pod čistým bohatstvom rozumie: *súčet vlastného imania subjektov verejnej správy, vlastného imania Národnej banky Slovenska, vlastného imania podnikov štátnej správy a podnikov územnej samosprávy, upravený o implicitné záväzky, iné aktíva a iné pasíva vrátane podmienených záväzkov.*

Čisté bohatstvo má špecifickú štruktúru, a preto je veľmi dôležitá jeho správna interpretácia. Pri veľkosti čistého bohatstva má význam analyzovať len jednotlivé zložky jeho štruktúry, ako napríklad vlastné imanie podnikov, podmienené záväzky či implicitné záväzky, pretože tie majú z ekonomického hľadiska samostatnú vypovedaciu schopnosť. Čisté bohatstvo treba vnímať ako komplex všetkých typov ukazovateľov, ktoré je podstatné sledovať z hľadiska finančnej stability a bohatstva štátu.

Analýza a vysvetlenie medziročných zmien zložiek čistého bohatstva poskytujú dôležité informácie o hospodárení štátu, ktoré nemusí zachytiť tradičný pohľad na saldo a dlh verejnej správy. Existujú totiž politiky a transakcie, ktoré sa z metodických dôvodov nemusia prejaviť na salde a dlhu verejnej správy, ale majú negatívny alebo naopak pozitívny vplyv na čisté bohatstvo štátu.

Odhadnutá výška čistého bohatstva Slovenskej republiky dosiahla k 31.12.2023 zápornú hodnotu -226 640 091 tis. eur (-184,4 % HDP). Oproti predchádzajúcemu roku sa hodnota čistého bohatstva opäť zlepšila, a to výrazne o 196 475 119 tis. eur, najmä nižšou hodnotou odhadovaných implicitných záväzkov súvisiacich s dôchodkovým systémom a zdravotnou či dlhodobou starostlivosťou.

Tabuľka 17 - Odhad čistého bohatstva Slovenskej republiky v % resp. v tis. eur

		2021	2022	2023	Δ 2023-2022
Vlastné imanie verejného sektora	(1)	-7 203 821	-6 456 999	-12 041 687	-5 584 688
VI súhrnného celku verejnej správy		-5 961 982	-5 309 921	-10 774 200	-5 464 279
VI podnikov MH Manažment, a. s.		301 596	352 878	413 114	60 236
VI Národnej banky Slovenska		-1 543 435	-1 499 956	-1 680 601	-180 645
Implicitné záväzky	(2)	427 131 045	401 359 121	198 900 935	-202 458 186
Podmienené záväzky	(3)	20 187 890	20 245 585	21 243 648	998 063
Iné aktíva	(4)	5 134 648	4 946 495	5 546 179	599 684
Čisté bohatstvo SR (1-2-3+4)		-449 388 108	-423 115 210	-226 640 091	-196 475 119
v % HDP		-440,75	-384,34	-184,38	199,96

*ČB v % voči HDP za roky 2021 a 2022 boli aktualizované z dôvodu aktualizácie HDP.

Zdroj: MF SR, IFP

Zmena bola za rok 2021 -7,49 p. b. a za rok 2022 -1,45 p. b. po započítaní úpravy v iných aktívach.

V rámci aktualizácie údajov vstupujúcich do výpočtu čistého bohatstva boli použité nové hodnoty HDP, za roky 2021 a 2022 ktoré boli revidované počas jesennej notifikácie výsledkov hospodárenia verejných

³¹ Ide najmä o pravidlá Paktu stability a rastu, ktoré stanovujú hranicu deficitu verejnej správy 3,0 % HDP a dlhu verejnej správy 60,0 % HDP (bližšie o európskych fiškálnych pravidlách pozri slovník základných pojmov).

³² Verejný sektor je širší pojem ako verejná správa, nad rámec sektora verejnej správy zahŕňa aj podniky verejnej správy a Národnú banku Slovenska. Z definície čistého bohatstva podľa ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti odvodzujeme aj skupinu subjektov tvoriacich verejný sektor.

financií za rok 2023. Za rok 2022 došlo k aktualizácii údajov iných aktív, ktoré sa znížili o 116 195 tis. eur z dôvodu poklesu podsúvahovej hodnoty pozemkov SR (ovplyvnené kalamitnou ťažbou). Aktualizované boli aj hodnoty vlastného imania podnikov MH Manažment, a. s. aj Národnej banky Slovenska.

Vlastné imanie podnikov, ktorých podiely drží MH Manažment, a. s. tvorí podmnožinu podnikov štátnej správy, ktorá je pre účely vyčíslenia čistého bohatstva uvedená osobitne, pretože táto skupina podnikov nie je súčasťou súhrnného celku, a preto nie je predmetom účtovnej konsolidácie. Vlastné imanie podnikov MH Manažmentu, a. s. tvorí súčet vlastných imaní jednotlivých podnikov z individuálnych účtovných závierok, pričom veľkosť vlastného imania je prepočítaná vlastníckym podielom štátu v týchto podnikoch.

3.1.1 Vlastné imanie súhrnného celku verejnej správy

Vlastné imanie súhrnného celku³³ pre účely odhadu čistého bohatstva dosiahlo k 31.12.2023 zápornú hodnotu -10 774 200 tis. eur, pričom je tvorené záporným výsledkom hospodárenia vo výške -10 932 335 tis. eur (z toho výsledkom hospodárenia bežného obdobia vo výške -5 156 648 tis. eur), oceňovacími rozdielmi v hodnote -4 779 tis. eur a podielmi iných účtovných jednotiek v hodnote 162 914 tis. eur. **Medziročne sa vlastné imanie súhrnného celku úhrnom znížilo o 5 464 279 tis. eur.**

Na vlastné imanie súhrnného celku má vplyv najmä dosiahnutý výsledok hospodárenia bežného obdobia jednotlivých subjektov (v podnikateľskom prostredí chápaný ako „zisk alebo „strata“), ako aj výsledok hospodárenia minulých období (ovplyvnený prevodom výsledku hospodárenia bežného obdobia za posledný rok alebo významnými účtovnými opravami minulých období) a iné zmeny (najmä vo vlastnom imaní obchodných spoločností).

Z pohľadu veľkosti podielu na vlastnom imaní súhrnného celku je najvýznamnejšia ústredná správa a v rámci nej Ministerstvo financií SR. Špecifické postavenie Ministerstva financií SR spočíva v tom, že účtuje o všetkých poskytnutých transferoch zo štátneho rozpočtu, ktoré sa vykazujú jednak vo výdavkoch daného roka, a aktuálne aj v nákladoch. Ide o rôzne druhy transferov, ktoré nemusia reálne poskytovať len Ministerstvo financií SR, ale aj ostatné kapitoly štátneho rozpočtu a ich rozpočtové organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti. Na druhej strane Ministerstvo financií SR účtuje o najdôležitejších príjmoch verejnej správy, a to o daňových a značnej časti i nedaňových príjmoch štátneho rozpočtu (odvody, poplatky, dividendy).

Ministerstvo financií SR účtuje o výdavkoch všetkých štátnych rozpočtových organizácií prostredníctvom transferov. Vo výsledku znáša saldo štátneho rozpočtu, ktoré bolo doteraz vždy deficitné. Naakumulované záporné výsledky hospodárenia štátneho rozpočtu za predchádzajúce roky sú súčasťou výsledku hospodárenia minulých rokov a v rámci súhrnného celku ide o najvyššiu hodnotu záporného vlastného imania. Okrem hotovostného výsledku hospodárenia štátneho rozpočtu sa do nákladov premieta aj tvorba opravných položiek a tvorba rezerv (opačne, do výnosov ich zníženie resp. zrušenie) všetkých jednotiek verejnej správy, odpisy k hmotnému majetku a iné časovo rozlíšené náklady.

Významnými jednotkami štátu, ktoré sa na celkových nákladoch a výnosoch podieľajú rádovo v miliardách, sú napríklad Slovenský plynárenský priemysel, a. s. (SPP), Slovenská elektrizačná prenosová sústava, a. s. (SEPS) ako aj Všeobecná zdravotná poisťovňa, a. s. Významné náklady a výnosy vykazuje aj Sociálna poisťovňa z dôvodu výberu poistných odvodov a úhrady rôznych dôchodkových a nemocenských dávok.

Výsledok hospodárenia bežného účtovného obdobia 2023, ktorý je výsledkom rozdielu účtovných výnosov a účtovných nákladov, dosiahol za celý súhrnný celok -5 156 648 tis. eur, pričom medziročne došlo k zhoršeniu tohto výsledku až o 4 707 760 tis. eur. Celkové výnosy medziročne vzrástli o 4 466 215 tis. eur, ktoré však bol negované rastom celkových nákladov o 9 170 244 tis. eur. Medziročná zmena v celkových nákladoch ako aj výnosoch bola sčasti ovplyvnená nižšou účtovnou konsolidáciou vnútorných nákladov a výnosov Sociálnej poisťovne.

³³ Koncept „súhrnného celku“ je definovaný v Súhrnnej účtovnej závierke a je odlišný od definície verejnej správy podľa zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Verejná správa tvorí najpodstatnejšiu časť súhrnného celku, avšak do súhrnného celku vstupujú aj iné subjekty, ktoré nie sú štatisticky zaradené do verejnej správy podľa metodiky ESA 2010.

Na medziročné celkové zvýšenie výnosov pozitívne vplývali daňové a colné výnosy štátu, ktoré vzrástli o 1 581 240 tis. eur, výnosy z poplatkov, ktorých príjemcom je zväčša štátny rozpočet, vzrástli o 86 092 tis. eur. Samospráva vykázala vyššie výnosy z daní o 767 287 tis. eur, v rámci ktorých došlo k zvýšeniu podielových daní o podiel na dani z príjmov právnických osôb (v hotovostnom vyjadrení za rok 2023 to bolo 325 798 tis. eur). Výnosy z transferov sú dôležitým zdrojom financovania najmä kapitálových investícií do infraštruktúry. Ide hlavne o zdroje z rozpočtu Európskej únie, ktoré boli medziročne vyššie o 1 974 495 tis. eur, najmä z dôvodu dočerpávania z tretieho programového obdobia 2014-2020. Tržby za vlastné výkony a tovar boli úhrnnom nižšie o 1 079 002 tis. eur, finančné výnosy poklesli o 509 153 tis. eur pričom úroky v rámci nich naopak vzrástli o 377 711 tis. eur z dôvodu rastúcej úrokovej sadzby na finančnom trhu. Podiel na výsledku hospodárenia pridružených účtovných jednotiek (ide o spoločnosti, kde verejná správa vlastní menej ako 50,0 % základného imania) predstavoval 1 232 379 tis. eur a medziročný nárast 677 923 tis. eur.

Do hodnoty podielu na výsledku hospodárenia pridružených spoločností sa premieta najmä hospodárenie spoločností pôsobiacich v energetickom sektore, ktoré bolo pozitívne ovplyvnené vyššími trhovými cenami elektrickej energie.

Z nákladov boli medziročne vyššie transfery ústrednej správy (vrátane obchodných spoločností), ktoré smerovali subjektom mimo verejnej správy (podnikateľom, fyzickým osobám), a to o 4 704 915 tis. eur. V roku 2023 sa na výške transferov podieľala aj hodnota tzv. energopomoci, ktorá dosiahla účtovnú hodnotu 2 922 920 tis. eur. Časť prostriedkov vynaložených v roku 2023 z národných zdrojov (štátny rozpočet) bola refundovaná nasledujúce účtovné obdobie zo zdroja EÚ.

Z ďalších nákladov v sumáre vzrástli osobné náklady (mzdy, zákonné poistné ako aj ostatné poistné), o 1 354 871 tis. eur, najmä z dôvodu viacerých valorizácií plátov v štátnej správe a verejnej správe (k 1.1.2023 a k 1.9.2023). Úrokové náklady vzrástli o 293 125 tis. eur z dôvodu rastu úrokovej sadzby na úveroch a diskontu pri štátnych dlhopisoch, tvorba účtovných rezerv vzrástla o 154 175 tis. eur. Detailnejšie údaje zo súhrnnej účtovnej závierky sú uvedené v prílohe č. 3.

3.1.2 Vlastné imanie podnikov štátnej správy

Vlastné imanie podnikov štátnej správy dosiahlo k 31.12.2023 hodnotu 19 364 352 tis. eur (15,8 % HDP). Uvedený údaj je nekonsolidovaný a predstavuje súčet vlastných imaní jednotlivých podnikov z individuálnych účtovných závierok prepočítaný na veľkosť vlastníckych podielov štátu. Tento údaj nemožno dávať do súvislosti s údajom o celkovom čistom bohatstve v časti 3.1., pretože v rámci čistého bohatstva sú štátne podniky (okrem podnikov MH Manažmentu, a. s.) zaradené do súhrnného celku a údaje o vlastnom imaní sú konsolidované. Vlastné imanie podnikov štátnej správy oproti predchádzajúcemu roku vzrástlo o 1 156 434 tis. eur.

Nasledujúca tabuľka predstavuje prehľad zmien vlastného imania vybraných štátnych podnikov. Uvedené podniky sa podieľajú až 79,8 % na celkovom vlastnom imaní všetkých podnikov štátnej správy po prepočte na vlastnícky podiel štátu.

Tabuľka 18 - Medziročná zmena vlastného imania k 31.12.2023

v tis. eur

Podnik	VI Δ2023-2022	Výsledok hospodárenia	Dividendy	Ocenenie	Vklady spoločníkov	Ostatné
Slovenské elektrárne, a. s.	2 399 212	558 051	0	1 841 161	0	0
Západoslovenská energetika, a. s.	803 495	110 892	-72 727	152	765 178	0
Vodohospodárska výstavba, š. p.	138 204	241 138	-103 518	123	845	-384
DMD GROUP, a. s.	102 761	-1 045	0	13 806	90 000	0
MH Manažment, a. s.	69 846	-653	0	70 499	0	0
MH Teplárenský holding, a. s.	59 287	58 568	0	-374	0	1 093
Národná diaľničná spoločnosť, a. s.	36 966	37 731	0	-586	0	-179
Železničná spol. Slovensko, a. s.	18 413	20 928	0	-3 171	0	656
Slov. záručná a rozvoj. banka, a. s.	8 910	9 315	-400	-5	0	0
Lesy SR, š. p.	8 800	6 176	0	0	2 624	0
Exportno-importná banka SR	8 343	8 680	-250	0	0	-87
Všeobecná zdravotná poisťovňa, a. s.	7 982	8 342	0	-360	0	0
Valaliky Industrial Park, s. r. o.	7 559	-81 070	0	0	88 629	0

Podnik	VI Δ2023-2022	Výsledok hospodárenia	Dividendy	Ocenenie	Vklady spoločníkov	Ostatné
Transpetrol, a. s.	6 337	8 087	-1 500	0	0	-250
Letecké opravovne Trenčín, a. s.	-4 544	-4 505	0	0	0	-39
Stredosl. energetika Holding, a. s.	-11 182	64 865	-76 047	0	0	0
Slov. elektr. prenos. sústava, a. s.	-13 681	71 058	-79 338	-5 401	0	0
Slov. vodohospodársky podnik, š. p.	-21 139	-11 759	0	0	0	-9 380
Tipos, nár. lotériová spol., a. s.	-26 459	24 570	-50 000	0	0	-1 029
Slov. plynárenský priemysel, a. s.	-169 605	290 306	0	-459 911	0	0

Zdroj: Individuálne účtovné závierky spoločností

V nasledujúcom texte uvádzame podrobnejšie vyhodnotenie zmeny vlastného imania za vybrané podniky. Príloha č. 1 prezentuje tabuľkový prehľad všetkých podnikov štátnej správy, výšku vlastníckych podielov štátu (k 31.12.2023) a výšku ich vlastných imaní a výsledky hospodárenia za posledné tri roky. Príloha č. 2 poskytuje prehľad o štruktúre medziročnej zmeny ich vlastného imania podľa jednotlivých položiek vlastného imania.

Slovenské elektrárne, a. s. (ďalej „SE“)

Vlastné imanie SE sa v roku 2023 zvýšilo oproti predchádzajúcemu roku o 2 399 212 tis. eur najmä vplyvom čistej zmeny zabezpečenia peňažných tokov vo výške 1 841 638 tis. eur a vplyvom výsledku hospodárenia za bežné obdobie generovaného vo forme zisku 558 051 tis. eur.

Čistá zmena zabezpečenia peňažných tokov, ktorá v rámci zmeny stavu vlastného imania zaznamenala pozitívny vplyv vo výške 1 841 638 tis. eur, bola dôsledkom precenenia forwardov na elektrinu³⁴ (rast z 613 740 tis. eur v roku 2022 na 2 128 200 tis. eur v roku 2023).

Medziročne sa zmenil výsledok hospodárenia zo straty vo výške 216 860 tis. eur (rok 2022) na zisk vo výške 558 051 tis. eur (rok 2023). Pozitívnu medziročnú zmenu vo výške 774 911 tis. eur spôsobil najmä pokles nákladov na nákup elektrickej energie určenej na predaj. Náklady medziročne klesli o 45,0 % vplyvom vývoja cien podkladových komodít a rastu objemu výroby elektrickej energie. Okrem historicky najvyššej výroby v jadrových elektrárnach (posilnenie o výrobu 3. bloku jadrovej elektrárne Mochovce), aj dobré hydrologické podmienky pozitívne ovplyvnili objem výroby elektrickej energie vo vodných elektrárnach.

Pozitívny vplyv poklesu nákladov na nákup elektrickej energie určenej na predaj iba čiastočne zmiernilo zníženie výnosov z predaja elektrickej energie, ktoré klesli o 3,6 %. Pokles výnosov z predaja elektrickej energie najmä na domácom trhu bol výsledkom hlavne nižšej spotreby (až o 7,0 % oproti priemeru za rok 2021), ako aj nízkych cien pre domácnosti. Pričom 96,5 % dodanej elektriny do sústavy bola elektrina vyrobená bez skleníkových efektov.

Medziročný negatívny vývoj bol zaznamenaný na položke Jadrové rezervy, ktorých stav sa medziročne zvýšil o 4,5 % vplyvom aktualizácie nákladov do konca roka 2023 na základe dodatku k zmluve o poskytovaní služieb JAVYS-om). Negatívny vplyv vykázali aj osobné náklady, ktoré sa medziročne zvýšili o 22,1 % z dôvodu zvýšenia počtu zamestnancov o 2,3 % (zintenzívnenie naboru kvalifikovanej pracovnej sily, zároveň sa posilnila spolupráca so strednými školami a univerzitami pre zaistenie kontinuity prevádzky a nástupníctva).

V októbri 2023 sa ukončilo energetické spúšťanie 3. bloku jadrovej elektrárne Mochovce poslednou skúškou, pričom počas roka 2023 dodával 3. blok elektrinu do siete. V súvislosti s ukončením uvádzania 3. bloku jadrovej elektrárne Mochovce do prevádzky, SE dňa 12. januára 2024 doplnila podanie na Úrad jadrového dozoru o žiadosť o udelenie súhlasu na dočasné užívanie 3. bloku. Toto podanie bolo podmienkou pre vydanie súhlasu na skúšobnú prevádzku. 4. blok dosiahol postup prác na 92,4 %. Celkový rozpočet sa počas roka 2023 navýšil na 6,4 mld. eur z pôvodných 6,2 mld. eur.

Dňa 14. septembra 2023 uzavreli Ministerstvo hospodárstva SR, Ministerstvo financií SR, majoritný akcionár SE Slovak Power Holding B.V. a SPP Zmluvu o implementácii mimoriadnych opatrení

³⁴ SE zabezpečuje peňažné toky z budúceho predaja produkcie elektriny voči riziku pohybu cien elektriny prostredníctvom predaja produkcie cez forwardové kontrakty.

na elimináciu dopadu nárastu cien elektrickej energie na vybrané skupiny odberateľov. Na základe tejto zmluvy sa SE zaviazala ponúknuť elektrinu vyrobenú v zariadeniach na výrobu elektriny z jadrového paliva a dodať v produkte Baseload³⁵ v kumulovanom ročnom množstve 5,79 TWh za cenu 61,2077 EUR/MWh v priebehu roka 2023 a 2024 spoločnosti SPP.

Západoslovenská energetika, a. s. (ďalej „ZSE“)

Vlastné imanie ZSE sa v roku 2023 zvýšilo oproti predchádzajúcemu roku o 803 495 tis. eur vplyvom upísania nových akcií vo výške 765 17 tis. eur, zisku vygenerovaného za bežné obdobie vo výške 110 892 tis. eur. Významne pozitívny vplyv uvedených položiek čiastočne eliminoval negatívny vplyv vyplatených dividend vo výške 72 727 tis. eur (dividenda pripadajúca na majetkový podiel štátu vo výške 37 091 tis. eur)³⁶.

S platnosťou od 23. novembra 2023 bola právne zavŕšená realizácia integrácia skupiny VSE Holding do skupiny ZSE, pričom materskou spoločnosťou novovzniknutého podnikového zoskupenia sa stala spoločnosť ZSE. Integráciu umožnila na jednej strane rovnaká akcionárska štruktúra oboch podnikových zoskupení a strane druhej implementácia tzv. „zimného energetického balíčka“ Európskej únie, ktorá umožnila vznik nových foriem účastníkov energetického trhu (agregátov, energetických spoločenstiev a pod.). Výsledkom integrácie nebolo len začlenenie pôvodnej skupiny VSE Holding pod skupinu ZSE, ale aj vznik novousporiadanej skupiny ZSE (VSEH sa stala dcérskou spoločnosťou ZSE, následne VSEH predala dcérske spoločnosti Východoslovenská distribučná, a. s. a Východoslovenská energetika, a. s. spoločnosti ZSE). Na základe rozhodnutia valného zhromaždenia zo dňa 28. augusta 2023 ZSE navýšila základné imanie upísaním nových akcií, ktorých celkový emisný kurz bol vo výške 765 178 tis. eur. Akcie boli splatené v plnej výške, pričom bola zachovaná pôvodná akcionárska štruktúra aj s výškou ich podielov na základnom imaní a hlasovacích právach.

Čistý zisk vzrástol oproti predchádzajúcemu roku o 52,2 % vplyvom vyšších výnosov z prijatých dividend, ktoré medziročne vzrástli o 44,7 % (z dôvodu vyšších dividend vyplatených dcérskou spoločnosťou ZSE Energia, a. s. - vyplatenie vyššieho objemu dividend bol spôsobený medziročným zdvojnásobením dosiahnutého zisku vplyvom zvýšenia výnosov z predaja elektrickej energie priemyselným a podnikateľským zákazníkom – rast bol spôsobených rastom predajných cien, pri súčasnom miernom poklese objemu dodanej elektrickej energie). Pozitívny vplyv bol vykázaný aj na položke ostatných prevádzkových výnosov spôsobený ziskom z predaja dlhodobého hmotného majetku.

Vodohospodárska výstavba, š. p. (ďalej „VV“)

Vlastné imanie VV sa v roku 2023 zvýšilo oproti predchádzajúcemu roku o 138 204 tis. eur vplyvom dosiahnutého zisku za bežné obdobie vo výške 241 138 tis. eur. Pozitívny vplyv zisku čiastočne zmiernil negatívny vplyv vyplatenia odvodu zo zisku za bežné obdobie vo výške 103 518 tis. eur³⁷ (z toho 3 318 tis. eur predstavoval poskytnutý dar zriaďovateľovi za účelom krytia prevádzkových výdavkov).

Čistý zisk vzrástol oproti predchádzajúcemu roku viac ako 2,1 násobne z úrovne 113 150 tis. eur (za rok 2022) na úroveň 241 138 tis. eur (za rok 2023). Hlavným zdrojom generovania boli tržby z výroby a predaja elektrickej energie, ktoré medziročne vzrástli o 32,1 % vplyvom rastu predajných cien elektrickej energie a z dôvodu priaznivých hydrologických podmienok (prevažná časť odbytu pritom bola zrealizovaná na území Slovenskej republiky, odbyt zrealizovaný v zahraničí predstavoval podiel na tržbách vo výške 2,2 %).

Pozitívny vplyv tržieb z prevádzky ešte viac umocnil pozitívny vplyv medziročného poklesu prevádzkových nákladov o 20,3 % vplyvom medziročného poklesu tvorby rezervy na odstránenie sedimentov zo zdrže Hrušov z dôvodu zaistenia zvýšených prietokov cez objekty v Čunove a Gabčíkove (rezerva sa tvorí od roku 2021). Pozitívny vplyv nižšej tvorby rezervy v rámci prevádzkových nákladov

³⁵ Baseload produkt – spôsob pre zaistenie rizika daného pohybmi cien na trhu.

³⁶ Z nej superdividenda bola vo výške 193 tis. eur a riadna ESA dividenda bola za rok 2023 vykázaná vo výške 36 898 tis. eur.

³⁷ V súlade s metodikou ESA 2010, bol do objemu vyplateného podielu zahrnutý okrem odvodu na zisk bežného obdobia, poskytnutého daru aj preddavok na odvod zo zisku budúceho obdobia vo výške 50 000 tis. eur. Celkový príjem štátneho rozpočtu z VV bol považovaný za ESA príjem v plnej výške.

častočne eliminoval medziročný rast na položkách osobné náklady (z dôvodu valorizácie miezd od 01. júla 2023 a vplyvom medziročného zvýšenia počtu zamestnancov o 5,1 %), dane a poplatky.

Tipos, národná lotériová spoločnosť, a. s. (ďalej „Tipos“)

Vlastné imanie Tiposu sa v roku 2023 znížilo oproti predchádzajúcemu roku o 26 459 tis. eur najmä vplyvom vyplatenia dividend vo výške 50 000 tis. eur³⁸. Negatívny vplyv výplaty dividend čiastočne zmiernil pozitívny vplyv výsledku hospodárenia za bežné obdobie generovaného vo forme zisku vo výške 24 570 tis. eur.

Zisk za bežné obdobie medziročne vzrástol o 2,2 % v dôsledku vyšších výnosových úrokov, ktoré čiastočne zmiernili negatívny vplyv medziročného poklesu zisku z prevádzkovej činnosti o 3,8 %. Medziročne bol síce zaznamenaný rast výnosov o 9,7 % (z dôvodu rastu výnosov z hazardných hier prevádzkovaných prostredníctvom internetu), no zároveň vplyvom ich rastu sa zvýšili aj náklady na výhry o 10,5 %, náklady na spotrebované služby o 5,1 % (vplyvom vyšších nákladov na reklamu a využitie práv na prezentáciu a prevádzkovanie centrálného systému hazardných hier), ako aj náklady na dane a poplatky o 7,5 % (vplyvom vyšších odvodov z hazardných hier).

Tipos pre podporu rast objemu výnosov z hazardných hier pristúpil k využívaniu moderných technológií nielen prostredníctvom internetu, ale aj spustením mobilnej aplikácie pre možnosť realizácie číselných lotérií a hier vo virtuálnom kasíne aj prostredníctvom mobilných telefónov.

Vďaka efektívnemu fungovaniu môže Tipos každoročne prispievať na podporu športu na Slovensku. V roku 2023 prispel Tipos z hazardných hier priamo na financovanie športu sumou vo výške 50 500 tis. eur.

Slovenský plynárenský priemysel, a. s. (ďalej „SPP“)

Vlastné imanie SPP sa v roku 2023 znížilo o 169 605 tis. eur najmä vplyvom aktualizácie ocenenie zabezpečovacích derivátov vykazovaných v rámci vlastného imania (vo výške 459 901 tis. eur). Negatívny vplyv precenenia čiastočne zmiernil dosiahnutý zisk bežného obdobia vo výške 290 306 tis. eur.

Zisk bežného obdobia vzrástol z úrovne 24 978 tis. eur (za rok 2022) na úroveň 290 306 tis. eur (za rok 2023) vplyvom priznania dividend zo spoločností skupiny SPP vo výške 291 228 tis. eur (valné zhromaždenie SPP Infrastructure, a. s. počas roka 2023 rozhodlo o použití zisku za obdobie končiace 30.09.2022 a 30.09.2023).

K pozitívnemu vplyvu vyšších výnosov z prijatých dividend prispel svojím pozitívnym vplyvom aj medziročný rast prevádzkového výsledku hospodárenia, ktorý vzrástol takmer 2 násobne. Zisk z prevádzkovej činnosti bol pozitívne ovplyvnený najmä výsledkom z obchodovania s energiami. Napriek medziročnému poklesu spotreby energií na Slovensku (vplyvom teplého počasia a úsporných opatrení odberateľov) sa trhový podiel SPP na trhu s plynom medziročne zvýšil o 6,0 %, čo sa prejavilo aj vo zvýšenej dodávke zemného plynu o 11,0 % a elektrickej energie o 20,0 %. Výsledok tvorený výnosmi z predaja plynu a elektriny, ktoré medziročne vzrástli (o 19,2 %) nielen vplyvom zvýšeného objemu dodávky energií, ale aj vplyvom kompenzácií poskytnutých MH SR na krytie rozdielu ceny za dodávku energií určenú Úradom pre reguláciu sieťových odvetví a maximálnej ceny za dodávku energií určenú Nariadením vlády 465/2022 a 19/2023 (určenie zastropovanej maximálnej ceny energií pre domácnosti a zraniteľných odberateľov). Kompenzácie boli prijaté vo výške 777 016 tis. eur a tvorili tak 16,5 % výnosov za dodávku energií. Náklady na nákup energií medziročne klesli o 10,2 % (vplyvom postupnej stabilizácie trhu s plynom a elektrinou, kde po rekordnom roku 2022 sa veľkoobchodné ceny postupne vrátili na úroveň spred dvoch rokov a ich volatilita sa zmiernila, pričom nezanedbateľný vplyv zaznamenala aj diverzifikácia zdrojov). Počas roku 2023 malo pozitívny vplyv na pokles cien energií aj pokles cien ostatných energetických komodít, emisných povoleniek a rast podielu obnoviteľných zdrojov energií na dostupných výrobných kapacitách. V dôsledku nadštandardne vysokých zásob plynu (takmer 100,0 %) medziročne vzrástli náklady na skladovanie a ostatné služby (vo výške 16,0 %). Celkovo medziročne pozitívnu zmenu vplyvu obchodovania s plynom výrazne eliminoval negatívny vplyv reklasifikácie časti

³⁸ Z hodnoty vyplatenej dividendy vo výške 50 000 tis. eur bola príjmom z dividend podľa metodiky ESA 2010 uznaná dividendá vo výške 25 703 tis. eur, zvyšok bol klasifikovaný ako superdividendá.

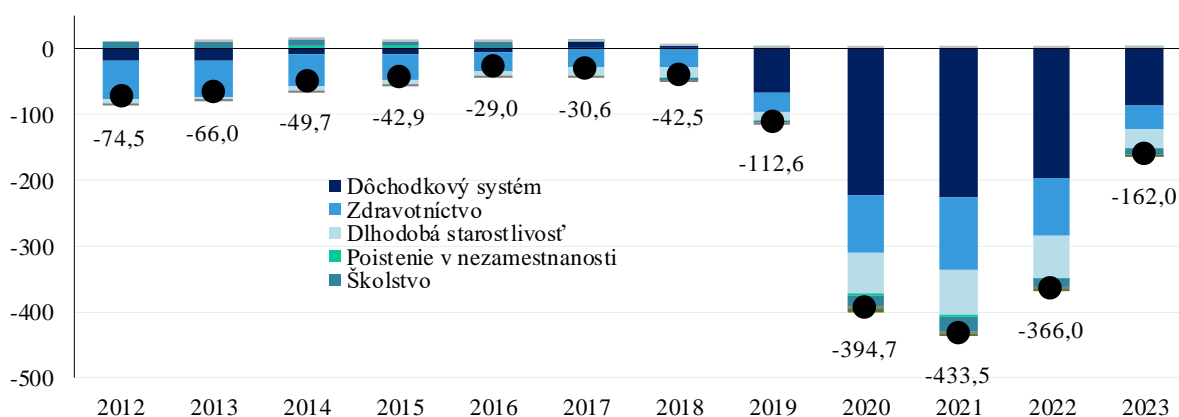
zabezpečovaných derivátov z vlastného imania na nezabezpečené, ktorý sa medziročne zmenil zo zisku vo výšky 1 004 557 tis. eur (v roku 2022) na stratu vo výške -92 052 tis. eur (v roku 2023).

3.1.3 Implicitné záväzky

Ústavný zákon o rozpočtovej zodpovednosti definuje implicitné záväzky ako rozdiel medzi očakávanými budúcimi výdavkami a očakávanými budúcimi príjmami subjektov verejnej správy. Implicitné záväzky vznikajú ako finančné nároky spôsobené budúcim uplatňovaním práv a povinností vyplývajúcim z legislatívy, ak tieto nie sú súčasťou dlhu verejnej správy. Z dôvodu ich problematického oceňovania a absencie vykazovania v súvahe subjektov verejnej správy dochádza k ich odhadu pomocou analytického postupu určenia súčasnej hodnoty budúcich záväzkov. Od roku 2020 sa medzi implicitné záväzky zaradila aj projekcia zvýšených platieb do rozpočtu EÚ súvisiacich so splácaním grantov získaných z Plánu obnovy, keďže o spôsobe ich splátok zatiaľ nie je v EÚ definitívne rozhodnuté.

Implicitné záväzky v minulom roku medziročne poklesli po druhýkrát od 2016. Najväčší pozitívny vplyv na ich výšku mala aktualizácia dlhodobých úrokových mier. Obdobný vplyv s opačným znamienkom možno pozorovať v roku 2020, kedy v dôsledku poklesu dlhodobej projekcie úrokových mier došlo k výraznému nárastu implicitných záväzkov. Zpracovaním nových dlhodobých predpokladov vývoja úrokových mier, ktoré sú aktualizované pravidelne v trojročnom cykle³⁹, došlo v roku 2023 naopak k návratu bližšie k úrovni z roku 2019, teda pred poslednej revízie. Významný vplyv mal aj každoročný posun východiskového roku výpočtu. Dôvodom je, že medzi rokmi 2022 a 2023 došlo k výraznému nárastu najmä pri výdavkoch dôchodkového systému, keďže inflácia z roku 2022 sa s oneskorením prejavila vo vyššej valorizácii dôchodkových dávok v roku 2023. Vzhľadom na to, že implicitné záväzky zohľadňujú len budúce záväzky, je tento vplyv zohľadnený v implicitných záväzkoch za rok 2022, avšak v roku 2023 sa už stáva súčasťou počiatočnej rozpočtovej pozície.

Graf 5 - Vývoj a štruktúra implicitných záväzkov na konečnom horizonte (% HDP)

Pozn.: Nárast implicitných záväzkov predovšetkým zo starnutia populácie v roku 2020 oproti 2019 je spôsobený zmenou diskontovania pod vplyvom zníženia nominálnych úrokových mier v projekcii AWG 2021. Pokles hodnoty implicitných záväzkov v roku 2023 vyplýva najmä z návratu projekcie nominálnych úrokových mier na vyššie úrovne.

Zdroj: MF SR

³⁹ Pri kvantifikácii implicitných záväzkov sa v SVS používali predpoklady dlhodobého vývoja úrokových mier vydávaných v rámci Ageing report, ktorú pripravuje Pracovná skupina pre starnutie (AWG) pri Európskej komisii a ktorá vychádza raz za 3 roky. Pre SVS za rok 2022 boli posledné dostupné projekcie z Ageing report 2021, pričom v novších projekciách zo správy Ageing report 2024 došlo k nárastu úrokových mier z dôvodu nárastu základnej úrokovej sadzby ECB v období po pandémii a vypuknutí konfliktu na Ukrajine. Pre zamedzenie ďalších výraznejších revízií vychádzajúcich zo zmeny úrokových mier boli pre SVS 2023 použité úrokové miery, ktoré používa EK vo fiškálnych analýzách v základnom scenári ([Debt Sustainability Monitor 2023](#)). Tie vychádzajú z predpokladov Ageing report 2024, avšak sú aktualizované na pravidelnejšej ročnej báze a zároveň vykazujú hladší profil.

Celkové implicitné záväzky verejnej správy ku koncu roka 2022⁴⁰, kvantifikované do roku 2066, klesli medziročne na 162,0 % HDP⁴¹. Oproti roku 2022 sa implicitné záväzky SR znížili o takmer 205 p. b., takmer výlučne v rámci zmien v záväzkoch zo starnutia populácie. PPP projekty, Národný jadrový fond a záväzky z Plánu obnovy kumulatívne naopak prispeli k zvýšeniu záväzkov o 0,5 p. b., a to na celom horizonte do roku 2066.

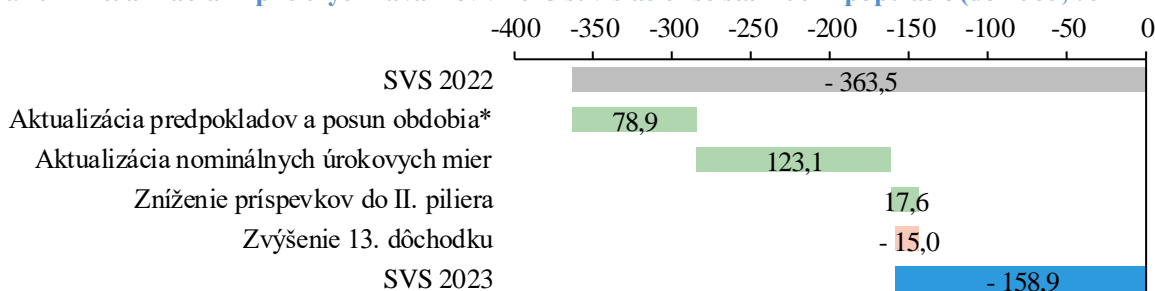
Tabuľka 19 - Odhad implicitných záväzkov za rok 2023

	Hodnota k 31.12.2023		Hodnota k 31.12.2022		Δ 2023-2022	
	% HDP	tis. eur	% HDP	tis. eur	p. b.	tis. eur
Starnutie obyvateľstva	-158,9%	-195 176 915	-363,5%	-398 555 583	204,6%	203 378 667
- dôchodkový systém	-88,0%	-108 015 570	-195,7%	-214 635 681	107,8%	106 620 111
- zdravotníctvo	-35,7%	-43 810 723	-88,0%	-96 466 132	52,3%	52 655 408
- dlhodobá starostlivosť	-29,0%	-35 611 783	-65,2%	-71 503 739	36,2%	35 891 956
- poistenie v nezamestnanosti	0,9%	1 117 827	-1,3%	-1 385 332	2,2%	2 503 159
- školstvo	-7,2%	-8 856 666	-13,3%	-14 564 700	6,1%	5 708 034
PPP projekty	-2,5%	-3 033 398	-3,4%	-3 718 145	0,9%	684 748
Vplyv Národného jadrového fondu	3,0%	3 715 253	4,3%	4 734 861	-1,3%	-1 019 608
Vplyv NGEU	-3,6%	-4 405 875	-3,5%	-3 820 255	-0,1%	-585 620
Implicitné záväzky spolu	-162,0%	-198 900 935	-366,0%	-401 359 121	204,1%	202 458 186

Zdroj: MF SR

Vláda v závere roka 2023 predstavila nové opatrenia v dôchodkovom systéme, ktorých súhrnný vplyv na implicitné záväzky do roku 2066 je približne neutrálny. Transformácia 13. dôchodku zo štátnej sociálnej dávky na dôchodkovú dávku vo výške priemerného dôchodku poberateľa zakladá na dodatočné trvalé výdavky penzijného systému a zhoršuje implicitné záväzky približne o 22 p. b. Negatívny vplyv nového 13. dôchodku na implicitné záväzky je kompenzovaný znížením sadzby príspevkov do II. piliera na 4,0 %. Podobne ako v prípade reformy II. piliera je však pozitívny vplyv tohto opatrenia z veľkej časti dôsledkom toho, že dodatočné náklady na výplatu dôchodkov z I. piliera sa začnú prejavovať až po roku 2066. To znamená, že časť nákladov spojených s opatrením metodika výpočtu implicitných záväzkov nezohľadňuje.

Graf 6 - Aktualizácia implicitných záväzkov v 2023 súvisiacich so starnutím populácie (do 2066; % HDP)

Pozn.: * Štandardný posun sledovaného horizontu o 1 rok; aktualizácia HDP a ďalších makroekonomických ukazovateľov do roku 2028; aktualizácia projekcie dlhodobých výdavkov citlivých na starnutie (zdravotníctvo, školstvo, dlhodobá starostlivosť) podľa Ageing report 2024.

Zdroj: MF SR

⁴⁰ Implicitné záväzky za rok 2022 zohľadňujú legislatívne zmeny prijaté Národnou radou SR do 31.12.2022.

⁴¹ Uvedené výsledky je zároveň potrebné interpretovať starostlivo. Pri výpočte implicitných záväzkov je potrebné brať do úvahy fakt, že hodnota implicitných záväzkov plynúcich zo starnutia je vyjadrená v súčasnej hodnote a v pomere k aktuálnemu výkonu ekonomiky (% HDP).

Závazky vyplývajúce z PPP projektov predstavovali ku koncu roka 2023 hodnotu 2,5% HDP, medziročne klesli o 0,9 p. b. HDP. Závazky sú kvantifikované na základe odhadu platieb štátu za dostupnosť počas ich celej doby trvania koncesie.⁴² Medziročné zníženie odhadovaných budúcich záväzkov o 0,5 p. b. vyplýva predovšetkým z aktualizácie makroekonomických predpokladov pri objemovo najväčšom projekte rýchlostnej cesty R1.

Tabuľka 20 - Vplyv PPP projektov

v % HDP

	2023	2030	2040	2050	Spolu
Platba za dostupnosť R1*	0,10	0,09	0,06	0,00	1,5
Platba za dostupnosť D4 a R7	0,04	0,03	0,02	0,01	0,8
Platba za dostupnosť - väznica Rimavská Sobota	0,00	0,01	0,01	0,00	0,2
Spolu					2,5

* Pozn.: Diskontované k roku 2023, bez započítania DPH za služby.

Zdroj: MF SR

Vplyv PPP projektov na celkových implicitných záväzkoch plne kompenzuje schéma vyradovania jadrových zariadení vo výške 3,0% HDP.⁴³ Medziročne došlo pri záväzkoch k zníženiu pozitívneho príspevku o 1,3 p. b. z dôvodov aktualizácie schémy očakávaných príjmov a nákladov Národného jadrového fondu na strednodobom horizonte, aktualizácie makroekonomických predpokladov a pod vplyvom zmeny diskontovaného obdobia.⁴⁴

Tabuľka 21 - Vplyv Národného jadrového fondu

v % HDP

	2023	2050	2100	2140	Spolu
Vplyv NJF na saldo	-0,05	-0,08	0,02	0,00	-3,0

Pozn.: Diskontované k roku 2023.

Zdroj: MF SR

Od roku 2020 medzi implicitné záväzky MF SR zaraďuje aj platby, ktoré SR odvedie do rozpočtu EÚ formou vyššieho odvodu za zdroje získané z nástroja Next Generation EU. Balíkom sa v nasledujúcich rokoch podporia najmä investície do zelenej a digitálnej transformácie. Finančné prostriedky na zabezpečenie týchto grantov získala priamo EÚ. Dohoda predpokladá, že ich splácanie sa začne najskôr v roku 2028 a bude trvať maximálne do roku 2058. Splácanie istiny a úrokových platieb sa následne prejaví v budúcich príspevkoch členských štátov do rozpočtu EÚ. Ak by sa zdroje pre NGEU financovali zo zavedenia nových celoeurópskych daní⁴⁵, vplyv NGEU na implicitné záväzky by sa neutralizoval. Slovensko v aktuálnych predpokladoch rozpočtu očakáva vyššie odvody, ktoré v súčasnom vyjadrení zvyšujú implicitné záväzky o 3,6 % HDP.

Oproti minulému roku sa vplyv na záväzky zvýšil o 0,1 p. b. HDP pod vplyvom aktualizácie makroekonomických vstupov a predpokladov k splátkam.

Tabuľka 22 - Vplyv Plánu obnovy

v % HDP

	2023	2030	2040	2050	2058	Spolu
Vplyv Plánu obnovy na saldo	0,0	-0,2	-0,1	-0,1	0,0	-3,6

Pozn.: Diskontované k roku 2022.

Zdroj: MF SR

⁴² Pri projektoch rýchlostnej cesty R1 a novom projekte výstavby väzenského zariadenia do roku 2041 a pri projekte D4/R7 do roku 2050.

⁴³ Schéma bola aktualizovaná o nové údaje o očakávaných príjmoch a nákladoch Národného jadrového fondu.

⁴⁴ Na základe údajov z výročných správ NJF. Implicitný záväzok súvisiaci s Národným jadrovým fondom vyplýva z financovania vyradovania jadrových zariadení. Veľkosť budúcich nákladov výraznejšie rastie kvôli zvyšujúcim sa nákladom na skladovanie a likvidáciu jadrového odpadu. V celom horizonte, najmä vďaka kumulujúcemu sa prebytku fondu v prvých dekádach, je vplyv Národného jadrového fondu kladný.

⁴⁵ Diskusia sa vedie o nových karbónových daniach na CO₂, cezhraničných daniach na špecifický import, či digitálnej dani.

3.1.4 Podmienené záväzky

Podmienené záväzky predstavujú položku iných pasív, ktoré za určitých okolností môžu negatívne ovplyvniť finančnú situáciu verejnej správy (konkrétne štátu či územnej samosprávy). Tieto záväzky nie sú vykazované na súvahových položkách pasív, pretože nie sú splnené podmienky pre ich zaúčtovanie (výška takéhoto „neistého“ záväzku sa nedá spoľahlivo oceniť, obdobie, ku ktorému sa povinnosť viaže nie je určené alebo úbytok ekonomických úžitkov v budúcnosti nie je istý). Z tohto dôvodu nie je možné jednoznačne odhadnúť vplyv na verejné financie z pohľadu času a už vôbec nie je možné stotožňovať hodnotu vyčíslených podmienených záväzkov v danom roku s aktuálnou potrebou peňažných prostriedkov na plnenie takýchto neistých povinností.

Podľa ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti sú podmienené záväzky súčasťou Návrhu rozpočtu verejnej správy (v prílohe č. 4). Informácia v návrhu rozpočtu je smerodajná najmä pre účely hodnotenia dlhodobej udržateľnosti a výpočtu základného scenára zo strany Rady pre rozpočtovú zodpovednosť, ako aj transparentné zverejňovanie mimobilančných položiek s potenciálnym vplyvom na verejné financie.

Požiadavku na zverejňovanie podmienených záväzkov obsahuje aj európska legislatíva, a to konkrétne smernica Rady 2011/85/EÚ o požiadavkách na rozpočtové rámce členských štátov. Podľa článku 14 ods. 3 tejto smernice členské štáty za všetky subsektory verejnej správy „uverejnia príslušné informácie o podmienených záväzkoch s možným veľkým vplyvom na rozpočet verejnej správy vrátane štátnych záruk, problémových úverov a záväzkov vyplývajúcich z činnosti verejnoprávnych korporácií vrátane ich rozsahu“. Podľa tejto smernice sa pravidelne zverejňujú záväzky zo záruk, mimobilančných projektov PPP a nesplácané úvery.

Z uvedeného vyplýva, že aj pri podmienených záväzkoch existuje viacero metodických prístupov a na konkrétne podmienené záväzky je možné nazerať odlišne. V ekonomickej teórii, ale aj v legislatívnej praxi účtovného výkazníctva sa ako ostatné pasíva (širší pojem od podmienených záväzkov) spomínajú najčastejšie pasíva z prebiehajúcich alebo hroziacich súdnych sporov, z poskytnutých záruk, zo všeobecne záväzných právnych predpisov alebo sú to iné finančné povinnosti ako napríklad z devízových termínovaných obchodov, z opčných obchodov, zákonná alebo zmluvná povinnosť odobrať určité produkty, napríklad z dodávateľských zmlúv a odberateľských zmlúv, povinnosti z nájomných zmlúv, koncesionárskych a iných zmlúv.

Subjekty verejnej správy majú z podstaty svojej činnosti často špecifické položky nielen na riadnych záväzkoch, ale aj v iných pasívach. Z pohľadu prezentácie údajov v účtovnej závierke často zverejňujú aj informácie, ktoré nemusia predstavovať podmienené záväzky, ale pre účely splnenia si povinnosti poskytnúť užívateľovi účtovnej závierky významné informácie, uvedú ich medzi mimobilančné položky. V súhrnnej výročnej správe pre účely odhadu čistého bohatstva a jeho jednotlivých zložiek sú preto podmienené záväzky chápané podľa účtovnej definície (uvedenej v prvom odseku) a sú predmetom analytického skúmania ich vplyvu na zmenu čistého bohatstva⁴⁶.

⁴⁶ Na základe internej analýzy metódik a prístupov k podmieneným záväzkom a analýzy konkrétnych prípadov v účtovných závierkach subjektov, ktorú vykonalo Ministerstvo financií SR v roku 2021, sa ako podmienené záväzky nevykazujú napríklad deklarované kapitálové výdavky na obstaranie infraštruktúry, zmeny z aplikácie účtovných štandardov, podsúvahové položky majetku v úschove, majetok v nájme. Ide o položky, ktoré svojou povahou nezvyšujú čisté bohatstvo v danom čase. Napríklad spomenuté investičné výdavky resp. rozpočet kapitálových výdavkov, zazmluvnené kontrakty s dodávateľom sa najprv zhmotnia vo výdavkoch (odliv finančných prostriedkov) a následne v prírastku majetku. Ide teda o zmenu štruktúry majetku, kedy sa finančné prostriedky menia na hmotný či nehmotný majetok. Obdobne majetok v nájme či v úschove nie je vlastníctvom danej organizácie, preto nezvyšuje čisté bohatstvo do momentu zmeny vlastníctva.

Hodnota podmienených záväzkov k 31.12.2023 na nekonsolidovanej báze dosiahla úhrnom 21 681 526 tis. eur a ich členenie podľa jednotlivých skupín subjektov je nasledovné:

Tabuľka 23 - Podmienené záväzky nekonsolidované

v tis. eur

Subjekty (v tis. eur)	2021	2022	2023	Δ 2023-2022
Ústredná správa a podniky štátnej správy	20 094 669	20 508 703	21 057 138	548 435
Obce a ich rozpočtové a príspevkové organizácie a podniky územnej samosprávy	113 245	83 935	612 308	528 373
Vyššie územné celky a ich rozpočtové a príspevkové organizácie a podniky územnej samosprávy	1 151	81	12 080	11 999
Spolu (nekonsolidované)	20 209 065	20 592 719	21 681 526	1 088 807
Objem konsolidácie	21 175	347 134	437 878	90 744
Spolu (konsolidované)	20 187 890	20 245 585	21 243 648	998 063

Zdroj: Individuálne a konsolidované účtovné závierky subjektov k 31.12.2023 zverejnené v registri www.registeruz.sk a databáza MF SR.

Keďže niektoré podmienené záväzky predstavujú vzťah medzi subjektmi verejnej správy, je vhodné prezentovať aj podmienené záväzky ako konsolidované. Hodnotu konsolidácie predstavujú napríklad potenciálne úhrady z konaní jedného subjektu verejnej správy voči inému subjektu verejnej správy, vzájomné súdne spory či poskytnuté záruky, z ktorých by plnenie predstavovalo len presun prostriedkov v rámci verejnej správy. Takto očistené podmienené záväzky verejnej správy predstavujú 21 243 648 tis. eur a dosiahli medziročný nárast o 998 063 tis. eur.

Podľa údajov dostupných z účtovných závierok hodnotených subjektov dosiahli podmienené záväzky na nekonsolidovanej báze medziročne celkový nárast o 1 088 807 tis. eur (resp. 998 063 tis. eur po konsolidácii). Výsledný nárast je zložený z položiek, ktoré medziročne poklesli a z položiek, ktoré boli zachytené v prehľade prvý krát resp. zaznamenali medziročný nárast.

Medziročne boli reportované zo strany subjektov niektoré nové mimobilančné položky na strane podmienených pasív, u viacerých položiek došlo k poklesu hodnoty. V prípade ústrednej správy došlo k celkovému medziročnému nárastu o 548 435 tis. eur, z toho Slovenský plynárenský priemysel, a. s. zaznamenal rast komoditných derivátov v hodnote 225 958 tis. eur, NDF II nárast záruk o 92 200 tis. eur, rovnako tak aj Eximbanka SR nárast bankových a iných záruk o 86 038 tis. eur, prepočítaný podiel štátu (34,0 %) na založenom majetku Slovenských elektrární, a. s. sa zvýšil o 159 804 tis. eur, Environmentálny fond zaznamenal 36 757 tis. eur v podobe nevyplatených úverových zmlúv. Medziročný pokles zaznamenali napr. MH Manažment, a. s., 183 678 tis. eur z ručenia za splnenie záväzkov vyplývajúcich z privatizačných zmlúv. Za skupinu subjektov obcí a ich organizácií, došlo k výraznému nárastu vykázaných iných pasív, najmä z titulu hodnoty založeného majetku.

Medzi najvýznamnejšie podmienené záväzky patrí účasť SR na Európskom nástroji finančnej stability (EFSF) a Európskom mechanizme pre stabilitu (ESM). Ďalej sú to hroziace alebo už prebiehajúce súdne spory voči štátnym orgánom alebo podnikom štátnej správy, medzinárodné arbitráže, zabezpečovacie operácie Slovenského plynárenského priemyslu, záložné právo na majetok Slovenských elektrární a ďalšie.

Vybrané podmienené záväzky podľa subjektov na nekonsolidovanej báze sú uvedené v nasledovnom prehľade:

Tabuľka 24 - Prehľad najväčších podmienených záväzkov na nekonsolidovanej báze v tis. eur

	2021	2022	2023	Δ2023-2022
Kapitál na požiadanie a záruky v medzinárodných finančných inštitúciách	9 810 129	9 879 746	9 873 241	-6 505
Európsky mechanizmus pre stabilitu (ESM)	6 148 450	6 148 450	6 144 110	-4 340
Európsky nástroj finančnej stability (EFSF)	2 288 850	2 316 757	2 318 789	2 032
Európska investičná banka	684 231	684 231	684 231	0
Medzinárodná banka pre obnovu a rozvoj	447 286	488 809	485 275	-3 534
Európska banka pre obnovu a rozvoj	101 359	101 359	101 359	0
Rozvojová banka rady Európy	16 854	16 854	16 854	0
Medzinárodná banka pre hospodársku spoluprácu	10 658	10 658	10 658	0
Mnohostranná agentúra pre investičné záruky	3 026	3 213	3 102	-111
Medzinárodná investičná banka	33 931	33 931	33 931	0
Paneurópsky garančný fond	75 484	75 484	74 932	-552
Medzinárodné investičné arbitráže	28 692	28 692	28 692	0
Zdravotná poisťovňa Union, a. s.	28 692	28 692	28 692	0
Hroziace alebo prebiehajúce súdne spory	4 009 975	4 040 590	4 260 880	220 290
Ministerstvo financií SR	1 435 530	1 435 571	1 419 734	-15 836
Ministerstvo vnútra SR	1 140 308	1 095 485	1 094 776	-709
Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR	451 102	450 804	450 780	-24
Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou SR	0	280 000	280 000	0
Kancelária národnej rady SR	405 115	225 775	222 090	-3 685
MH Manažment, a. s.	202 232	168 185	176 963	8 778
Ministerstvo hospodárstva SR	83 935	79 086	78 328	-758
Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky	49 032	46 076	54 581	8 505
Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky	47 721	43 131	36 153	-6 978
Úrad vlády Slovenskej republiky	16 060	15 985	15 949	-36
Geodetický a kartografický ústav Bratislava	14 518	14 518	14 518	0
Ministerstvo dopravy Slovenskej republiky	901	10 518	218	-10 300
Slovenský pozemkový fond	66 124	64 448	6 681	-57 767
Vodohospodárska výstavba, š. p.	27 809	40 098	40 098	0
Železnice SR	53 166	54 503	79 033	24 530
Národná diaľničná spoločnosť, a. s.	16 422	16 408	290 978	274 570
Vystavené alebo poskytnuté záruky	967 880	868 361	962 220	93 859
National Development Fund II, a. s.	381 410	369 026	461 226	92 200
Záruky MF SR	419 147	321 411	237 032	-84 379
Exportno-importná banka SR	167 323	177 924	263 962	86 038
Iné podmienené záväzky	5 236 088	5 306 135	5 384 381	78 246
Slovenské elektrárne, a. s.	3 246 429	3 341 242	3 501 046	159 804
MH Manažment, a. s.	976 822	970 650	786 972	-183 678
Slovenský plynárenský priemysel, a. s.	803 347	767 827	993 785	225 958
Východoslovenská energetika, a. s.	134 609	146 527	0	-146 527
Slovenská záručná a rozvojová banka, a. s.	59 095	59 754	54 548	-5 206
Lesy SR, š. p.	13 894	13 894	13 894	0
Jadrová a vyrad'ovacia spoločnosť, a. s.	0	0	0	0
MH Invest, s. r. o	0	6 241	34 136	27 895
Spolu	20 052 764	20 123 524	20 509 414	385 890

Zdroj: Účtovné závierky subjektov k 31.12.2023 a k 31.12.2022 zverejnené v registri www.registeruz.sk a databáza MF SR
Medziročný rast v Tabuľka 24 predstavuje časť medziročných zmien sumárne vypočítanej v Tabuľka 1.

Účasť Slovenskej republiky na európskych záchranných mechanizmoch a členstve v medzinárodných finančných inštitúciách

Európsky mechanizmus pre stabilitu (ďalej len „ESM“) tvorí súčasť druhej vlny balíka opatrení určených na poskytovanie pomoci členským štátom eurozóny ocitávajúcich sa vo vážnych finančných problémoch s cieľom zabezpečiť stabilitu eurozóny samotnej. Európsky mechanizmus pre stabilitu (ESM) je nasledovníkom EFSF, ktorý bol vytvorený na dobu určitú, t. j. do júna 2013. ESM bol založený ako medzivládna organizácia založená na základe medzivládnej zmluvy. Na rozdiel od EFSF, ktorý funguje na báze záruk za dlhopisy emitované EFSF, sa do ESM prispieva priamo, a to formou upisovania akcií na základnom imaní spoločnosti. Slovenská republika splatila svoj podiel na vlastnom imaní vo výške 793 350 tis. eur v šiestich splátkach. Slovenskej republike vypršala výnimka na kľúči na určenie príspevkov do ESM k 1.1.2021, ktorá bola udelená na obdobie dvanástich rokov od vstupu do eurozóny pre všetky krajiny, ktoré v čase vzniku ESM mali hodnotu HDP na obyvateľa nižšiu, ako je 75,0 % priemeru Európskej únie.

Slovenská republika preto uhradila 134 150 tis. eur v decembri 2020, čo upravilo kľúč na určenie príspevkov do ESM pre Slovenskú republiku na hodnotu 0,985 %. Navýšenie splatného kapitálu bolo schválené Národnou radou SR dňa 5.11.2020. Slovenská republika sa zároveň zaviazala, že v prípade, ak úroveň splateného imania klesne pod schválených 80 mld. eur absorbovaním strát ESM, Správna rada ESM vyzve akcionárov ESM na jeho splatenie (proces sa týka iba poklesu splateného imania, ktorý by mal v prípade jeho nedoplnenia za následok stratu „AAA“ ratingu ESM) alebo ak je potrebné zabrániť omeškaniu ESM v platení povinností voči svojim veriteľom, má generálny riaditeľ ESM právo vyzvať na úhradu upísaného základného imania prostredníctvom výzvy. Súčet výziev Správnej rady ESM a/alebo generálneho riaditeľa ESM nemôže v prípade Slovenskej republiky presiahnuť sumu 6 144 110 tis. eur. Medziročná zmena súvisí s ukončením dočasnej korekcie kľúča pre príspevok Estónska v ESM, 1. januára 2023.

Slovenská republika sa zaviazala poskytovať záruky za dlhové finančné inštrumenty vydávané **Európskym nástrojom finančnej stability** (EFSF) v prípade žiadosti členského štátu eurozóny o finančnú podporu. V zmysle platnej a účinnej legislatívy (§ 5 zákona č. 381/2010 Z. z. o špecifických štátnych zárukách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov) sa Slovenská republika musí podieľať na celkovej výške záruk podielom 7,72 mld. eur. Zároveň sa musí podieľať na ďalších záručných mechanizmoch potrebných na získanie AAA ratingu pre EFSF, napríklad aj poskytnutím dodatočných záruk EFSF do výšky 165,0 % svojho podielu na zárukách pre každú emisiu. K 31.12.2023 bol stav záruk vystavených Slovenskou republikou vo výške 2 318 789 tis. eur.

Kapitálová účasť v **Medzinárodnej banke pre obnovu a rozvoj** (IBRD) sa znížila v sumáre o 3 534 tis. eur, v tom vplyv kurzových rozdielov bol 16 987 tis. eur a zvýšenia účasti SR na základnom imaní o 13 452 tis. eur. V roku 2023 išlo o poslednú splátku pre Slovenskú republiku v súvislosti so všeobecným a selektívnym zvyšovaním základného imania.

Paneurópsky garančný fond vytvorila Európska investičná banka na základe výzvy Rady Európskej únie z 23.4.2020, podporenej ministrami financií členských štátov EÚ. Celková výška fondu je 25 miliárd eur v rámci schémy v reakcii na COVID-19, ktorý by mal zmobilizovať dodatočné investície v celkovej výške približne 200 miliárd eur. Pomoc sa v rámci tejto schémy poskytuje prostredníctvom vykonávateľov, s ktorými uzatvára zmluvy EIB. Vykonávateľmi môžu byť finančné inštitúcie, ktoré spĺňajú dané kritériá. Vykonávatelia následne financujú súkromný sektor formou úverov, pričom EGF na tieto operácie poskytuje najmä záruky.

Arbitrážne konania

Arbitráž je vedená so spoločnosťou Achmea B.V. z dôvodu zákazu zisku zdravotných poisťovní v roku 2007. V tejto arbitráži, vedenej podľa bilaterálnej investičnej dohody medzi SR a Holandským kráľovstvom, bol v decembri 2012 vydaný rozsudok, ktorým arbitrážny tribunál nariadil SR zaplatiť žalobcovi odškodnenie vo výške cca 25 200 tis. eur plus úroky vo výške 2 900 tis. eur. Konanie o zrušení tohto rozsudku ako aj jurisdikčného rozhodnutia v tomto spore na Nemeckom spolkovom súde, pred ktorým SR napadla tieto rozhodnutia, je v súčasnosti prerušené do rozhodnutia Súdneho dvora EÚ

o predbežnej otázke. Súdny dvor EÚ rozhodol dňa 6.3.2018 o predbežnej otázke vo veci neaplikovateľnosti arbitrážnej doložky v bilaterálnej investičnej zmluve medzi SR a Holandskom. Nakoľko arbitrážny rozsudok, na výkon ktorého sa vedie exekučné konanie pred súdmi v Luxemburgu bol zrušený, SR žiada o uvoľnenie zablokovaného majetku. Achmea sa v konaní pred Luxemburskými súdmi bráni tým, že podala pred nemeckým Ústavným súdom voči rozhodnutiu Najvyššieho spolkového súdu v Nemecku ústavné sťažnosti, o ktorých prípustnosti zatiaľ nebolo rozhodnuté. Luxemburský súd v novembri 2019 rozhodol, že konanie je pozastavené do rozhodnutia nemeckého Ústavného súdu o ústavných sťažnostiach. V septembri 2024 nemecký ústavný súd odmietol sťažnosť spoločnosti Achmea B.V., na základe čoho by mali byť konania v Luxembursku ukončené, v dôsledku čoho by mali byť uvoľnené blokované finančné prostriedky v objeme približne 30 000 tis. eur.

Hroziace alebo prebiehajúce súdne spory

Žaloby, ktoré rieši **Ministerstvo financií SR** v úhrnnej hodnote 1 419 734 tis. eur sú najmä o náhradu škody uplatňovanej podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov, v ktorých Ministerstvo financií SR zastupuje pred súdom aj iné orgány verejnej moci.

Ministerstvo vnútra SR vykazuje podmienené pasíva zo súdnych sporov najmä z titulu náhrady škody spôsobenej pri výkone verejnej moci.

Kancelária Národnej rady SR eviduje podmienené záväzky z existujúcich alebo hroziacich súdnych sporov, z čoho podstatnú časť tvoria žaloby na náhradu škody spôsobenú legislatívnou činnosťou NR SR vrátane troch súdnych sporov o „zákaz zisku“ zdravotných poisťovní. Medziročné zníženie žalovanej sumy vychádza zo súdnych uznesení o výške žalovanej sumy a zo späť vzatí niektorých žalôb.

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR eviduje najvýznamnejší spor s fyzickou osobou o náhradu škody vo výške 450 000 tis. eur, ktorá mala byť spôsobená údajnou nečinnosťou a nesprávnym úradným postupom.

MH Manažment, a. s. je v súčasnosti účastníkom rôznych súdnych sporov, ktoré voči nemu vedú tretie osoby, uplatňujúce si nároky voči MH Manažment, a. s. Na základe vyjadrení právnych zástupcov v príslušných sporoch spoločnosť MH Manažment, a. s. eviduje podmienené záväzky na súdne spory v celkovej sume 176 963 tis. eur. Medziročné zvýšenie o 8 778 tis. eur je z dôvodu pripísaného príslušenstva.

Slovenský pozemkový fond čelí viacerým súdnym žalobám a konaniam. Medziročne zaznamenal fond pokles hodnoty súdnych sporov o 57 767 tis. eur, najmä z dôvodu ukončenia súdneho sporu, v ktorom bol fond žalovaný o zaplatenie 60 409 tis. eur z dôvodu údajne zmarenej investície. Zároveň fondu bola priznaná náhrada trov konania v plnej výške.

Vodohospodárska výstavba, š. p. eviduje viaceré súdne spory, pričom väčšinu z uvedenej sumy tvorí spor o náhradu škody z dôvodu údajného porušenia nájomnej zmluvy a spory so SE o úhradu platieb podľa zmluvy o prevádzke Vodnej elektrárne Gabčíkovo. Vodohospodárska výstavba, š. p. vykazuje voči SE aj podmienené aktíva, z titulu bezdôvodného obohatenia, ktoré malo vzniknúť úhradou platieb SE podľa neplatnej zmluvy o prevádzke Vodnej elektrárne Gabčíkovo. V súdnych sporoch sa naďalej pokračuje.

Iné podmienené záväzky

Do podmienených záväzkov bola zaradená aj hodnota založeného majetku **SE** v prospech banky. Hodnota záložného práva sa medziročne zvýšila o 159 804 tis. eur. Hodnota podmienených pasív je prepočítaná na majetkový podiel štátu vo výške 34,0 %.

MH Manažment, a. s. eviduje významnú hodnotu podmienených záväzkov z ručenia za splnenie záväzkov vyplývajúcich z niektorých privatizačných zmlúv uzavretých bývalým Fondom národného majetku. FNM sa zaviazal uhradiť nadobúdateľom privatizovaných spoločností určité straty na majetku,

ktoré im môžu v budúcnosti vzniknúť v dôsledku určitých rizík definovaných v privatizačných zmluvách. Spoločnosť zároveň opätovne prehodnotila súdne spory a riziko plnenia z nich, čoho výsledkom je vykázaný pokles o 183 678 tis. eur.

SPP vykazuje podmienené pasíva z dôvodu uzatvorených komoditných derivátových transakcií s protistranami, pričom zmena hodnoty súvisí najmä s nárastom objemu derivátových transakcií.

Poskytnuté záruky **Ministerstvom financií SR** boli vykázané vo výške 236 663 tis. eur, a medziročne sa znížili o 84 379 tis. eur. Zníženie spôsobili záruky podľa zákona č. 67/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach vo finančnej oblasti v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 v platnom znení, v prospech finančných inštitúcií (SZRB, Eximbanka SR a National Development Fund I, s. r. o. (NDF I.)), ktoré poskytli úvery resp. záruky za úvery na podporu podnikateľom v čase pandémie COVID-19. Zmenu stavu záruk ovplyvňuje najmä postupné splácanie úverov zo strany dlžníkov a v menšej miere hotovostné plnenie záruk na základe zlyhaných úverov. V roku 2023 bolo ministerstvom uhradených hotovostne 10 118 tis. eur, v roku 2022 to bolo 12 040 tis. eur. Zníženie záruk ministerstva v objeme 74 519 tis. eur (bez nutnosti hotovostného plnenia zo strany štátu) bolo práve na základe aktualizácie pozície poskytovateľov pomoci (SZRB, NDF I), na základe odsúhlasených zmien zo strany komerčných bánk.

NDF II vykazuje portfóliové záruky za úvery komerčných bánk poskytované v rámci opatrení na zmiernenie dopadov pandémie COVID-19 na podnikateľský sektor. Krytie týchto záruk je najmä z prostriedkov rozpočtu EÚ.

Tabuľka 25 - Prehľad vystavených COVID-19 záruk na základe zákona č. 67/2020 Z. z. v tis. eur

	2021	2022	2023	Δ2023-2022
MF SR v prospech SZRB (§5)	25 661	25 919	24 803	-1 116
MF SR v prospech Eximbanky SR (§25)	24 000	21 760	19 304	-2 456
MF SR v prospech Eximbanky SR (§25a)	40 879	30 116	24 794	-5 322
MF SR v prospech NDF I (§25a)	322 582	238 506	163 666	-74 840
NDF II v prospech tretích strán (§25a)	381 410	365 392	461 226	95 834
Spolu	794 532	681 693	693 793	12 100

Zdroj: databáza MFSR

Po abstrahovaní záruk vystavených Ministerstvom financií SR v prospech iných subjektov verejnej správy (Eximbanka SR, SZRB a NDF I) je hodnota COVID-19 záruk k 31.12.2023 na úrovni 461 226 tis. eur.

Obdobne aj **Eximbanka SR** vykazuje v iných pasívach hodnotu poskytnutých záruk 263 962 tis. eur, v tom bankové záruky 220 487 tis. eur, poskytnuté budúce záruky 18 679 tis. eur a záruky v súvislosti s opatreniami na zmiernenie dopadov pandémie COVID-19 v sume 24 794 tis. eur.

Východoslovenská energetika Holding, a. s. sa prestala vykazovať z dôvodu prevodu 51,0 % podielu štátu na Západodoslovenskú energetiku, a. s. Západodoslovenská energetika, a. s. nevykázala obdobné podmienené záväzky (štát vlastní 51,0 % v Západodoslovenskej energetike, a. s.) vo svojej individuálnej účtovnej závierke za rok 2023.

SZRB vykazuje podmienené záväzky z titulu poskytnutých záruk v hodnote 17 566 tis. eur a úverových príslušov vo výške 36 981 tis. eur.

3.1.5 Iné aktíva ako súčasť čistého bohatstva

Pod inými aktívami ako súčasť čistého bohatstva sa k 31.12.2023 vykazovali najmä podsúvahové ocenenie štátnych lesov a odpísané pohľadávky po lehote splatnosti v štádiu ich vymáhania. Iné aktíva dosiahli v súhrnnej výške 9 359 780 tis. eur pred vnútornou konsolidáciou.

Od roku 2017 je súčasťou podmienených aktív aj hodnota lesných porastov uvedená v poznámkach účtovnej závierky štátneho podniku Lesy Slovenskej republiky, š. p., ktorá je pravidelne aktualizovaná znalcom Národného lesníckeho centra. Toto iné aktívum tvorí 37,4 % doteraz identifikovaných mimobilančných aktív verejnej správy. Druhým najväčším podmieneným aktívom – 31,2 %, sú pohľadávky postúpené z bankových inštitúcií alebo verejných inštitúcií na vymáhanie Slovenskej konsolidačnej, a. s., ktorá ich na základe príslušnej legislatívy vymáha a uplatňuje si z nich exekučné nároky.

Tabuľka 26 - Podmienené aktíva

v tis. eur

Subjekty	2021	2022	2023	Δ 2023-2022
Ústredná správa a podniky štátnej správy	8 605 351	8 415 216	8 774 967	359 751
Obce a ich rozpočtové a príspevkové organizácie a podniky územnej samosprávy	40 862	44 871	546 305	501 434
Vyššie územné celky a ich rozpočtové a príspevkové organizácie a podniky územnej samosprávy	7 870	12 972	38 508	25 536
Spolu (nekonsolidované)	8 654 083	8 473 059	9 359 780	886 721
Objem konsolidácie	3 519 435	3 526 564	3 813 601	287 037
Spolu (konsolidované)	5 134 648	4 946 495	5 546 179	599 684

Zdroj: Účtovné závierky subjektov a databáza MF SR

Medziročná zmena nekonsolidovanej hodnoty iných aktív dosiahla 886 721 tis. eur a bola zaznamenaná najmä v organizáciách územnej samosprávy (526 970 tis. eur). Ide najmä o položky vykázané na podsúvahe, pričom môže ísť o rôzne položky majetku, ktorý sa z dôvodu účtovných postupov nevykazujú priamo v súvahe. Ústredná správa zvýšila iné aktíva o 359 751 tis. eur, takisto najmä z vykázania hodnoty majetku evidovaného na podsúvahe (iného ako súdne spory, záruky, ručenie v prospech jednotky).

Z podmienených aktív vykazuje najvyššiu hodnotu štátny podnik Lesy SR, š. p. z dôvodu ocenenia lesných porastov, ktoré podnik obhospodaruje na pozemkoch vo vlastníctve štátu, ktoré boli k 1.1.2010 jednotne ocenené podľa vyhlášky MS SR č. 492/2004 Z. z. o stanovení všeobecnej hodnoty podniku. Hodnota lesných porastov bola od 1.1.2010 evidovaná na podsúvahovom účte, pričom každoročne je táto hodnota aktualizovaná spolu so spresňovaním hodnoty lesných porastov vo vlastníctve štátu. Medziročne bola podsúvahová hodnota lesných porastov nižšia o 221 690 tis. eur. Hlavným dôvodom a podkladom na zníženie hodnoty porastov je obnova programu starostlivosti o les po spracovaní veternej kalamity na niektorých odštepných závodoch, ale aj vplyv odovzdania lesných pozemkov s lesnými porastami do správy Správ národných parkov.

Slovenská konsolidačná, a. s. (SKo, a. s.), ktorá je zo zákona č. 374/2014 Z. z. o pohľadávkach štátu a o zmene a doplnení niektorých zákonov poverenou osobou pre konsolidáciu pohľadávok verejného sektora vykazuje druhú najväčšiu hodnotu podmienených aktív v hodnote 2 917 450 tis. eur. Časť nominálnej hodnoty pohľadávok SKo, a. s. (2 457 540 tis. eur) je pre účely konsolidovanej účtovnej závierky ústrednej správy eliminovaná, čo zabezpečuje vykázanie pohľadávok len jednou hodnotou, a to priamo v súvahe spolu s príslúchajúcimi opravnými položkami (takmer na 100,0 % hodnoty).

Zo súdnych sporov a iných právnych úkonov boli významné súdne konania, ktorých účastníkom je Vodohospodárska výstavba, š. p. najmä voči Slovenským elektrárňam, a. s. o bezdôvodné obohatenie v sume 407 774 tis. eur. Spor sa týka platieb, ktoré platila Vodohospodárska výstavba, š. p. elektrárňam od roku 2006 na základe zmlúv na užívanie Vodnej elektrárne Gabčíkovo, ktoré sú podľa štátneho podniku neplatné.

V prípade súdnych sporov vedených v prospech MH Manažmentu, a. s. bola zaznamenaná medziročne vyššia hodnota o 2 402 tis. eur vrátane príslušenstva a tým podmienené aktíva zo súdnych sporov z titulu bezdôvodného obohatenia dosiahli hodnotu 46 059 tis. eur.

Finančné riaditeľstvo SR je žalobcom v dvoch súdnych sporoch o náhradu škody, úhrnom za 4 077 tis. eur.

Ministerstvo vnútra SR vykazuje aktívne súdne spory v celkovej sume 3 984 tis. eur, čo je v porovnaní z bezprostredne predchádzajúcim účtovným obdobím pokles o 45 tis. eur. Predmetom súdnych sporov bolo napr. zaplatenie sumy, vydanie bezdôvodného obohatenia, náhrada škody, vypratanie bytu, vysporiadanie nehnuteľnosti, nárok na regres a iné.

Ministerstvo financií SR vystupuje ako žalobca v 6 súdnych sporoch. Hodnota aktívnych súdnych sporov je 3 910 tis. eur a týkajú sa žalôb o náhradu škody spôsobenej orgánmi verejnej moci pri výkone verejnej moci podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom resp. zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov, reštitučné nároky podľa príslušných reštitučných predpisov, žaloby o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej moci a uplatňovania náhrady škody, ktorá vznikla ministerstvu ako poškodenému v trestnom konaní.

Tabuľka 27 - Vybrané podmienené aktíva detail – nekonsolidované v tis. eur

	2021	2022	2023	Δ 2023-2022
Súdne spory a konania	460 941	466 082	465 496	-586
Vodohospodárska výstavba, š. p.	408 419	410 499	407 466	-3 033
MH Manažment, a. s.	41 213	43 657	46 059	2 402
Ministerstvo financií SR	3 910	3 910	3 910	0
Ministerstvo vnútra SR	3 322	3 939	3 984	45
Finančné riaditeľstvo SR	4 077	4 077	4 077	0
Iné (štátne podniky)	8 096 525	7 792 958	7 394 747	-398 211
Lesy SR, š. p. (hodnota lesných porastov)	3 930 916	3 814 721	3 492 264	-322 457
SKo, a. s. (pohľadávky na podsúvahe)	3 162 420	2 920 022	2 917 450	-2 572
Exportno-importná banka SR (záruky)	418 023	369 968	359 246	-10 722
Slovenský plynárenský priemysel (záruky)	225 660	254 379	242 656	-11 723
Slovenská elektrizačná prenosová sústava, a. s. (záruky)	224 513	317 912	283 113	-34 799
MH Manažment, a. s. (privatizovaný majetok)	79 689	79 689	686 258	-11 431
Environmentálny fond (záložné zmluvy)	55 304	36 267	31 760	-4 507
Spolu	8 557 466	8 259 040	7 860 243	-398 797

Zdroj: Účtovné závierky subjektov, Centrálny konsolidačný systém a databáza MF SR

Z ostatných položiek podmienených aktív je významná hodnota zabezpečenia pohľadávok z poskytnutých úverov a poskytnutých záruk Eximbanky SR v hodnote 359 246 tis. eur. Z ostatných položiek podmienených aktív je významná hodnota zabezpečenia pohľadávok z poskytnutých úverov a poskytnutých záruk Eximbanky SR v hodnote 359 246 tis. eur. Prijaté záruky a ručenie tvorilo 70 202 tis. eur, záruky na nehnuteľnosti 216 532 tis. eur, ostatné záruky 72 512 tis. eur. Medziročný pokles bol spôsobený poklesom prijatých záruk a ručenia o 30 375 tis. eur, poklesom ostatných prijatých záruk o 4 608 tis. eur a za súčasného nárastu prijatých záruk na nehnuteľný majetok o 24 262 tis. eur.

SEPS vykázala v konsolidovanej účtovnej závierke ako podmienené aktíva sumu prijatých bankových záruk vo výške 283 113 tis. eur. Bankové záruky sú uzatvárané v prospech skupiny SEPS účastníkmi krátkodobého trhu s elektrickou energiou, ktoré chránia skupinu pred ich prípadnou platobnou neschopnosťou.

SPP vykazuje poskytnuté záruky, ktoré vystavili materské spoločnosti zákazníkov. SPP si tak v prípade neplnenia povinností zo strany zákazníkov môže uplatňovať plnenie u ich materských spoločností.

MH Manažment, a. s. vykazuje podmienené aktívum zo zmluvy o predaji štátneho podielu v Slovak Telekom, a. s. Platba vo výške 68 258 tis. eur je uložená a viazaná na účte, pričom vyplatenie týchto prostriedkov závisí od ukončenia Sporu vo veci hlasových služieb a Sporu s Európskou komisiou.

Environmentálny fond eviduje potenciálne plnenie zo záložných zmlúv uzavretých bývalým Recyklačným fondom, ktorého činnosť prešla na Environmentálny fond v decembri 2017. Recyklačný fond poskytoval subjektom dotácie napríklad na separáciu odpadov (plastov, železa a podobne) na viacročné obdobie a v prípade, že subjekt nesplnil podmienky pre dotáciu, bol povinný vrátiť dotáciu aj so zmluvnou pokutou. Vo výške dotácie a možnej pokuty boli uzatvárané záložné zmluvy a ručiteľské vyhlásenia.

Zoznam skratiek

BIDSF – Bohunice International Decommissioning Support Fund

COVID-19 - Corona Virus Disease 2019

DPH – daň z pridanej hodnoty

DPPO – daň z príjmov právnickej osoby

DPFO - daň z príjmov fyzickej osoby

ECB – Európska centrálna banka

eDZ – elektronická diaľničná známka

EFSF – Európsky nástroj finančnej stability

EK – Európska komisia

ESM – Európsky mechanizmus pre stabilitu

ESA 2010 - Európsky systém národných a regionálnych účtov 2010

EŠIF – Európske štrukturálne a investičné fondy

EUROSTAT – Štatistický úrad Európskeho spoločenstva

EÚ – Európska únia

ETC – elektronický výber mýta

ETCS - European Train Control System

Eximbanka SR – Exportno-importná banka SR

FNM SR – Fond národného majetku Slovenskej republiky

GNI – hrubý národný príjem

HDP – hrubý domáci produkt

IFP – Inštitút finančnej politiky

IBRD – Medzinárodná banka pre obnovu a rozvoj

IPSAS - Medzinárodné účtovné štandardy pre verejný sektor

JAVYS – Jadrová a vyraďovacia spoločnosť, a. s.

KÚZ – konsolidovaná účtovná závierka

MAS – miestne akčné skupiny

MF SR – Ministerstvo financií Slovenskej republiky

MIRRI – Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR

MK SR – Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky

MMF – Medzinárodný menový fond

MS SR – Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky

NBS – Národná banka Slovenska

NDF I – National Development Fund I., s. r. o.

NDF II - National Development Fund II., a. s.

NO – neziskové organizácie

OECD – Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj

OP – operačný program

OS – obchodné spoločnosti

OSN – Organizácia spojených národov

PPP – projekt verejno-súkromného partnerstva

PO – príspevkové organizácie

RO – rozpočtové organizácie

SD – spotrebné dane

SDR – špeciálne práva čerpania, jednotná menová a účtovná jednotka používaná v rámci Medzinárodného menového fondu

SE – Slovenské elektrárne, a. s.

SEPS – Slovenská elektrizačná prenosová sústava, a. s.

SIH – Slovak Investment Holding, a. s.

SKo, a. s. – Slovenská konsolidačná, a. s.

SPP – Slovenský plynárenský priemysel, a. s.

SVP – Slovenský vodohospodársky podnik, š. p.

SVS – Súhrnná výročná správa SR

SZČO – samostatne zárobkovo činná osoba

SZRB – Slovenská záručná a rozvojová banka, a. s.

ŠFA – štátne finančné aktíva

ŠR – štátny rozpočet

ŠÚ SR – Štatistický úrad Slovenskej republiky

ŠZÚ – Štátny záverečný účet SR

ÚJ – účtovná jednotka

VS – verejná správa

VSEH – Východoslovenská energetika Holding, a. s.

VÚC – vyššie územné celky

VV – Vodohospodárska výstavba, š. p.

ÚDZS – Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou

ústavný zákon o rozpočtovej zodpovednosti - ústavný zákon č. 493/2011 Z. z. o rozpočtovej zodpovednosti

VPS – Všeobecná pokladničná správa

zákon o rozpočtových pravidlách verejnej správy (rozpočtové pravidlá) - zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

zákon o účtovníctve - zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov

zákon o organizácii vlády a ústrednej štátnej správy - zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov

zákon o obecnom zriadení - zákon Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov

zákon o samosprávnych krajoch - zákon č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov v znení neskorších predpisov

zákon o Sociálnej poisťovni – zákon č. 274/1994 Z. z. o Sociálnej poisťovni v znení neskorších predpisov

zákon o zdravotných poisťovniach - zákon č. 581/2004 Z. z. o zdravotných poisťovniach, dohľade nad zdravotnou starostlivosťou a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

zákon o audítoroch - zákon č. 540/2007 Z. z. o audítoroch, audite a dohľade nad výkonom auditu a o zmene a doplnení zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov

ZSE – Západoslovenská energetika, a. s.

ZSSK – Železničná spoločnosť Slovensko, a. s.

ŽKV – železničné koľajové vozidlá

ŽSR – Železnice Slovenskej republiky